

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Hospodářské a politické aspekty mikroregionu
Svazek obcí údolí Desné a jejich vliv na rozvoj
jednotlivých obcí**

Bc. Lenka Kopačková

© 2024 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Lenka Kopačková

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Šumperk

Název práce

Hospodářské a politické aspekty mikroregionu Svazek obcí údolí Desné a jejich vliv na rozvoj jednotlivých obcí

Název anglicky

Economic and political aspects of the microregion of the Association of Municipalities of the Desná Valley and their influence on the development of individual municipalities

Cíle práce

Tématem diplomové práce je problematika hospodaření, rozvoje a samosprávy ve vybraném mikroregionu. Výzkum je zaměřen na mikroregion Svazek obcí údolí Desné (okres Šumperk), nacházející se v podhůří Hrubého Jeseníku.

Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu:

1. Charakterizovat mikroregion Svazek obcí údolí Desné a jeho vliv na rozvoj členských obcí.
2. Charakterizovat hospodářskou a politickou situaci v jednotlivých obcích Svazku obcí údolí Desné.
3. Porovnat rozvoj obcí v mikroregionu nacházejícího se na periferii Olomouckého kraje s rozvojem obcí mikroregionu ležícího na území v blízkosti dvou statutárních měst.
4. Zhodnotit povědomí občanů členských obcí mikroregionu Svazek obcí údolí Desné o činnosti tohoto mikroregionu a jejich spokojenost s výsledky této meziobecní spolupráce.

Metodika

Při vypracování práce bude využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v jednotlivých obcích a mikroregionech. Text bude postaven jako komparativní případová studie. Ke sběru dat byly využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

Svazek obcí údolí Desné, dobrovolný svazek obcí, obec, samospráva, rozpočet obce, příjmy, výdaje, komunální politika

Doporučené zdroje informací

- BAILEY, S. J. Public Sector Economics – Theory, Policy and Practice. Londýn: Bloomsbury Publishing, 2017. ISBN 9780333929537.
- BALÍK, S. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.
- BERNARD, J. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.
- ČMEJREK, J.; BUBENÍČEK, V.; ČOPÍK, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.
- KADEŘÁBKOVÁ, J.; PEKOVÁ, J. Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.
- KRUNTORÁDOVÁ, I. Politické aspekty financování českých měst. Praha: Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2744-1.
- PEKOVÁ, J. Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-614-1.
- PEKOVÁ, J.; PILNÝ, J.; JETMAR, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5.
- PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 27. 3. 2024

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 3. 2024

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Hospodářské a politické aspekty mikroregionu Svazek obcí údolí Desné a jejich vliv na rozvoj jednotlivých obcí“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. 3. 2024

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu diplomové práce panu Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D., za cenné rady, odborné připomínky, vstřícnost a trpělivost, které mi pomohly při zpracování mé diplomové práce. Také bych ráda poděkovala představitelům vybraných obcí, za jejich ochotu při poskytování rozhovorů. Poděkování patří také všem respondentům, kteří se ochotně zapojili do dotazníkového šetření.

Hospodářské a politické aspekty mikroregionu Svazek obcí údolí Desné a jejich vliv na rozvoj jednotlivých obcí

Abstrakt

Tato diplomová práce se zaměřuje na problematiku týkající se hospodářských a politických aspektů meziobecní spolupráce. Práce je komparativní případovou studií, která se zabývá analýzou těchto aspektů konkrétně v rámci mikroregionu Svazek obcí údolí Desné a zkoumá jejich vliv na jednotlivé obce. Diplomová práce je rozdělena do dvou částí, a to teoretické a praktické. První část, teoretická, vymezuje základní teoretické pojmy týkající se územní samosprávy, samostatné a přenesené působnosti obcí, meziobecní spolupráce, hospodaření obcí a komunální politiky. Teoretická část vychází z odborné literatury a platné legislativy. Druhá část, praktická, se zabývá charakteristikou daného mikroregionu včetně jednotlivých obcí, které jsou jeho členy a analýzou finanční situace těchto subjektů. Dále pomocí sběru dat je v této části práce provedeno srovnání s dalším mikroregionem, a to z hlediska jeho územní polohy. V poslední části této práce je výzkum prováděn metodou dotazování, jehož cílem je zhodnocení povědomí a spokojenosti občanů z hlediska zapojení jejich obce do Svazku obcí údolí Desné. Praktická část této práce vychází z dat Českého statistického úřadu, dokumentů dostupných na oficiálních stránkách jednotlivých obcí a z dat získaných dotazníkovým šetřením. Výsledky ukázaly, že spolupráce mezi obcemi v rámci tohoto svazku má pozitivní vliv na hospodaření obcí a poskytuje obcím možnost rozvoje zejména v oblasti cestovního ruchu, dopravní infrastruktury a školství.

Klíčová slova

Svazek obcí údolí Desné, dobrovolný svazek obcí, obec, samospráva, rozpočet obce, příjmy, výdaje, komunální politika

Economic and political aspects of the microregion of the Association of Municipalities of the Desná Valley and their influence on the development of individual municipalities

Abstract

This thesis focuses on issues related to the economic and political aspects of inter-municipal cooperation. The thesis is a comparative case study that analyses these aspects specifically within the micro-region of the Desná Valley Association of Municipalities and examines their impact on individual municipalities. The thesis is divided into two parts, theoretical and practical. The first part, theoretical, defines basic theoretical concepts related to local self-government, independent and delegated competence of municipalities, inter-municipal cooperation, municipal management and municipal politics. The theoretical part is based on professional literature and applicable legislation. The second part, the practical part, deals with the characteristics of the micro-region, including the individual municipalities that are its members and the analysis of the financial situation of these entities. Furthermore, by means of data collection, this part of the thesis compares the micro-region with another micro-region in terms of its territorial location. In the last part of this thesis, the research is carried out using the questionnaire method, the aim of which is to assess the awareness and satisfaction of citizens in terms of the involvement of their municipality in the Desná Valley Association of Municipalities. The practical part of this thesis is based on data from the Czech Statistical Office, documents available on the official websites of individual municipalities and data obtained through a questionnaire survey. The results have shown that cooperation between municipalities within the framework of this association has a positive impact on the economy of the municipalities and provides municipalities with the opportunity for development, especially in the field of tourism, transport infrastructure and education.

Keywords

Association of Municipalities of the Desná Valley, voluntary association of municipalities, municipality, self-government, municipal budget, revenues, expenditures, municipal politic

Obsah

1. Úvod	10
2. Cíl práce a metodika	11
2.1. Cíl práce	11
2.2. Metodika	12
3. Teoretická východiska	13
3.1. Charakteristika veřejné správy	13
3.2. Státní správa	15
3.3. Územní samospráva	16
3.3.1. Historický vývoj územní samosprávy v ČR do současnosti	16
3.3.2. Územní samospráva a koncept udržitelného rozvoje	17
3.3.3. Obec	19
3.3.4. Typologie obcí	20
3.3.5. Orgány obce	21
3.3.6. Samostatná a přenesená působnost obcí	27
3.4. Meziobecní spolupráce v ČR a její význam v regionálním rozvoji	28
3.4.1. Formy meziobecních spoluprací	30
3.5. Hospodaření obce	34
3.5.1. Rozpočty územní samosprávy	34
3.5.2. Příjmy a výdaje obce	36
3.6. Komunální politika	40
3.6.1. Vývoj komunálního volebního systému od roku 1990	41
3.6.2. Komunální volby	42
3.6.3. Lokální politické stranictví	45
4. Vlastní práce	46
4.1. Svazek obcí údolí Desné	46
4.1.1. Činnost mikroregionu Svazek obcí údolí Desné	49
4.1.2. Strategický plán rozvoje svazku obcí údolí Desné	52
4.1.3. SWOT analýza Svazku obcí údolí Desné	56
4.2. Financování Svazku obcí údolí Desné	58
4.2.1. Hodnocení plnění rozpočtu	59
4.2.2. Dotace	60
4.2.3. Financování ZŠ a MŠ Údolí Desné	67
4.3. Rozvoj a hospodaření jednotlivých obcí ve vybraném mikroregionu Svazek obcí údolí Desné	69

4.3.1.	Základní charakteristika a aspekty rozvoje jednotlivých obcí SOÚD	70
4.3.2.	Hospodaření obcí SOÚD	83
4.4.	Komunální politika v obcích SOÚD.....	91
4.5.	Svazek obcí údolí Desné vs. Mikroregion Kosířsko.....	100
4.5.1.	Charakteristika mikroregionu Kosířsko.....	101
4.5.2.	Porovnání mikroregionů na základě vybraných ukazatelů	103
4.6.	Zhodnocení fungování Svazku pohledem jejich představitelů a občanů.....	107
5.	Výsledky a diskuse	119
6.	Závěr	126
7.	Seznam použitých zdrojů.....	129
	Seznam tabulek	133
	Seznam grafů.....	134
	Seznam obrázků	135
	Seznam použitých zkratk.....	136
	Přílohy	137

1. Úvod

Tato diplomová práce se zabývá spoluprací obcí na úrovni mikroregionů. Česká republika je charakteristická značnou fragmentací sídelní struktury a v zemích Evropské unie patří k zemím s největším počtem obcí. Podle údajů Českého statistického úřadu bylo v České republice ke dni 31. 12. 2022 celkem 6 258 obcí a nejméně lidnatá obec měla v tomto roce pouhých 16 obyvatel. Velký počet malých obcí sebou nese značné problémy. Mezi ty spadá zejména nedostatečná kapacita těchto obcí, a to jak administrativní, tak finanční. Pro malé obce je velmi náročné samostatně se pouštět do velkých investičních projektů či zajišťovat veřejné služby pro své občany. Tato situace přímo nahrává obcím k vzájemné spolupráci, a pokud je dobře nastavena, může obcím přinést velkou řadu výhod. Z pohledu občana však nemusí být malá obec vždy považována za nevýhodu, jelikož v malé obci se daří komunitní pospolitosti a občané mají možnost zasahovat do dění v obci. V oblasti komunální politiky je v malých obcích situace z hlediska důvěry bezpochyby na zcela jiné úrovni, než je tomu například ve velkých městech. V České republice jsou různé formy meziobecní spolupráce, jejich potenciál však v řadě případů není zcela využit. Nejrozšířenější formou spolupráce obcí v České republice jsou dobrovolné svazky obcí, jichž je asi 700. Problémem je, že velká část z nich je zcela nefunkčních a nevykonává žádnou činnost. Zhruba 80 % těchto svazků má jednoúčelovou funkci a jejich potenciál tím značně klesá.

Tato práce je zaměřena na spolupráci obcí v rámci Dobrovolného svazku obcí údolí Desné, nacházejícího se v malebném údolí řeky Desné v podhůří Hrubého Jeseníku. Cílem této práce je charakterizovat vliv hospodářských a politických aspektů této meziobecní spolupráce na participující obce.

2. Cíl práce a metodika

2.1. Cíl práce

Tématem diplomové práce je problematika hospodaření a politických aspektů ve vybraném mikroregionu. Konkrétně je práce zaměřena na vliv těchto aspektů na rozvoj jednotlivých obcí v mikroregionech Olomouckého kraje. Výzkum je zaměřen na mikroregion Svazek obcí údolí Desné (okres Šumperk), nacházející se v podhůří Hrubého Jeseníku. Součástí práce je i porovnání vybraného mikroregionu s mikroregionem nacházejícím se v blízkosti statutárního města Olomouc a statutárního města Prostějov, a to konkrétně s Mikroregionem Kosířsko (okres Prostějov, okres Olomouc).

Důvodem zvolení mikroregionu Svazek obcí údolí Desné je blízký vztah k danému místu a také nevědní historie vzniku tohoto mikroregionu, kdy na počátku sdružení těchto obcí byla povodeň v roce 1997. Ta v neštěstí spojila poničené obce a dodala jim novou sílu.

V rámci zvoleného tématu jsou stanoveny jednotlivé dílčí cíle:

- 1) Charakterizovat mikroregion Svazek obcí údolí Desné a jeho vliv na rozvoj členských obcí
- 2) Charakterizovat aktuální hospodářskou a politickou situaci v jednotlivých obcích Svazku obcí údolí Desné
- 3) Porovnat rozvoj obcí v mikroregionu nacházejícího se na periferii Olomouckého kraje s rozvojem obcí mikroregionu ležícího na území v blízkosti dvou statutárních měst
- 4) Zhodnotit povědomí občanů členských obcí mikroregionu Svazek obcí údolí Desné o činnosti tohoto mikroregionu a jejich spokojenost s výsledky této meziobecní spolupráce

Diplomová práce by měla zodpovědět následující výzkumné otázky:

- 1) Jak nakládá Svazek obcí údolí Desné se svými finančními prostředky v rámci svého rozpočtu a jaký to má konečný dopad na členské obce?
- 2) Je fungování v rámci této meziobecní spolupráce jednoúčelové a neefektivní jako u většiny dalších dobrovolných svazků v ČR, nebo „vybočuje“ z řady a má ambici hrát výraznější roli při rozvoji území?
- 3) Jaká je aktuální hospodářská a politická situace v jednotlivých obcích?

- 4) Jaký vliv na rozvoj obcí má geografické umístění daného mikroregionu?
- 5) Jaké nedostatky či naopak pozitiva jsou vnímány ze strany občanů členských obcí, které jsou zapojeny do meziobecní spolupráce?

2.2. Metodika

Diplomová práce je postavena jako komparativní případová studie. Při vypracování práce byl využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti v jednotlivých obcích a mikroregionech. Ke sběru dat byly využity zejména dvě základní techniky, a těmi jsou studium dokumentů a dotazování.

Ke studiu dokumentů pro teoretickou část práce byla použita odborná literatura, a příslušné právní předpisy. Pro sběr dat v praktické části práce byly využity především veřejně dostupné dokumenty jednotlivých obcí mikroregionu, zveřejňované na oficiálních internetových stránkách obcí. Dále byla data získána z výročních zpráv jednotlivých obcí, jejich rozpočtů a závěrečných účtů. Kvantitativní data pro zpracování a vyhodnocení demografických a socioekonomických ukazatelů byla získána z oficiálních stránek Českého statistického úřadu.

Dalším cenným zdrojem dat pro zpracování daného tématu byly strukturované rozhovory s představiteli některých vybraných obcí, jejichž znění je součástí kapitoly 4.6 Zhodnocení fungování Svazku pohledem jejich představitelů a občanů, a které spočívaly ve zjištění jejich názoru na meziobecní spolupráci a celkový dopad této spolupráce na jejich obec. Dotazování s představiteli obcí probíhalo prostřednictvím emailové komunikace formou otevřených otázek, jejichž kompletní znění je součástí Přílohy č. 3.

Aby mohla být zhodnocena efektivita meziobecní spolupráce objektivně, byly v této práci využity také názory občanů členských obcí, kteří byli osloveni formou dotazníkového šetření, který byl vytvořen pomocí serveru Survio.cz. Do výzkumu se mohl zapojit každý obyvatel z obcí zapojených do příslušného mikroregionu. Do tohoto výzkumu se zapojilo celkem 215 respondentů napříč všemi členskými obcemi SOÚD. Vyhodnocení tohoto výzkumu je součástí kapitoly 4.6 Zhodnocení fungování SOÚD pohledem jejich představitelů vs. občanů, celé znění dotazníku je součástí přílohy č. 4.

3. Teoretická východiska

3.1. Charakteristika veřejné správy

*„Otevřenost veřejné správy je civilizační hodnotou a historie státní administrativy dokládá, že se tuto hodnotu daří dlouhodobě udržet jen v několika málo státech“.*¹ Veřejná správa se při formování a změnách polické situace stále častěji potýká s různými výzvami, které vyžadují koordinovanou reakci napříč všemi resorty. V České republice (dále jen ČR) v posledních letech ovlivnilo situaci několik po sobě jdoucích krizí. Pandemie covid-19, válka na Ukrajině a rostoucí inflace. V takhle nově vzniklém globálním kontextu je potřeba, aby veřejná správa posílila svoji odolnost vůči všem neočekávaným šokům a současně efektivně řešila okamžité i dlouhodobé závazky a zajištění vysoké kvality veřejných služeb.

2

Z výše uvedených definic vyplývá, že veřejná správa úzce souvisí s veřejnou politikou. Tyhle pojmy je ale velmi důležité správně rozlišit. Odlišnost pojmů veřejná politika a veřejná správa vychází z toho, kdo politiku tvoří a kdo ji nakonec realizuje. Podstatným faktem je, že výsledkem aplikace nějakého politického úkonu bude vždy nějaký účinek. Ten by měl vždy znamenat posun ve vývoji, který by měl vést ke zvyšování blahobytu celé společnosti. Veřejná politika je tedy nástrojem k dosahování veřejných cílů.³ Úkolem veřejné správy je realizovat veřejnou politiku státu na všech úrovních, a to na úrovni horizontální, vertikální ale i na úrovni územní samosprávy. Tato politika je ukotvena v zákonech a dalších podzákoných předpisech.⁴

S pojmy veřejná politika a veřejná správa jsou úzce spjati také pojem občané. Občan nabývá v různých vztazích vůči státu či samosprávě obcí různých pozic a v jeho životě se tak prolíná soukromá i veřejná sféra. Politické, ale i ekonomické či organizační vztahy jsou odlišné jak na úrovni státu, tak na úrovni obcí, měst či regionů⁵

¹ POMAHAČ, Richard. Průvodce veřejnou správou. 1999, s. 79.

² OECD (2023). Přehled o stavu veřejné správy: Česká republika: Česká republika na cestě k modernější a efektivnější veřejné správě.

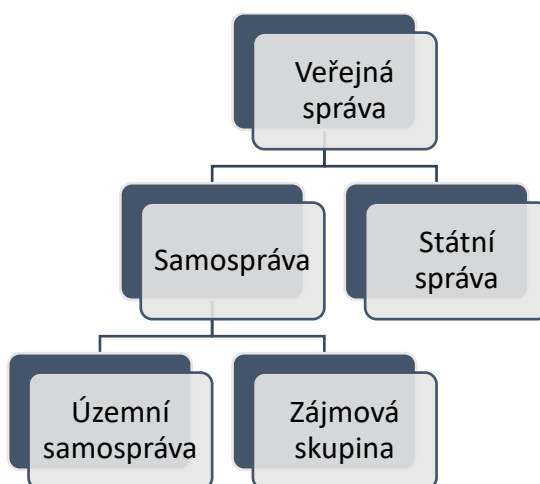
³ STEJSKAL, J., MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ, B., KUBA, O., JAKUŠ MUTHOVÁ, N. Veřejná ekonomie 2023

⁴ PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 2008, s. 86.

⁵ HEGER, Vladimír. Komunikace ve veřejné správě. 2012, s. 39

Existuje celá řada různých definic veřejné správy. Veřejná správa může být chápána jako soubor konkrétně definovaných činností, které jsou organizované a realizované v předem stanovených právních a institucionálních rámcích. Vždy musí být vykonávána ve veřejném zájmu a její úkony jsou stanoveny zákonem. „Rozsáhlá a různorodá věcná působnost veřejné správy prakticky vylučuje charakterizovat její funkční vymezení taxativním výčtem“. Proto se mnohdy definuje negativně, respektive tím, čím se nezabývá. Veřejná správa představuje takové činnosti, které nevykonávají orgány moc zákonodárné, vládní ani soudní. ⁶ Je také dobré pochopit, že veřejná správa je civilizační nezbytností. Například Richard Pomahač důležitost veřejné správy definuje jako „to, co neoddělitelně patří ke společnosti, je věčným předmětem úvah, z nichž mnohé stály za zaznamenání a některé také zaznamenány byly s důvěrou, že nebudou zcela zapomenuty“.⁷

Obrázek 1 Schéma veřejné správy v ČR

Zdroj: Provozničková, R, *Financování měst, obcí a regionů*, s. 12

Na veřejnou správu a její strukturu můžeme pohlížet ze dvou hledisek:

- 1) z hlediska toho, kdo veřejnou správu vykonává,
- 2) z hlediska geografického.

Z prvního hlediska můžeme veřejnou správu chápat jako systém, který je tvořen ze dvou subsystémů. Prvním z nich je státní správa a tím druhým samospráva. Státní správu vykonává stát přímo (orgány státu), nebo zprostředkovaně (územní samosprávou).

⁶ SYROVÁTKOVÁ, J. Úvod do problematiky veřejné správy. In: Centrum dalšího vzdělávání [online], [cit. 2024.01.31]. Dostupné z: <https://turbo.cdv.tul.cz/mod/book/view.php?id=5959>

⁷ POMAHAČ, Richard a kol. *Veřejná správa*. 2013, s. 3

V tradičním pojetí můžeme veřejnou samosprávu chápat jako výsledek decentralizace a demokracie. Samospráva vykonává své záležitosti samostatně v rámci zákonem stanovených předpisů a může mít dvě podoby, a to územní (kraje, obce) či zájmová samospráva (zájmová či profesní sdružení). Schéma veřejné správy zachycuje obrázek č. 1.⁸

3.2. Státní správa

„Státní správa je ta část veřejné správy, která se uskutečňuje jménem a v zájmu státu. Právě státní správa tvoří samotné jádro veřejné správy a je její klíčovou součástí“. Státní správa je realizací výkonné moci státu.⁹ Státní správa je řízena přímo nebo zprostředkovaně ústřední vládou, která z hlediska moci výkonné a politické představuje nejvyšší orgán. V oblasti správy tento orgán kontroluje, sjednocuje a koordinuje činnost ministerstev a dalších ústředních orgánů státní správy (například Český statistický úřad, dále jen ČSÚ, Český úřad zeměměřičský a katastrální). *„Podstatným rysem státní správy je jednotná úprava výkonu pro celé území státu daná zákonem.“* Pro státní správu je typická omezená autonomie rozhodování, vertikální hierarchická struktura, která souvisí s podřízeností nižších orgánů státní správy vyšším orgánům státní správy.¹⁰ Mezi orgány a instituce státní správy ČR spadají parlament, prezident republiky, vláda, ústřední orgány státní správy, mezi které spadají ministerstva a ostatní ústřední orgány zřizované zvláštním zákonem, orgány státní správy s celostátní působností (Státní veterinární správa, Státní zemědělská a potravinářská inspekce atd.) a ostatní dekoncentrované orgány státní správy, která vznikají za účelem přiblížení se občanovi.¹¹

⁸ PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. 2015, s. 11-13

⁹ KADEČKA, Stanislav, Rigel, Filip *Výkon státní správy – kompetence, odpovědnost*. Brno: Ministerstvo vnitra České republiky [online] 2009. [cit. 2024-01-20]. Dostupné z: www.mvcr.cz/mvcren/file/vykon-statni-spravy-kompetence-pdf.aspx

¹⁰ PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. 2015, s. 24

¹¹ PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2007, s. 103-106

3.3. Územní samospráva

3.3.1. Historický vývoj územní samosprávy v ČR do současnosti

Historické tradice, ovlivněné zejména právním postavením územní samosprávy vždy ovlivňovaly a stále ovlivňují postavení územní samosprávy a také její vnitřní uspořádání. Historie vývoje územní samosprávy v ČR je bohatá. Územní samospráva vznikala:

- přirozeně, jako důsledek přirozeného osídlení. Tímto způsobem například vznikaly města a obce,
- uměle, neboli rozhodnutím, a to jako vyšší stupeň územní samosprávy, který zahrnuje několik měst či obcí v jedné oblasti.

K výraznějšímu posílení významu a postavení územní samosprávy u nás docházelo od druhé poloviny 19. století. Se vznikem ČSR v roce 1918 se územní samospráva začala budovat na principu nezávislosti na orgánech státní správy a vznikly tři stupně samosprávy: obce, okresy a stát. V poválečném období v letech 1945-1948 však došlo k významné změně v historii územní samosprávy a obce či okresy, jakožto články územní samosprávy byly nahrazeny národními výbory.¹² Peková toto období označuje jako „*období s extrémně centralizačními tendencemi a omezováním samosprávného postavení a autonomie územní samosprávy*“¹³ Do roku 1949 existovalo zemské zřízení, to bylo rokem 1949 zrušeno a následně také došlo ke zrušení samosprávného postavení národních výborů znárodněním jejich majetku, a to k poslednímu kalendářnímu dni roku 1949. Došlo k včlenění rozpočtu těchto výborů do státního rozpočtu. Tato situace trvala následujících 40 let.

Až v roce 1990 došlo v ČR k obnově územní samosprávy, a to přijetím nové ústavy a zákona o obcích. Tím vzniklo občanům právo na územní samosprávu. Na základě zákona o obcích se obce staly základním územním samosprávným celkem (ZÚSC). V roce 1997 byl schválen zákon o vytvoření 14 krajů, jakožto vyšších územních samosprávných celků (VÚSC), který pak nabyl platnosti 1. 1. 2001.¹⁴ Tohle období na rozdíl od poválečného Peková definuje jako „*období s poměrně výraznou autonomií a decentralizací pravomocí na územní samosprávu*“.¹⁵

¹² PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 2008, s. 108-109

¹³ PEKOVÁ, Jitka, Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR, 2011, s. 15

¹⁴ PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. s. 109

¹⁵ PEKOVÁ, Jitka, Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. 2011, s. 15

Územní samospráva je zakotvena v Ústavě ČR v hlavě VII. z roku 1993. Stát jako nositel veřejné správy přenechává v demokratickém zřízení moc územní samosprávě a území stát dělí na vyšší územní celky a obce. Tyto územní celky jsou vytvořeny z veřejných a společenských potřeb se snahou řídit vlastní záležitosti občanů.¹⁶ V demokratické společnosti zastupuje územní samospráva zájmy svých občanů. Umožňuje realizování práva občana podílet se na řízení svých záležitostí, čímž dochází k principu budování tzv. občanské společnosti. Decentralizace veřejné správy funguje na principu subsidiarity, což je přenesení rozhodovací pravomoci na co nejnižší úroveň, tedy co nejbližší k občanovi. V oblasti zabezpečování veřejných statků proto stále více dochází k decentralizaci kompetencí. Cílem je zjistit, o jaké veřejné statky má občan zájem, či zajistit možnost kontroly hospodaření ve veřejném sektoru ze strany občana. Z tohoto hlediska je důležité zajistit občanovi přístup k informacím, nebo mu poskytnout příležitost k vyjádření svých názorů. Každá mince má však dvě strany, a proto je nezbytné, aby i občan sám projevoval zájem o věci veřejné a docházelo tak k potřebné zpětné vazbě. Decentralizace veřejné správy na územní samosprávu umožňuje, aby stát přenesl kontrolu na účelným a hospodárným zabezpečováním činností veřejné správy z velké části na občany. Tím se omezuje rozsah státní kontroly nad orgány územní kontroly¹⁷ Kontrola slouží jako zpětná vazba zjištění toho, že všechny procesy probíhají tak, jak byly stanoveny cíle. Smyslem kontroly ve veřejné správě je tedy prostřednictvím zpětné vazby zjistit, jak a jakým způsobem jsou dosahovány stanovené cíle veřejné správy. V ČR dochází často k zaměňování pojmu „kontrola ve veřejné správě“ a „audit ve veřejné správě.“¹⁸

3.3.2. Územní samospráva a koncept udržitelného rozvoje

„Teoretické koncepce udržitelného rozvoje zohledňují tendence k hledání kompromisů mezi ekonomickými, sociálními a environmentálními dopady jednotlivých rozvojových opatření na lokální a regionální úrovni.“¹⁹

Na základě téhle definice by rozvojové politiky obcí, měst i regionů měli respektovat ekonomické, sociální a environmentální cíle a měli by plně integrovat priority a potřeby občanů.

¹⁶ KÁŇA, Pavel. Základy veřejné správy. 2010, s. 47

¹⁷ PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 2008, s. 109-111

¹⁸ NEMEC, J., OCHRANA, F., PAVEL, J., ŠAGÁT, V. Kontrola ve veřejné správě. 2010, s. 10

¹⁹ KADERÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J. Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance. 2012, s. 116

S pojmem koncept udržitelného rozvoje je neodmyslitelně spojen koncept „místní Agenda 21“. Místní Agenda 21 je nástroj, sloužící pro zavádění udržitelného rozvoje na místní i regionální úrovni. Prostřednictvím zkvalitňování veřejné správy, řízení či zapojování občanů do činností veřejné správy dochází ke zvyšování kvality života ve všech jeho aspektech. Nejdůležitější funkci v tomto procesu má státní správa a samospráva. Aby mohlo být dosaženo udržitelného rozvoje, musí být instituce veřejné správy fungovat na principu otevřenosti, zodpovědnosti, bezúhonnosti a efektivity, musí docházet k účasti veřejnosti na veřejných rozhodovacích procesech, a v neposlední řadě musí docházet k rozvoji institucí veřejné správy.²⁰

Udržitelný rozvoj jednotlivých území je založen na třech pilířích:

- 1) Ekonomika
- 2) Sociální podmínky
- 3) Environmentální prostředí

Do prvního pilíře spadá například zaměstnanost na daném území, daňová výtěžnost území, růst na straně příjmu v rozpočtu daného území atd. Pod pojem sociální podmínky lze zařadit kvalitu a dostupnost veřejných služeb, vzdělání dostupné pro každého, otázky bydlení pro všechny sociální skupiny a samozřejmostí je i zajištění bezpečnosti, které je velkým tématem posledních let. Neméně důležitý je i třetí pilíř, se kterým je spjata kvalita životního prostředí a udržitelné energie.²¹

Pokud jsou všechny principy udržitelného rozvoje respektovány, jsou spokojeni všichni aktéři daného prostředí a území, a současně dochází k optimálnímu využívání přírodních zdrojů. Jedná se o strategický přístup sloužící k rozvoji území, umožňující uspokojování materiálních i nemateriálních potřeb za současného respektování prostředí, ve kterém tyto procesy probíhají.

S pojmem udržitelný rozvoj bývá spojován i pojem udržitelné sídlo, či udržitelný region. Jedná se o takové místo, které svým obyvatelům nabízí vysoký standard i rozsah veřejných služeb. Jedním z faktorů je vytváření a využívání strategických plánů jako podkladů pro územní plánování.²² Jedním z takových plánů může být program rozvoje

²⁰ MÍSTNÍ AGENDA 21[online]. Ministerstvo životního prostředí České republiky [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/mistni_agenda_21

²¹ KADERÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J. Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance. 2012, s. 116

²² KADERÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J. Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance. 2012, s. 117

venkova, což je řídicí dokument, který slouží k větší průhlednosti rozdělování finančních zdrojů a jejich následné využití pro rozvoj obce. Tento dokument nemá charakter jednorázové pomůcky, ale jeho udržování v užitém stavu spočívá v neustálém sledování a vyhodnocování. Jeho pořízením může obec získat materiál, který jí pomůže odhalit skryté zdroje a jejich případné využití pro její rozvoj.²³

Proces strategického plánování

Prvotním impulsem procesu by měla být představa o tom, čím by se do budoucna měla obec zabývat, které potřeby svých občanů by chtěla přednostně uspokojovat. Je vytvořena vize a zároveň cesta, kterou obec musí projít, aby mohla cíle dosáhnout a svoji vizi uskutečnit. Druhým faktorem je vymezení silných a slabých stránek (to, co obec dělá dobře a naopak v čem má jisté nedostatky), k čemuž jako výborná pomůcka slouží SWOT analýza. Třetím faktorem je označení hrozeb, které přichází z vnějšího prostředí či naopak příležitosti, kterých je možno využít. Proces strategického plánování respektuje všechny tři uvedené faktory a současně se je snaží sladit se všemi činnostmi, které realizuje v rámci běžných činností.²⁴

3.3.3. Obec

Obec bývá nejčastěji popisována jako veřejnoprávní územní korporace s charakteristickými znaky, mezi které patří vlastní území, občané obce, spravování svých záležitostí na základě samostatné působnosti, vystupování v právních vztazích svým jménem, péče o všestranný rozvoj území a hospodaření podle vlastního rozpočtu.²⁵

Pojem obec je ukotven také v právním řádu České republiky, kde je obec zákonem 128/2000 Sb. definována jako základní územní samosprávné společenství občanů; tvořící územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Území obce může tvořit jedno ale i více katastrálních územím.²⁶ Na základě zákona o obcích se může nejen změnit území obce, ale také může dojít ke vzniku nové obce. Ta může vzniknout oddělením části obce, nebo také změnou či zrušením vojenského újezdu.²⁷

²³ REKTOŘÍK, J., ŠELEŠOVSKÝ, J. a kol. Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací, 1999, s. 17

²⁴ REKTOŘÍK, J., ŠELEŠOVSKÝ, J. a kol. Příručka pro zastupitele měst a obcí, 1999, s. 19-20

²⁵ KADEŘÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J. Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance. 2012, str. 119

²⁶ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. 2009, s. 61- 62

²⁷ §20 zákona č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení) Dostupný z :<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Mezi další významný charakteristický a neméně důležitý rys každé obce, jsou její občané. Občané obce se mohou podílet na řízení obce přímo nebo nepřímo. Přímo účastí se rozumí například dobrovolná práce v komisích, či účast na různých zasedáních obecního zastupitelstva. Nepřímý způsob je chápán jako účast prostřednictvím voleného zastupitele v zastupitelstvu obce.²⁸

3.3.4. Typologie obcí

Všechny obce v ČR jsou začleněny do územního obvodu kraje a do správního obvodu okresu. Zákon o obcích rozlišuje několik základních druhů obcí, mezi které patří:

- Obce
- Města, s podmínkou toho, že získala tento statut před datem 17. 5. 1954 a za předpokladu, že o to požádají předsedu Poslanecké sněmovny ČR
- Městys, tedy obce, které toto označení užívaly před 17. 5. 1954 a pokud o to požádají předsedu Poslanecké sněmovny ČR
- Statutární města – podle zákona o obcích je v ČR statutárním městem takové město, které má právo si svoji správu organizovat na základě statutu města, který je vydáván formou obecně závazné vyhlášky. Statutárními městy jsou Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Jablonec nad Nisou, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav, Prostějov a Třinec²⁹
- Hlavní město Praha, které se člení na městské části a městské obvody. Praha je statutárním městem, krajem a zároveň i obcí. Nevztahuje se na ni však zákon o obcích. Praha má status přiznaný zvláštním zákonem.³⁰

Odrazem samosprávné funkce územní samosprávy u všech druhů obcí je rozhodující samostatná působnost.

²⁸ PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 2008, s. 125

²⁹ PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 2008, s. 120-121

³⁰ Zákon č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze Dostupný z :<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-131>

Naopak rozdíly mezi obcemi jsou v rozsahu přenesené působnosti.³¹ Z hlediska dekoncentrace kompetencí státní správy na nižší územně samosprávný celek, tedy obec, je tzv. třístupňové členění obcí.

Obce I. stupně - neboli municipality s klasickým obecním úřadem. Obecní úřad plní základní samosprávnou funkci. Typická pro tento typ obecního úřadu je jednoduchá organizační struktura. Jedná se obce, která má malý počet obyvatel a má obvykle jen jeden katastrální území.³²

Obce II. stupně - jsou nazývány také jako obce s pověřeným obecním úřadem a mimo základní činnosti vykonávají také státní správu vymezenou zákonem pro okolní obce, které mají ve svém správním obvodu. Na pomezí mezi obcemi I. a II. typu se nachází obce s matričním úřadem či obce se stavebním úřadem, jejichž územní působnost je díky frekventovaným správním agendám upravena odlišně speciálními zákony.

Obce III. stupně - jsou nazývány obce s rozšířenou působností, které na rozdíl od předchozích, zabezpečují státní správu ve svém správním obvodu nad rámec přenesené působnosti.³³

3.3.5. Orgány obce

Obec jakožto veřejnoprávní korporace jedná navenek prostřednictvím svých orgánů. Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce. Mezi další orgány obce spadá rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce, kterými jsou výbory a komise. Specifickým orgánem obce může být i správce obce.³⁴

Zastupitelstvo

Zastupitelstvo obce je základním a nejdůležitějším orgánem obce, a to především z toho hlediska, že jeho členové jsou voleni přímo občany prostřednictvím komunálních voleb.

³¹ PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 2008, s. 121

³² KÁŇA, Pavel. Základy veřejné správy. 2010, s. 51-52

³³ KOUDELKA, Zdeněk, Samospráva. 2007, s. 149-150

³⁴ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru. 2010, s. 38-39

Zvolením zastupitele mu vzniká okamžitě povinnost, a to ihned na prvním zasedání zastupitelstva složit slib. Ten zní: „*Slibuji věrnost České republice. Slibuji na svou čest a svědomí, že svoji funkci budu vykonávat svědomitě, v zájmu obce (města, městyse) a jejích (jeho) občanů a řídit se Ústavou a zákony České republiky.*“ (§ 69 zákona 128/2000 Sb. Zákon o obcích) Nakonec zastupitel potvrdí svůj slib slovem „slibuji“.³⁵

§ 68 zákona 128/2000 Sb. zákona o obcích vymezuje, že při stanovení počtu členů zastupitelstva obce se přihlíží zejména k počtu obyvatel a velikosti územního obvodu.

➤ do 500 obyvatel	5 až 15 členů
➤ nad 500 do 3 000 obyvatel	7 až 15 členů
➤ nad 3000 do 10 000 obyvatel	11 až 25 členů
➤ nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15 až 35 členů
➤ nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25 až 45 členů
➤ nad 150 000 obyvatel	35 až 55 členů

Rozhodujícím ukazatelem pro stanovení počtu členů zastupitelstva obce, je počet obyvatel k 1. lednu roku, v němž se konají volby. Za předpokladu, že zastupitelstvo nerozhodne jinak, volí se počet členů zastupitelstva podle počtu členů zastupitelstva obce v končícím volebním období.³⁶

Zákon o obcích vymezuje dva pojmy, kterými jsou uvolněný a neuvolněný člen zastupitelstva. V prvním případě lze uvolněného člena zastupitelstva obce chápat jako člena zastupitelstva, který je pro výkon své funkce dlouhodobě uvolněn ze svého pracovního poměru, a to na základu zákoníku práce. Tento člen vykovává svou funkci na plný úvazek, čímž mu vzniká nárok na měsíční odměnu. O tom, kolik členů bude pro funkci uvolněno se hlasuje v zasedání zastupitelstva. V případě neuvolněného člena nevzniká nárok na měsíční odměnu, ale není vyloučena, vždy lze o případných podmínkách hlasovat.³⁷

Specifickou a nepominutelnou charakteristikou zastupitelské demokracie je skutečnost, že se jedná o tzv. reprezentativní mandát. Jeho podstata spočívá ve skutečnosti, že komunální reprezentant voličů, tedy zastupitel, není vázán žádnými právními předpisy či

³⁵§ 69 zákona 128/2000 Sb. Zákon o obcích (obecní zřízení) Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

³⁶ ČMEJREK, Jaroslav a KOPŘIVA, Radek. *Základy veřejné správy*. 2007, s. 39

³⁷ ČERNOHORSKÝ, Jiří. Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2006, s. 18-19

pokyny jeho voličů, ale svůj mandát je povinen vykonávat na základě svého nejlepšího svědomí. Důležitým mocenským hlediskem z pohledu zastupitele však zůstává otázka jeho případné znovuzvolení. Zastupitelé mají vymezeny svá práva ale také povinnosti. Mezi hlavní tři práva zastupitele se uvádí právo iniciativy, právo interpelace a právo informace. Prvním z těchto práv se rozumí právo zastupitele předkládat své návrhy nejen zastupitelstvu, ale také radě, výborům či komisím, a toto právo nesmí být nijak omezováno. V případě práva interpelace se jedná o právo zastupitele vznášet různé připomínky či podněty, směřované nejen na radu a její členy, ale také například na předsedy výborů, či statutární orgány právnických osob, jejichž zakladatelem musí být obec. K tomuto právu se také vztahuje povinnost těchto orgánů zastupiteli do 30 dnů poskytnout písemnou odpověď. V případě práva informace jej lze definovat jako právo požadovat od obecních zaměstnanců či od zaměstnanců právnických osob, které založila, informace úzce související s výkonem funkce. I zde je podmínka písemné odpovědi do 30 dní.³⁸

Vždy, když jsou na jedné straně práva, vždy musí být také určité povinnosti. Ty jsou společně s případným střetem zájmů zastupitelů upraveny § 83 zákona 128/2000 Sb. následovně:

- Člen zastupitelstva obce má povinnost účastnit se jednak zasedání zastupitelstva obce, ale také případných zasedání jiných orgánů obce, pokud je jejich členem. Je povinen hájit zájmy občanů a plnit úkoly, které mu orgány obce uloží. Dále je povinen na veřejnosti vystupovat a jednat tak, aby to bylo nejen v zájmu jeho, ale také v zájmu obce i jeho občanů.³⁹

Hlavní činností zastupitelstva je rozhodování o věcech, patřících do samostatné působnosti obce. Zastupitelstvo, jakožto orgán s přímým mandátem od voličů má možnost ovlivňovat podobu dalších orgánů obce. Je mu také vyhrazeno právo ze svých řad vybrat starostu, místostarostu či členy rady obce, a také má právo tyto členy odvolat. Zastupitelstvo se schází vždy podle potřeby, nejméně však jednou za tři měsíce. Jeho zasedání je veřejné.

40

³⁸ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. 2009, s. 68

³⁹ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru. 2010, s. 40

⁴⁰ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru. 2010, s. 42-43

Rada

Lze ji charakterizovat jako výkonný orgán obce v oblasti samostatné působnosti. Rada odpovídá ze své činnosti výhradně zastupitelstvu obce. Rozhodovací pravomoc jí přísluší v oblasti přenesené působnosti za podmínky, že tak stanoví zákon. V obcích, kde rada obce není zvolena, je její pravomoc vykonávána starostou za podmínky, není-li zákonem stanoveno jinak. Rada obce je tvořena starostou, místostarostou či dalších členů, kteří jsou vždy voleni z řad členů zastupitelstva. Počet členů rady obce musí být vždy lichý a musí se pohybovat v rozmezí nejméně 5 a nejvýše 11 členů. Zároveň musí být dodržena podmínka, že počet jejich členů nesmí přesáhnout jednu třetinu počtu členů zastupitelstva dané obce. V obcích, v nichž zastupitelstvo obce má méně než 15 členů se rada obce nevolí.⁴¹

Zákon nestanovuje četnost schůzí rady obce, ta se tedy schází pouze podle potřeby. Její zasedání je na rozdíl od zasedání zastupitelstva neveřejné. Schopnost usnášet se na rozhodnutí má za předpokladu, že se zasedání zúčastní nadpoloviční většina jejich členů a vyjádří s rozhodnutím svůj souhlas. Z každého zasedání musí být vyhotoven zápis, který je podepsán starostou a který musí být uložen u obecního úřadu k nahlédnutí členům zastupitelstva.⁴²

Mezi nejdůležitější činnost rady obce patří zajisté zabezpečení hospodaření obce, podle předem schváleného rozpočtu, jakožto i provádění rozpočtových opatření, jejichž rozsah stanoví zastupitelstvo obce. Rada obce pro jednání zastupitelstva připravuje návrhy a poté zabezpečuje plnění usnesení, která jsou zde přijata. Rada obce také zabezpečuje rozhodování ostatních záležitostí, které spadají do samostatné působnosti obce, nejsou-li zákonem svěřeny výkonu zastupitelstva.⁴³

Starosta

Podle Zajíčka lze definici starosty chápat jako určujícího hlavního politického leadera, který by měl být respektován, a jehož hlavní funkcí by mělo být řízení, koordinace a dohled nad administrativou.

⁴¹ ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony jako politický prostor* 2008, s. 38

⁴² ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 2010, s. 44

⁴³ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 2009, s. 73-74

Starosta by měl uplatňovat princip racionality a efektivity v případě využívání veřejných finančních prostředků.⁴⁴ Starosta obce by měla být reprezentativní osobnost, která zastupuje obec navenek. Je společně s místostarostou volen členy zastupitelstva obce, a to z řad svých členů. Zastupitelstvu je také odpovědný za veškerou svoji činnost. Mezi jeho hlavní kompetence spadá jmenování a odvolání tajemníka obce. Je zodpovědný za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za předchozí kalendářní rok. Spolupracuje s Policií ČR ve věcech veřejného pořádku a taktéž je zodpovědný za včasnou a úplnou informovanost veřejnosti a veškeré činnosti obce.⁴⁵ Velmi diskutovaným tématem mnoha politických stran je problematika nikoli pravomocí starosty, ale způsob jeho volby do své funkce, kdy požadují přímou volbu starosty do své funkce. S tím by však mohly souviset případné problémy, kdy by mohlo docházet k zablokování řadě místních politických systémů, a to v případech, kdy by například starosta neměl podporu nadpoloviční většiny zastupitelstva.⁴⁶

Obecní úřad

V čele obecního úřadu je starosta obce. Dále jej tvoří místostarosta, popřípadě místostarostové, tajemník obecního úřadu, pokud je tato funkce zřízena a zaměstnanci obce, kteří jsou zařazeni do obecního úřadu. Pro jednotlivé úseky obce mohou být radou obce zřízeny odbory či oddělení, ve kterých budou začlenění zaměstnanci obecního úřadu.⁴⁷

Obecní úřad plní své činnosti na základě samostatné i přenesené působnosti. V oblasti samostatné působnosti:

- je povinen plnit úkoly, jež mu uloží zastupitelstvo obce, popřípadě rada obce,
- je nápomocen výborům a komisím při plnění jejich činnosti,
- v případech stanovených zákonem o obecním zřízení nebo zvláštním zákonem má právo rozhodování.

⁴⁴ PAVLÍK, Marek a kolektiv, Jak úspěšně řídit obec a region. 2014

⁴⁵ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru. 2010, s. 45-46

⁴⁶ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. 2009, s. 76

⁴⁷ § 109 zákona 128/2000 Sb. zákona o obcích (obecní zřízení) Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Obecní úřad, jak již bylo řečeno výše, může vykonávat také přenesenou působnost. V obcích II. a III. typu se obvykle zřizuje funkce tajemníka obecního úřadu, který je současně i zaměstnancem obce. Podmínkou pro výkon této funkce je ta, že tajemník nesmí vykonávat funkce v žádné politické straně či politickém hnutí. Tajemník je povinen účastnit se zasedání zastupitelstva obce, a to jakožto poradní hlas.⁴⁸

Orgány zastupitelstva a rady obce

Výbory

Zastupitelstvo je povinno vždy zřídit dva výbory, a to výbor finanční a výbor kontrolní. Mezi hlavní kompetence finančního výboru spadá kontrola hospodaření s majetkem či finančními prostředky obce. Pokud mu zastupitelstvo obce uloží nějaké další činnosti, je povinen je plnit. Kontrolní výbor, jak je již zřejmé z jeho samotného názvu, má za úkol především kontrolu, a to zejména plnění usnesení zastupitelstva, popřípadě rady obce. Dále kontroluje dodržování právních předpisů všech orgánů obce na úrovni samostatné působnosti. Je povinen plnit i ostatní kontrolní úkoly, které mu mohou být zastupitelstvem uloženy. V obcích, v jejichž územním obvodu žije na základě posledního sčítání lidu minimálně 10 % občanů jiné národnosti než české, zastupitelstvo je povinno zřídit výbor pro národnostní menšiny. V částech obce může (ale není povinno) zastupitelstvo zřídit také místní výbor či osadní výbor.⁴⁹

Komise

Rada obce je oprávněna zřídit jako své iniciativní a poradní orgány komise. Ta vyhotovuje různá stanoviska či náměty, a ty pak předkládá radě obce. Pokud je komisi svěřen výkon přenesené působnosti, pak je též výkonným orgánem. Členové komise jsou vybíráni radou. Předsedou komise může být pouze taková osoba, která prokázala zvláštní odbornou způsobilost, a to v oblasti komisi svěřené přenesené působnosti. Usnesení komise musí být pouze na základě většiny hlasů všech členů komise. Ze své činnosti je odpovědná radě obce. V oblasti přenesené působnosti pak zodpovídá na svěřeném úseku starostovi obce.⁵⁰

⁴⁸ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru. 2010, s. 46-47

⁴⁹ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. 2009, s. 78-79

⁵⁰ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru. 2010, s. 49

3.3.6. Samostatná a přenesená působnost obcí

Samostatná působnost

„Zákonodárce samostatnou působnost vytyčil vágně z důvodu problematičkého vymezení hranice působnosti. Ústavní soud spatřuje vztah mezi státní správou a samosprávou jako dynamický a funkční, jenž je budován na kooperaci, nikoli na vzájemném vymezování se a striktním dělení kompetencí“ (Kruntorádová, I., 2015 s. 60).

Do samostatné působnosti obce spadají takové činnosti a záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejích občanů, pokud je zákon nesvěřil výlučně do kompetence krajů nebo pokud se nejedná o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, kterou zvláštní zákon svěřil správním úřadům jako výkon státní správy. Ve všem, co spadá do samostatné působnosti obce, je obec vázána pouze právním řádem, nikoli pokyny jiných stupňů veřejné správy (kraj, stát).⁵¹

Do samostatné působnosti obce spadají podle zákona o obcích například tyto záležitosti:

- hospodaření obce – s movitým i nemovitým majetkem, s financemi obce,
- vydání komunálních dluhopisů – tuto pravomoc využívají většinou větší města,
- program rozvoje územního obvodu, obce
- rozpočet a závěrečný účet obce
- vydávání obecně závazných vyhlášek
- zřízení obecní policie
- spolupráce s jinými obcemi a mnoho dalších.⁵²

Přenesená působnost

Orgány všech obcí vykonávají přenesenou působnost ve věcech, které jsou stanoveny zvláštním zákonem a v takovém rozsahu, který je shodný s územním obvodem obce. Přenesenou působnost v základním rozsahu svěřenou obcím vykonávají orgány obce s pověřeným pracovním úřadem a obce s rozšířenou působností. Tyto orgány vykonávají

⁵¹§ 35 zákona 128/2000 Sb, zákon o obcích (obecní zřízení) Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

⁵² BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. 2009, s. 65-66

také přenesenou působnost ve stanoveném správním obvodu, která jim je svěřena zvláštními zákony. V rámci výkonu přenesené působnosti se jedná například o vydávání nařízení obce, rozhodování o místních či účelových komunikacích, či rozhodování ve věcech projednávání přestupků. Obce jsou v této úrovni považovány také jako orgán ochrany přírody nebo povodňový orgán.⁵³

Z hlediska přenesené působnosti je potřeba rozlišovat obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností. Obce s pověřeným obecním úřadem při výkonu přenesené působnosti státní správy oprávněny například rozhodovat v prvním stupni správního řízení o právech a povinnostech osob, pokud není zvláštním zákonem stanoveno jinak. Mohou rozhodovat o poskytování peněžité či věcné dávky či půjčky. Mohou také zajišťovat volby do Parlamentu ČR, do krajských a obecních zastupitelstev, nebo Evropského parlamentu.

U obcí s rozšířenou působností se v přenesené působnosti jejich kompetence více rozšiřuje, a mezi tyto činnosti spadá například evidence obyvatel, vydávání občanských či řidičských průkazů, zřizování živnostenského úřadu či vykonavatel státní správy lesů. Mezi jejich činnosti spadá i oblast sociální sféry.⁵⁴

3.4. Meziobecní spolupráce v ČR a její význam v regionálním rozvoji

Spolupráce je velmi významným činitelem ve všech oblastech lidské společnosti. Usnadňuje efektivnější dosahování stanovených cílů a vizí, kdy jejich dosažení je mnohdy bez spolupráce dokonce nemožné. Z hlediska spolupráce obcí je někdy dokonce považována za nezbytnost, a to především v oblasti regionální politiky. Právní úprava meziobecní spolupráce vychází ze zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, (dále také zákon o obcích⁵⁵). Konkrétně je tento pojem vymezen v § 46, který stanoví, že „*obce mohou při výkonu samostatné působnosti vzájemně spolupracovat.*“⁵⁵

⁵³ § 61 zákona 128/2000 Sb, zákon o obcích (obecní zřízení) Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

⁵⁴ PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. 2015, s. 30-31

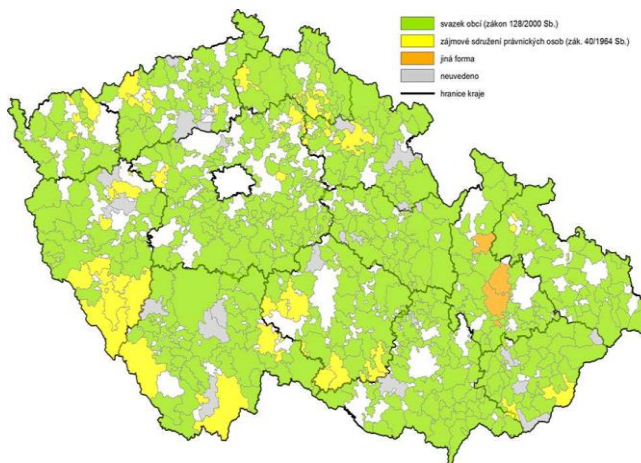
⁵⁵ § 46 zákona 128/2000 Sb, zákon o obcích (obecní zřízení) Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Česká republika je charakteristická velmi rozdrobenou sídelní strukturou. Velký počet obcí lze vnímat pozitivně i negativně. Pozitivní stránkou velkého množství obcí lze sledovat v možnosti demokratické participace z hlediska správy věcí veřejných. Velké množství obcí však sebou nese i řadu problémů. Důsledkem fragmentace obcí může být, že některé obce jsou málo osídlené, což vede k limitovaným ekonomickým možnostem obce, způsobené nižšími daňovými příjmy. Také veřejné služby v menších obcích nejsou na takové úrovni, jako tomu je v hustě osídlených obcích. Problematická je i schopnost nejmenších obcí provádět velké investiční projekty. Sídelní struktura je na území ČR diferencovaná. „Obecně lze konstatovat, že strukturu osídlení v jednotlivých českých regionech ovlivňují jak fyzicko-geografické faktory, tak například důsledky historických změn – zejména pak existence větších sídel ve znovu osídlených oblastech.“⁵⁶

Mikroregiony

Na obrázku č. 2 jsou zobrazeny různé formy meziobecních spoluprací, kdy zeleně jsou vyznačeny svazky obcí, žlutou barvou zájmová sdružení právnických osob, oranžová barva a znázorňuje ostatní typy mikroregionů. Již na první pohled je tedy zřejmé, že svazky obcí jsou v ČR velmi rozsáhlá a oblíbená uskupení typu meziobecní spolupráce.

Obrázek č. 2 Pokrytí České republiky mikroregiony

zdroj: Ústav územního rozvoje

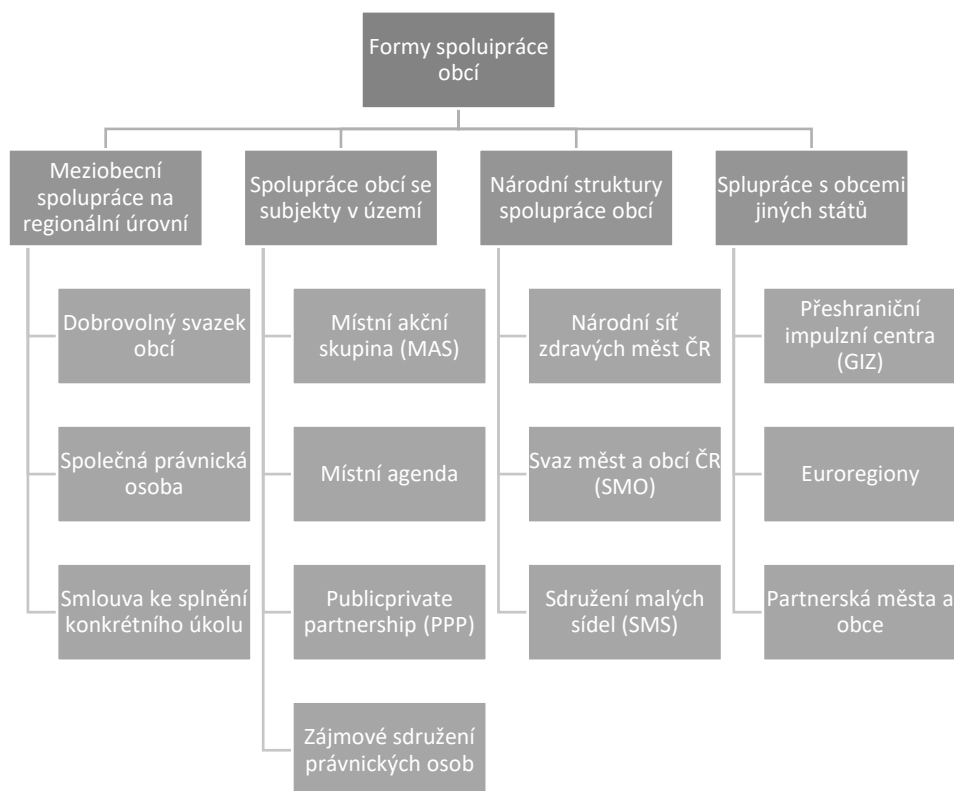
⁵⁶ JETMAR, Marek a kolektiv, Meziobecní spolupráce Inspirativní cesta, jak zlepšit služby veřejnosti, 2015, s. 9

Na základě dobrovolné spolupráce obcí vznikají tzv. mikroregiony. Ty jsou zakládány s cílem prosazovat zájmy a záměry společné pro sdružené obce. Tato spolupráce je podložena smlouvami o vytvoření dobrovolného svazku obcí podle Zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Spolupráce obcí se uzavírá na základě písemné smlouvy:

- S jinou obcí za účelem zajištění konkrétního úkolu, na dobu určitou i neurčitou, V tomto případě nevzniká právnická osoba.
- Jako členové dobrovolného svazku obcí, V tomto případě se jedná o právnickou osobu. Tato spolupráce je rozvíjena v rámci mikroregionů.
- Zakládání právnických osob. Jedná se o spolupráci s jinou obcí nebo více obcemi, s právnickými osobami.
- Spolupráce s obcemi jiných států. Příkladem mohou být euroregiony.⁵⁷

3.4.1. Formy meziobecních spoluprací

Obrázek 3 Formy spolupráce obcí v ČR

Zdroj: *Finance územní samosprávy*, Peková J., 2011, s. 360

⁵⁷ PEKOVÁ, Jitka, *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 2011, s. 358-359

Formy spolupráce obcí ČR je možné rozdělit podle následujících hledisek:

- **Účel spolupráce** – v tomto případě se může jednat buď o jednorázovou spolupráci (obce chtějí například vybudovat společný vodovod) nebo kontinuální spolupráce, v případě, že chtějí na nějakém projektu obce spolupracovat opakovaně společně
- **Časové hledisko** - úzce souvisí s účelem spolupráce, obce mohou spolupracovat pouze na jednom projektu a nebo naopak dlouhodobě
- **Geografické hledisko**-zde se rozlišuje, zda obce spolupracují na mikroregionální úrovni, krajské úrovni, celostátní nebo mezinárodní úrovni. ⁵⁸

Formy meziobecní spolupráce lze rozlišit do čtyř základních skupin, které vymezuje obrázek č. 3. Jsou jimi meziobecní spolupráce na regionální úrovni, spolupráce obcí se subjekty v území, národní struktury spolupráce obcí a spolupráce s obcemi jiných států.

Dobrovolné svazky obcí

Nejobvyklejší formou spolupráce obcí v ČR jsou dobrovolné svazky obcí (dále jen DSO). DSO jsou zpravidla zakládány za účelem prosazení společných zájmů obcí a jejich občanů. Z hlediska veřejné správy se tak může jednat o zajištění zkvalitnění služeb v oblasti zdravotnictví, školství, zdokonalení dopravní infrastruktury a s tím související zlepšení dopravní obslužnosti, rozvoj kultury, cestovního ruchu apod. Jak je zřejmé již ze samotného názvu, členem mohou být pouze obce. Pro DSO je charakteristické, že se jedná o právnickou osobu, která je povinna sestavovat rozpočet na základě kterého hospodaří se svým majetkem, a to jednak s majetkem, který jednotlivé obce vložili do společného svazku, ale také s majetkem, který společně nabyli. ⁵⁹

Obce mohou společně zakládat DSO, ale také mohou vstoupit do již existujících DSO. Nevylučuje se ani možnost, aby obec byla součástí více DSO současně. „*DSO jsou zakládány písemnou zakladatelskou smlouvou zúčastněnými obcemi, a to vždy ke konkrétnímu účelu*“. Přílohou této smlouvy jsou vždy stanovy DSO. Mezi podstatné náležitosti těchto stanov patří název a sídlo členů DSO, hlavní předmět jeho činnosti, orgány DSO, majetek DSO který jednotlivé obce vkládají do společného hospodaření, příjmové položky rozpočtu DSO, případné rozdělení budoucího zisku DSO, popřípadě úhrada

⁵⁸ Deník veřejné správy 3/2016, [online] 2016, [cit. 2024.02.15]. Potenciál rozvoje aktivit dobrovolných svazků obcí

Dostupné z: <https://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6721990>

⁵⁹ PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. 2015, s. 226-227

finanční ztráty, či podmínky pro vstup ale také ukončení vzájemné spolupráce v rámci DSO. Hlavními orgány DSO jsou jeho předseda, místopředseda, správní rada a valná hromada. Na každý kalendářní rok je DSO povinna sestavit rozpočet, na základě kterého následně hospodaří, a který podléhá kontrole ze strany krajských úřadů. „*Předmětem jejich činnosti mohou být pouze činnosti vymezené zákonem o obcích v rámci samostatné působnosti*“. Většina DSO tak spolupracuje v oblastech školství, zdravotnictví, sociální péči či v oblastech bytové politiky.⁶⁰

Místní akční skupina

MAS patří k velmi diskutovaným typům spolupráce, a to jak v rámci veřejného, podnikatelského tak i neziskového sektoru. K rozvoji těchto uskupení docházelo v ČR již od roku 2004. Jejich podstatou je fungování na principu Leader. Podstatným znakem této spolupráce je skutečnost, že do aktivit této skupiny zasahují i místní podnikatelé. Aby mohla obec vstoupit do spolupráce v rámci MAS, musí splňovat podmínku, že nesmí mít více než 25 000 obyvatel. Celkově je pak MAS omezeno maximální hranicí 100 000 obyvatel. Podstatou spolupráce je vytvoření strategického plánu rozvoje nazvaného Leader, na jehož základě jsou vymezeny priority, které by měly vést k rozvoji mikroregionu. Velmi podstatným důvodem vzniku mnoha MAS je možnost čerpání finančních prostředků státu a Evropských fondů v rámci Programu rozvoje venkova. Podmínkou je sestavení úspěšného strategického plánu. Mimo Programu rozvoje venkova má MAS mnoho dalších možností, jak čerpat finanční prostředky. Jednou z nich je například program Leader ČR. Mezi další programy patří také Regionální operační program nebo Přeshraniční spolupráce.⁶¹

Společenství obcí

Dne 12. 6. 2023 schválila vláda novelu zákonů o obcích, krajích a hl. městě Praze. Dle slov ministra vnitra Víta Rakušana: „*Novela obcím a krajům pomůže efektivněji a hospodárněji fungovat. Nepřináší žádné nové zatížení povinnostmi, naopak ulehčí a zjednoduší to, co lidem v obcích a krajích komplikuje práci*“. ⁶² V souladu s touto novelou byl s platností od 1. 1. 2024 vytvořen nový institut společenství obcí, který navazuje na

⁶⁰ PEKOVÁ, Jitka, Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. 2011, s. 359-361

⁶¹ KADEŘÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J. Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance. 2012, s. 180-181

⁶² MINISTERSTVO VNITRA ČR- Novela zákona o obcích: Jednodušší, efektivnější a hospodárnější fungování obcí, online, Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/novela-zakona-o-obcich-jednodussi-efektivnejsi-a-hospodarnejsi-fungovani-obci.aspx>

současné dobrovolné svazky obcí. Jeho podstatou je však hlubší spolupráce mezi obcemi, a to v rámci správního obvodu obcí s rozšířenou působností. Důležitým symbolem tohoto společenství obcí je tzv. sdílený úředník. Charakteristika tohoto subjektu je taková, že se jedná o úředníka, kterého budou spolupracující obce sdílet, a to především v oblasti výkonu státní správy. Důvodem vytvoření tohoto subjektu je skutečnost, že spousta malých obcí nemá dostatečné množství odborníků, kteří by zastávali činnost ve všech oblastech činností, které vykonávají. Tahle nově zřízená funkce má představovat „ulehčení a zjednodušení“ činnosti obcí i krajů. Celý tenhle proces souvisí s koncepcí Klientsky orientované veřejné správy 2030, jež má za cíl přizpůsobit nastavení správy mobility obyvatelstva a prostorové preferenci, aniž by vznikaly zbytečné administrativní bariéry. Základním předpokladem tohoto nového typu meziobecní spolupráce je zapojení co největšího počtu obcí a využit jejich přirozených center. To znamená, že spolupráce obcí by ideálně probíhala mezi všemi obcemi v rámci správního obvodu obcí s rozšířenou působností. Tento nový typ spolupráce může přinést velké změny v rozvoji obcí ČR. V současnosti je v ČR obrovské množství jednoúčelových a prakticky zcela nefunkčních dobrovolných svazků obcí, které jsou charakteristické mimo jiné také tzv. „volnou tvorbou hranic“. Nahrazující nová forma je v tomto zcela rozdílná a to tím, že zde existují územní pravidla. Spolupráce by v tomto případě na rozdíl od předchozí byla více kvalifikovaná. Avšak vytvořením nové formy spolupráce nedochází ke zrušení stávajících dobrovolných svazků obcí ani žádných dalších forem meziobecní spolupráce, je doplňuje.⁶³

Postavení společenství obcí je vymezeno zákonem č. 418/2023 Sb. Na základě § 53 je hlavním předmětem činnosti společenství obcí „*zajišťování koordinace veřejných služeb na území členských obcí a strategického rozvoje tohoto území. Za tímto účelem společenství obcí zpracovává strategii rozvoje společenství obcí*“.⁶⁴ Společenství obcí může vzniknout pouze za splnění jistých podmínek. Jednou z nich je to, že společenství obcí může nabýt svazek, pokud jeho členem je alespoň 15 obcí, nebo pokud jsou alespoň tři pětiny všech obcí ze správního obvodu obce s rozšířenou působností, jestliže do tohoto správního obvodu náleží menší počet než 25 obcí. Podstatou této spolupráce je, že její členové mohou být pouze obce nacházející se ve stejném správním obvodu obce s rozšířenou působností. Rozdílem

⁶³ JETMAR, M. Ministertvo vnitra, Institut společenství obcí

⁶⁴ Zákony pro lidi, zákon č. 418/2023 Sb, online, Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-418>

oproti dobrovolným svazkům obcí je také skutečnost, že obec může být členem pouze jednoho společenství obcí.

Nejvyšším orgánem společenství obcí je shromáždění starostů, jež je složeno ze starostů členských obcí. V jeho čele stojí předseda, který je statutárním orgánem společenství. Společenství obcí může být ve své podstatě chápán jako nástroj pro možnou decentralizaci úkolů na pomezí samostatné a přenesené působnosti.⁶⁵

3.5.Hospodaření obce

3.5.1. Rozpočty územní samosprávy

Základem finančního hospodaření v rozpočtovém období je rozpočet. Peková definuje územní rozpočet jako „*decentralizovaný peněžní fond, který se tvoří, rozděljuje a používá primárně na principu nenávratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalence*“. Zjednodušeně lze charakterizovat jako bilanci mezi příjmy a výdaji. Rozpočet lze definovat také jako finanční plán, na základě kterého obec či regiony hospodaří během rozpočtového období. Je velmi důležitým nástrojem regionální politiky na úrovni územních samosprávných celků. Pokud má obec obstojný rozpočet, může velmi kvalitně financovat potřeby lokálního a regionálního veřejného sektoru a tím uspokojovat potřeby svých občanů.⁶⁶ Na každé úrovni územní samosprávy plní rozpočet tři základní funkce, a těmi jsou funkce alokační, která spočívá v poskytování veřejných služeb či statků veřejnosti. Dále funkce redistribuční sloužící ke zmírnění sociální a důchodové nerovnosti ve společnosti a funkce stabilizační, která ve vyspělejších zemích může přispívat k růstu ekonomického potenciálu země.⁶⁷

Výkonné orgány obce či kraje nejprve podají návrh rozpočtu na následující rozpočtové období. Ten se následně projednává a pokud není shledáno nějaké vážné pochybení, tak ho zastupitelstvo obce (kraje) schvaluje. Takto schválený rozpočet je buď vyrovnaný, schodkový nebo přebytkový. V případě, že bude rozpočet schodkový, musí být

⁶⁵ JETMAR, M, Ministerstvo vnitra, Institut společenství obcí

⁶⁶ PEKOVÁ, Jitka, Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. 2011, s. 213-214

⁶⁷ PEKOVÁ, Jitka, Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. 2011, s. 214

na něj vynaloženy finanční prostředky z přebytků minulých let. „*Rozpočet musí být reálný, pravdivý a úplný.*“⁶⁸

Hospodaření územní samosprávy je možné vyjádřit pomocí následující rovnice:

$$\underline{F_1 + P - V = F_2}$$

kde F_1 vyjadřuje počáteční stav peněžních prostředků územního rozpočtu na počátku rozpočtového období, ke kterému se přičtou P = příjmy z minulých let, zároveň se musí odečíst V = výdaje. Výsledkem bude stav peněžních prostředků k poslednímu dni rozpočtového období.

Rozpočet územně samosprávných celků představuje zároveň účetní bilanci. Cílem v dlouhodobém horizontu je vyrovnaný nebo přebytkový rozpočet. Pokud by byl výsledek hospodaření dlouhodobě schodkový, byla by to jasná známka špatného hospodaření, a bylo by nezbytné analyzovat příčiny schodkovosti.⁶⁹

Na základě zákona 250/2000 Sb. Zákon o rozpočtových pravidlech, je v pravomoci zastupitelstva obce či kraje zřizování mimorozpočtových fondů. Povaha fondů může být jak účelová, tak neúčelová. Častěji však územně samosprávně celky využívají fondů účelových, jejichž podstata spočívá ve sledování přímé vazby na financování určitých potřeb. Pokud však mimorozpočtových fondů obec zřídí více než je vhodné, může dojít k situaci, že v některém fondu je nadbytek finančních prostředků, a naopak v jiném finanční prostředky schází. Problémem je, že finanční prostředky se mezi fondy v průběhu rozpočtového období nesmí přesouvat. Mezi specifický fond, který využívá spousta územně samosprávných celků patří také fond rezerv a rozvoje.

V rámci hospodaření územních samospráv jsou také podstatným pojmem účetní výkazy územních samospráv. Jedním takovým výkazem je rozvaha. Ta zachycuje majetek organizace ze dvou stran, první jsou aktiva, která představují celkový majetek územně samosprávného celku a na straně druhé jsou to pasiva, která vyjadřují závazky dané územní samosprávné jednotky. Dalším podstatným ukazatelem hospodaření je výkaz zisků a ztrát, které se sestavuje na kalendářní rok. Tento výkaz má za úkol porovnat náklady a výnosy,

⁶⁸ PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů*. 2015, s. 319

⁶⁹ PEKOVÁ, Jitka, *Finance území samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 2011, s. 217-218

kteřé vznikly v důsledku činnosti územně samosprávného celku. Posledním důležitým dokumentem v rámci hospodaření je přehled o peněžních tocích. Ten má za úkol zpřobňovat položky peněžních prostředků a zprostředkovává detailnější informace o peněžních tocích v průběhu sledovaného období.⁷⁰

3.5.2. Příjmy a výdaje obce

„Příjmy a výdaje územního rozpočtu se třídí podle závazné, tzv. rozpočtové skladby, která ve většině zemí také umožňuje rozdělení rozpočtu na běžnou a kapitálovou část rozpočtu“.⁷¹

Tabulka 1 Obecné schéma rozpočtu obce

Příjmy	Výdaje
Běžné	Běžné
Daňové (tř.1) -svěřené -sdílené -místní poplatky -správní poplatky	-všeobecné veřejné služby (veřejná správa...) -veřejný pořádek (policie, hasiči...) -vzdělání -péče o zdraví (veřejné zdravotnictví)
Nedaňové (tř.2) -poplatky za služby -příjmy z pronájmu majetku -příjmy od vlastních neziskových organizací -zisk z podnikání -ostatní -doplňkové -přijaté sankční pokuty	-mzdy a platy -povinné pojistné za zaměstnance -materiálové -energie -nájemné -sociální dávky -výdaje na municipální podniky -placené pokuty
Přijaté dotace (tř. 4) -běžné (neinvestiční) dotace ze státního rozpočtu -běžné (neinvestiční) dotace ze státních f. -od územních rozpočtů -ostatní běžné příjmy	-placené úroky -neinvestiční příspěvky příspěvkovým organizacím -poskytnuté dary atd.
Kapitálové (tř.3)	Kapitálové (tř.6)-investiční výdaje
-z prodeje majetku -z prodeje akcií a majetkových podílů -přijaté střednědobé a dlouhodobé úvěry -příjmy z emise komunálních obligací -přijaté splátky půjček -ostatní Přijaté dotace	-na pořízení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku -na investiční příspěvky příspěvkovým organizacím -na kapitálové investiční poskytnuté dotace OS a různým subjektům -na nákup cenných papírů

⁷⁰ PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. 2015, s. 68-71

⁷¹ PEKOVÁ, Jitka, Finance úzení samosprávy: teorie a praxe v ČR. 2011, s. 216

-kapitálové – investiční transfery -účelové -neúčelové	-na investiční půjčky -splátky úvěrů -ostatní
--	---

Zdroj: Veřejná správa a finance (Peková, J., Pilný, J., Jetmar, M., 2008, s. 263, zpracováno autorkou)

Tabulka č. 1 přehledně zobrazuje druhové rozdělení příjmů a výdajů obecních rozpočtů. Je velmi důležité, aby příjmy obce pokrývaly výdaje tak, aby obec mohla efektivně splňovat své základní funkce a poskytovat občanům potřebné služby a infrastrukturu. Pro správné řízení finanční situace obce je nezbytně nutné pravidelně monitorovat a hodnotit vývoj příjmů a výdajů a přizpůsobovat rozpočet obce podle aktuálních potřeb a možností.

Podstatou třídění příjmů a výdajů je respektování zásady jednotnosti a závaznosti (pravidla třídění jsou závazná pro celou rozpočtovou soustavu), zásady dlouhodobé stability třídění (dlouhodobé rozpočtové analýzy), zásadu srozumitelnosti (rozpočet musí být srozumitelný a jasný pro případ veřejné kontroly) a zásad kompatibility, a to v rámci mezinárodních účetních a statistických standardů. Rozpočtová skladba rozlišuje 4 hlediska možného třídění, jimiž jsou odpovědnostní hledisko třídění, druhové, odvětvové a konsolidační.⁷² Z hlediska druhového třídění lze rozpočet rozdělit na běžnou a kapitálovou část.

Příjmy obce

Jak již bylo zmíněno výše, příjmy územního rozpočtu se dělí na běžné a kapitálové. Běžné příjmy územního rozpočtu jsou typické skutečností, že se každoročně opakují a to zpravidla (ovšem ne vždy) ve stejném objemu. Tyto příjmy se využívají k financování běžných, každoročně se opakujících potřeb, především pak na krytí neinvestičních provozních výdajů. Běžné příjmy územního rozpočtu je možno dále dělit podle charakteru a podle původu. Na základě charakteru se rozlišují příjmy:

Daňové

Ve většině vyspělých zemích tvoří daňové příjmy nejvýznamnější skupinu příjmů. Zvláštní zákon vymezuje daňové určení (rozpočtové určení daní – RUD), které určuje druhy daní, které jsou vybírány podle platných daňových zákonů a jejichž výnos plyne celý přímo buď do rozpočtů obcí nebo do rozpočtů regionů. Jedná se o tzv. svěřené daně. V případě, že je stanoven podíl na celostátně vybíraných daních, který bude následně příjmem rozpočtu

⁷² KADERÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J. Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance. 2012, s. 238

obce, jedná se o tzv. sdílené daně. Na základě zákona jsou vymezeny i daně, které může obec využívat výlučně na svém území, v takovém případě se jedná o municipální daně, v případě regionu pak regionální daně.

Sdílenými daněmi se rozumí zpravidla daně důchodového typu, avšak mohou to být také majetkové daně, a to zejména ty, které zdaňují transfer vlastnických práv k majetku a o jejichž výnos se dělí státní rozpočet výhradně s rozpočty regionů. V některých zemích do sdílených daní spadají i nepřímé spotřební daně, zejména pak daň z přidané hodnoty. V případě sdílených daní není možná daňová pravomoc územní samosprávy, ale o jejich využití rozhodují volené orgány územní samosprávy. S daňovým určením úzce souvisí to, kdo daň vybírá a spravuje, tzv. daňová pravomoc. Bývá pravidlem, že územní samospráva má velmi omezenou daňovou pravomoc. V případě místních daní u obcí a regionálních daní u regionů mají dané obce a regiony v rámci zákonných pravidel větší daňovou pravomoc.⁷³

Na základě zákona 243/2000 Sb do daňových příjmů obcí patří například výnos daně z nemovitosti, která se nachází na území dané obce, podíl na 24,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty, daně z příjmu fyzických osob, daně z příjmu právnických osob s výjimkou, kdy poplatníkem je příslušná obec, nebo podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti odváděné plátcem daně, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby.⁷⁴ (§ 4 zákona 243/2000 Sb.)

Vedle majetkových a důchodových daní jsou příjmem do rozpočtu územních celků i místní a správní poplatky. Místní poplatky si obce spravují a vybírají samy. Mají fakultativní charakter, tudíž o jejich možnostech výběru si rozhodují obce samy, respektive zastupitelstvo obce. Jedná se např. o poplatek ze psů, poplatek za lázeňský či rekreační pobyt či poplatek ze vstupného. Správní poplatky představují příjmy z vlastní správní činnosti územního celku. I tyto poplatky podléhají zákonné legislativě.⁷⁵

Nedaňové

⁷³ PEKOVÁ, Jitka, Finance úzení samosprávy: teorie a praxe v ČR. 2011, s. 239-243

⁷⁴ § 4 zákona 243/2000 Sb. Zákon o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), Dostupný z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-243>

⁷⁵ PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 2008, s. 268-269

Příjmy nedaňové tvoří ve většině zemí druhou největší skupinu příjmů územních rozpočtů. Patří sem zejména:

- příjmy obce od vlastních neziskových organizací
- příjmy související s vlastním podnikáním
- příjmy z pronájmu, popřípadě prodeje majetku
- příjmy související s obchodováním s cennými papíry

Specifickým nedaňovým příjmem mohou být i přijaté sankční pokuty. Tyto příjmy lze již z podstaty jejich charakteru velmi obtížně naplánovat, a jejich charakter je doplňkový.⁷⁶

Přijaté dotace

Existují dva typy dotací, a to specifické účelové dotace, které jsou obcím poskytovány ze předem sdělených podmínek na předem stanovený účel. Druhým typem jsou všeobecné neúčelové dotace. Ačkoliv tento typ dotace obec získá také na základě předem stanoveného kritéria, jejich užití je však zcela v kompetenci obce. Oby typy dotací mohou být použity na financování běžných i kapitálových výdajů obce.⁷⁷

Výdaje

Obce se stále častěji významně podílejí na zabezpečování a financování stále většího spektra veřejných statků pro obyvatelstvo. To je důsledkem decentralizace veřejné správy na nižší územní celky a s tím související posilování role jednotlivých stupňů územní samosprávy. „*Decentralizace zabezpečování veřejných statků je dlouhotrvající proces, který je spojen s významnou mírou fiskální decentralizace i decentralizace alokační funkce veřejných financí*“. V posledních letech roste i míra využívání redistribuční a stabilizační funkce veřejných financí na úrovni územních samospráv.

Výdaje obce je možné členit z různých hledisek. Jedním z nich je hledisko rozpočtového plánování. Na základě tohoto hlediska se mohou rozlišovat výdaje plánované, a to alespoň v horizontálním výhledu, a výdaje neplánované, které většinou představují nečekané překročení rozpočtu. Z ekonomického hlediska lze výdaje členit na běžné neboli každoročně se opakující, a nebo kapitálové, neboli jednorázové. Výdaje lze členit také podle závazné

⁷⁶ PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 2008, s. 269-271

⁷⁷ PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. 2015, s. 86

rozpočtové skladby. V tomto případě mohou být výdaje návratné a nenávratné. I v případě územních rozpočtů se pro ekonomické analýzy využívá také členění výdajů podle funkcí veřejných financí, a to na výdaje alokační, redistribuční a stabilizační.

3.6. Komunální politika

Politický život v ČR popisuje profesor Fišer ve své knize jako politický život odpovídající politickému životu ve zbytku Evropy. Podle něj „o přízeň voličů bojují sociální demokraté zdůrazňující sociální stát a konzervativci usilující o vedoucí roli soukromé iniciativy v tržní soutěži s nejmenší možnou rolí státu“.⁷⁸

Komunální politika se uplatňuje v malých samosprávných celcích a jedná se o úroveň politiky, která je nejbližší občanovi. V rámci komunální politiky se rozhoduje o tom, jaké bude prostředí a veřejný prostor daného území. Prostřednictvím svobodné volby si občané na komunální úrovni zvolí své zástupce, prostřednictvím kterých mohou ovlivňovat prostředí okolo sebe. Komunální politika se zabývá správou měst a obcí, zajišťováním veřejných služeb a infrastruktury pro obyvatele daného území. Zahrnuje také rozvoj místní ekonomiky, plánování území, ochranu životního prostředí a spolupráci s místními organizacemi a občany.⁷⁹

S pojmem komunální politika úzce souvisí také pojem regionální politika, která se zaměřuje na správu větších geografických oblastí, jako jsou kraje nebo regiony. Podle Stejskala a Kovárnika regionální politika „představuje všechny veřejné přímé i nepřímé intervence státu, regionu, obcí a měst, vedoucí k lepšímu prostorovému rozdělení ekonomických i mimoekonomických činností“. Ve své podstatě jde o snahu korigovat určité důsledky tržní ekonomiky ve snaze dosáhnout ekonomického růstu a současně zlepšení v sociální oblasti.⁸⁰

Společným jmenovatelem obou politik je skutečnost, že mají vliv na každodenní život obyvatel daného území a mají za cíl zlepšit kvalitu života a podmínky pro občany. Jejich úspěšnost závisí na schopnosti politiků spolupracovat s občany, místními organizacemi a podniky a na schopnosti efektivně řídit veřejné zdroje.

⁷⁸ FIŠER, B., Koudelka, Z., Úvahy o politice. 2011, s. 71

⁷⁹ (Komunální politika a volby, dostupné z: Komunální politika a volby v ČR - České volby (ceske-volby.cz)

⁸⁰ STEJSKAL, Jan, KOVÁRNÍK, Jaroslav, Regionální politika a její nástroje. 2009, s. 13

3.6.1. Vývoj komunálního volebního systému od roku 1990

Na území České republiky platily od roku 1990 celkem čtyři zákony, které upravovaly průběh komunálních voleb. První byl zákon č. 368/1990 Sb. o volbách do zastupitelstev v obcích. Tento zákon vešel v platnost v září 1990 a měl vliv na konání voleb téhož roku. Druhým zákonem byl zákon č. 298/1992 Sb. o volbách do zastupitelstev v obcích a místním referendu. Tento zákon byl zároveň jediným, podle kterého se nekonaly žádné volby od roku 1990. Zákon č. 152/1994 Sb. o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů, byl třetím zákonem týkajícím se komunálních voleb. Na základě tohoto zákona proběhly řádné volby v letech 1994 a 1998. Posledním zákonem byl zákon č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů. Volby, které probíhaly od roku 2002, se řídily právě tímto zákonem.⁸¹

Základem volebního systému v roce 1990 byl systém volných kandidátních listin, který se později mírně modifikoval na poměrný volební systém s částečně vázanými kandidátkami, který částečně zvýhodňoval malé strany. Konec devadesátých let bylo ve znamení velkých politických diskuzí, které byly zapříčiněny značnou roztržičností zastupitelstev, jež byla způsobena „nadreprezentací“ malých stran zapříčiněnou používanou volební formulí. Výsledkem diskuzí byla změna především užívané formule a byla zavedena tzv. uzavírací klauzule. Komunální volební systém byl součástí tzv. Tolerančního patentu, což byl dodatek ke Smlouvě o vytvoření stabilního politického prostředí, a tento patent mezi sebou uzavřely dne 14.1.2000 dvě nejvýznamnější politické strany té doby, a to Občanská demokratická strana (dále jen ODS) a Česká strana sociálně demokratická (dále jen ČSSD). Požadovaná změna způsobu volby místních zastupitelstev byla obsažena v tzv. Dohodě č. 2 o základních parametrech změny volebního systému, v článku II. Územní samospráva: „*U obcí a měst je cílem provedení úpravy zákona na základě existujících zkušeností a dosažení vyšší stability zvolených orgánů s tím, že bude zavedena uzavírací klauzule; dojde ke změně metody rozdělování mandátů tak, aby nedocházelo k nerovnému vztahu mezi počtem získaných hlasů a získaných mandátů; bude zvýšen počet zastupitelů, po jejichž odstoupení dojde k vypsání nových voleb tak, aby nové volby byly vyhlášeny*“. Tahle dohoda vedla k vytvoření vládního návrhu, na základě kterého, bylo požadováno zavedení uzavírací klauzule. Výsledná podoba zákona však byla zamítnuta Senátem.

⁸¹ BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. 2009, s. 83

Mnoho debat týkajících se komunální politiky zahrnuje pojmy „spravedlnost“ a nespravedlnost. V politice však nelze zcela dosáhnout spravedlnosti, pokud nelze sestavit takové zastoupení, které zcela věrně kopíruje celou společnost.⁸²

3.6.2. Komunální volby

Funkce voleb

Pravidelně pořádané volby patří k základním pilířům zastupitelské demokracie. Funkce voleb se obvykle vztahuje k procesu volby politických zástupců, kdy je občanovi poskytnuta možnost výběru mezi politickými alternativami. Hlavní podstatou voleb je zjištění aktuálního rozložení politických sil v konkrétním politickém prostoru. Tímto způsobem jsou demokratické země řízeny na základě vůle občanů a zajišťují, aby veřejné záležitosti byly rozhodovány transparentně a participativně.⁸³

Demokraticky zvolené vlády by měly jednat ve veřejném zájmu. Ne vždy tomu však tak bylo a je. Jak říká Bailey ve své knize, „*věřit demokraticky zvoleným vládám, že ochrání menšiny, je liberální iluze*“. Za ochránce lidských práv, jež chrání veřejný zájem považuje Bailey spíše demokratické instituce a právní či ústavní zákony.⁸⁴

Podstatou voleb je princip všeobecného, rovného a přímého volebního práva. V rámci volebního práva se rozlišuje právo aktivní, čímž se rozumí právo volit a volební právo pasivní, což občanům zajišťuje právo kandidovat a být zvolen. V ČR má právo volit každý občan, který již dosáhl plnoletosti. Pokud se občan rozhodne kandidovat do poslanecké sněmovny, věková hranice je v tomto případě 21 let, a ve volbách do senátu je to 40 let. V rámci komunálních voleb může občan kandidovat již v den dovršení 18 let. Z hlediska voleb platí také rovnost volebního práva, čímž se rozumí, že váha i počet hlasů, kterými občan disponuje, je pro každého voliče stejná. Jednou z nejdůležitějších vlastností z hlediska funkčnosti voleb je politická pluralita a svoboda volby. Volič nesmí mít pocit, že je k něčemu nucen, ale má mít naopak pocit svobodné volby při výběru nejvhodnějšího kandidáta. V malých obcích může v tomhle případě nastat problém, a to z důvodu toho, že je zde velmi omezený počet kandidátů, kteří kandidují stále dokola. Volby v ČR jsou prováděny na základě tajného hlasování.⁸⁵

⁸² BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. 2009, s. 83-84

⁸³ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru. 2010, s. 51-52

⁸⁴ BAILEY, Stephen J., Public Sector Economics – Theory, Policy and Practice, 2001, s. 25

⁸⁵ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru. 2010, s. 51-52

Volební systémy a volební obvody

Na pojem volební systém lze pohlížet ze dvou pohledů. V širším pojetí lze volební systémy chápat jako komplexní podobu volebního mechanismu, která zahrnuje jeho základní komponenty, kterými jsou volební obvod, formu kandidatury, strukturu hlasu, volební klauzuli či volební formulí. Naopak v užším smyslu lze volební systémy chápat jako princip, na kterém je založen přepočít hlasů na mandáty. V ČR se používají dva volební principy, a to většinový a proporcionální. Zásadní rozdíl mezi nimi spočívá v konstrukci volebních obvodů. Princip většinový využívá jednomandátový volební obvod a princip proporcionální používá obvody vícemandátové. Většinový volební systém má tolik volebních obvodů, kolik se volí mandátů. Voliči mají na výběr mezi několika kandidáty, a ten z nich, který získá určený počet hlasů získává mandát v rámci daného volebního obvodu. V případě proporcionálního systému si naopak voliči volí prostřednictvím kandidátních listin politickou stranu.

Přednosti a nedostatky většinového volebního systému

Největší výhodou tohoto způsobu voleb je jeho jednoduchost a vysoká personalizace. Předpokladem je úzké sepětí zvoleného zastupitele s jeho voliči i volebním obvodem. Vzniká však i značná disproportionálnost volebních výsledků, která může značně poškozovat menší a slabší volební strany oproti silnějším. Negativním prvkem je také skutečnost, že nedostatečně odrážejí rozložení politických sil v daném politickém prostoru, čímž může docházet k selhání hlavní podstaty voleb. U tohoto způsobu voleb se také může stát, že strana s největším počtem hlasů ve výsledku volby prohraje.

Přednosti a nedostatky proporcionálního volebního systému

Tento systém je velmi spravedlivý a splňuje hlavní podstatu základního úkolu voleb, čímž ne zjištění skutečné aktuální rozložení politických sil v rámci daného volebního obvodu. Tato schopnost je natolik rozvinuta, že musí být tlumena, aby nedocházelo k tomu, že do zastupitelských orgánů budou voleni pouze politické subjekty. Z tohoto důvodu byly zavedeny „umělé prahy“ neboli volební klauzule. Na rozdíl od většinového systému, je systém poměrného zastoupení složitější. Získané hlasy se musí přepočítat na mandáty. Nevýhodou je i závislost kandidátů na stranických strukturách než na voličích. Aby se tento nedostatek relativně vyrovnal, často se zavádí tzv. preferenční hlasy.

U volebních obvodů je podstatná jejich velikost, která se však neměří územní rozlohou ani počtem obyvatel daného volebního území. Podstatou velikosti volebního obvodu totiž je počet mandátů přidělovaných v rámci daného obvodu.⁸⁶

§ 27 zákona 491/2001 Sb. Říká, že „*obec tvoří jeden volební obvod. Zastupitelstvo obce může nejpozději 85 dnů přede dnem konání voleb vytvořit více volebních obvodů:*

a) v obcích s počtem obyvatel do 10 000 tak, aby se v každém volebním obvodu volilo nejméně 5 členů zastupitelstva obce,

b) v obcích s počtem obyvatel od 10 001 do 50 000 obyvatel tak, aby se v každém volebním obvodu volilo nejméně 7 členů zastupitelstva obce,

c) v obcích s počtem obyvatel nad 50 000 tak, aby se v každém volebním obvodu volilo nejméně 9 členů zastupitelstva obce“.

S volebním obvodem souvisí také využívání volební geometrie. Ve své podstatě jde o manipulaci s hranicemi volebního obvodu, která může vést k dosažení příznivějších výsledků v rámci politické reprezentace. V ČR lze s volebními obvody manipulovat pouze na úrovni lokální.⁸⁷

Volby do zastupitelstev obcí v České republice

Volby do zastupitelstev obcí jsou vymezeny zákonem č. 491/2001 Sb. Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Tento zákon upravuje v souladu s právem Evropských společenství podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb do zastupitelstev obcí a rozsah soudního přezkumu pro volby do zastupitelstev obcí. Funkční období zastupitelstev obcí je na základě tohoto zákona čtyřleté. „*Volby do zastupitelstev obcí se konají na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. tajným hlasováním a podle zásad poměrného zastoupení.*“⁸⁸

Právo volit a být volen má občan ČR, který dosáhl věku 18 let, nebo občan jiného státu, který dosáhl 18 let a je v obci přihlášen k trvalému pobytu.

⁸⁶ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru. 2010, 52-54

⁸⁷ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru. 2010, s. 55

⁸⁸ § 1 a § 2 zákona 491/2001 Sb. Dostupné z: 491/2001 Sb. Zákon o volbách do zastupitelstev obcí (zakonyprolidi.cz).

Aktivní a pasivní volební právo je upraveno v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., který vymezuje pojmy občan obce a jeho práva.⁸⁹

3.6.3. Lokální politické stranictví

Politické strany jsou nezbytným prvkem fungování moderních politik všech zemí. Jejich vznik je spojován s demokratizací industriální společnosti v 19. století. Politické strany jsou nezbytným pojítkem mezi státem a společností. Politické soutěže jsou základem každého demokratického politického režimu. Lubomír Kopeček ve své knize říká, že *„demokracie ve své podstatě není nic jiného, než soutěž mezi jednotlivci a zorganizovanými skupinami (politickými stranami) o klíčové pozice v systému vládnutí, a to prostřednictvím regulérních voleb a s vyloučením použití násilí.“*

Pojem volební strana je definován i legislativou, a to konkrétně v § 20 zákona č. 491/2001 Sb., podle kterého mohou volební stranou být registrované politické strany a politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, a jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů. Zároveň dle tohoto zákona platí podmínka, že politická strana a politické hnutí může být součástí pouze jedné volební strany pro volby do téhož zastupitelstva obce. Pokud tedy podává politická strana a politické hnutí kandidátní listinu samostatně, pak v tom případě nemůže již být pro volby do téhož zastupitelstva obce součástí jiné volební strany. Zákon vymezuje i pravidla pro kandidáty, a to tak, že každý kandidát může kandidovat pouze na jedné kandidátní listině volební strany pro volby do téhož zastupitelstva obce, a jsou-li vytvořeny volební obvody, pouze v jednom volebním obvodu.⁹⁰

Politické stranictví je podstatnou součástí zastupitelské demokracie, kde klíčová role funkce politických stran spočívá ve zprostředkování mezi politickou mocí a občany. Politické strany jsou neodmyslitelně spojovány také s pojmem participace občanů na demokratickém procesu. Politické strany představují důležitý a nezbytný nástroj integrace společnosti, které ve své podstatě představují politickou vůli lidu.⁹¹

⁸⁹ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru. 2010, s. 59

⁹⁰ (§ 20 zákona č. 491/2001 Sb. Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů.

Dostupný z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>

⁹¹ ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru. 2010, s. 77

4. Vlastní práce

4.1. Svazek obcí údolí Desné

Historie Svazku obcí údolí Desné

Jak již vypovídá samotný název, jedná se o dobrovolný svazek obcí. Důležitým milníkem, který stál za zrodem sdružení zdejších obcí byl rok 1997. V tomto roce zasáhla velkou část zdejší oblasti povodeň, která mimo jiného výrazně poničila železniční trať, spojující obce tohoto území. Jelikož poničení tratě bylo značně devastující, na základě rozhodnutí Ministerstva dopravy ČR měla být celá trať zrušena. S tímto rozhodnutím však okolní obce nesouhlasily, což bylo hlavním impulsem pro sloučení obcí. Za zrodem této meziobecní spolupráce byl hlavní společný cíl, a to zprovoznění železniční trati na úseku Šumperk – Kouty nad Desnou, Petrov nad Desnou – Sobotín. Velkou zásluhu lze připsat tehdejšímu starostovi obce Rapotín Ing. Ondřeji Koppovi, jehož iniciativa vyústila v založení Svazku obcí údolí Desné. Svazku se podařilo získat trať do svého majetku s názvem „Železnice Desná“ a následně získat dostatečné finanční prostředky na její rekonstrukci. Na základě výběrového řízení byla pro rekonstrukci a provoz tratě vybrána firma Stavební obnova železnic a.s., které se podařilo dne 30. 4. 1998 dokončit rekonstrukci a zprovoznit úsek na trati Šumperk – Sobotín. Dne 1. 12. téhož roku byl zprovozněn úsek Petrov nad Desnou – Velké Losiny. Dne 30. 5. 1999 byla zprovozněna celá trať. Zatímco majitelem dráhy je Svazek obcí údolí Desné, jejím provozovatelem je firma SART- stavby a rekonstrukce a.s. Provozovatelem drážní dopravy je v současné době národní dopravce České dráhy a.s., Nábřeží Ludvíka Svobody 1222, 110 15 Praha 1.⁹²

Mezi původní obce, které tento svazek založili na základě smlouvy ze dne 16. 10. 1997 patřily obec Velké Losiny, obec Sobotín, obec Rapotín a obec Loučná nad Desnou. Na konci roku 1997 se ke svazku připojila obec Vikýřovice. V roce 2001 se k členským obcím připojily obce Hraběšice a Rejchartice. V roce 2003 byla poslední přistupující obec Vernířovice. Z důvodu rozdělení obce Sobotín ze dne 1. 1. 2010 a následného vyčlenění obce Petrov nad Desnou, se tato obec stala poslední členskou obcí tohoto svazku.⁹³

⁹² SART, Historie Železnice Desná, [online]., Dostupné z: <http://www.sart.cz/zeleznice-desna/historie/>

⁹³ Svazek obcí údolí Desné [online], Dostupný z: https://www.obec-vernirovice.cz/obec/spolky-sdruzeni/svazek-obci-udoli-desne/?ftresult_menu=svazek+obc%C3%AD+%C3%BAol%C3%AD+desn%C3%A9

Ačkoliv byl tento mikroregion zpočátku spíše monotematický, dne 1. 1. 2008 dosáhly obce společně dalšího velmi významného úspěchu v naprosto odlišné oblasti původního zaměření svazku. Svazek jako druhý v republice založil nový školský subjekt, a to školskou právnickou osobu s názvem ZŠ a MŠ údolí Desné. Cílem bylo sloučení všech předškolních i školních zařízení či jídelen, které se nacházejí v katastru obcí Rapotín, Sobotín (2010 tedy i Petrov nad Desnou), Vernířovice a Rejchartice. Vznik svazkového školství byl reakcí a náhlý úbytek žáků ve školských zařízeních příslušných obcí. Zřizovatelem tohoto subjektu se SOÚD a jeho přímým řízením je pověřena kvalifikovaná valná hromada SOÚD.

SOÚD má vypracovanou strategii rozvoje, která vymezuje hlavní priority, na které se chce svazek do budoucna zaměřovat. Zejména se jedná o zabezpečení dopravní obslužnosti v údolí Desné, zkvalitnění poskytovaných služeb a sociálních podmínek pro své občany, zabezpečení v oblasti vzdělávání a rozvoj v oblasti cestovního ruchu. Významnou roli v plnění svých nastavených cílů hraje snaha o získávání dostatečných prostředků pro realizace veřejných potřeb v mikroregionu.⁹⁴

Obecně – zeměpisná charakteristika

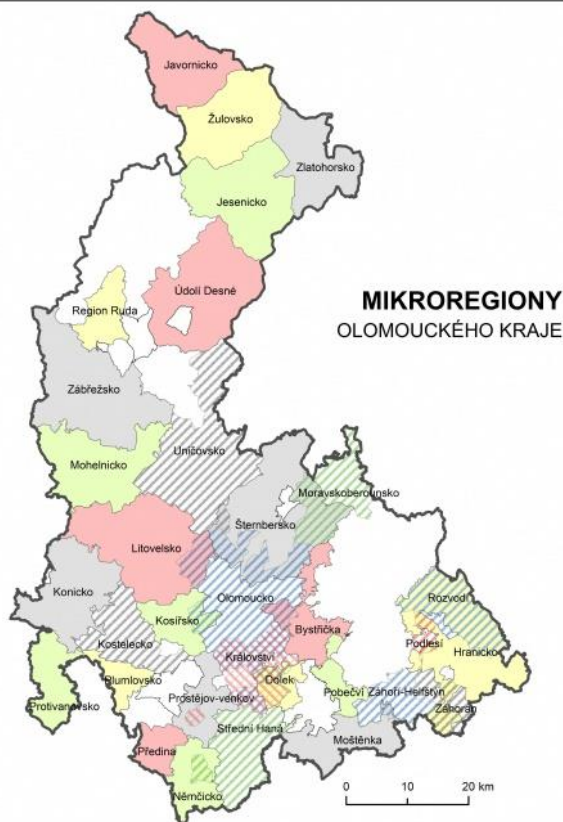
Z geografického hlediska spadá mikroregion Svazek obcí údolí Desné (dále jen „SOÚD“) do Olomouckého kraje. Ten je s celkovým počtem obyvatel 632 864 (k 31. 12. 2023) sedmý nejlidnatější kraj v ČR. Tvoří 5,8 % z celkového počtu obyvatel ČR. Z celkového počtu obyvatel Olomouckého kraje jich více než polovina žije ve městech. V Olomouckém kraji se nachází celkem 402 obcí. V současné době se na území Olomouckého kraje nachází 36 mikroregionů. Jejich geografické rozložení znázorňuje obrázek č. 4, z kterého je patrné, že SOÚD se nachází v severní části Olomouckého kraje.⁹⁵ Všechny obce SOÚD zároveň leží v severovýchodní části okresu Šumperk. Rozloha mikroregionu činí 25 890,7 ha, tj. 19% rozlohy okresu Šumperk. Obcí s největší rozlohou je Loučná nad Desnou, která má výměru 9 431 ha. Naproti tomu obec Rejchartice zaujímá pouze 680 ha z celkového území SOÚD. Převážnou většinu rozlohy území zaujímají lesní porosty. Průměrná nadmořská výška tohoto území je cca 437 m n. m.

⁹⁴ Strategický plán Svazku obcí údolí Desné 2017 -2022 [online], Dostupný z: https://www.udoli-desne.cz/e_download.php?file=data/editor/71cs_1.pdf&original=Strategick%C3%BD%20pl%C3%A1n_SO%C3%9AD_%202018-2022.pdf

⁹⁵ Olomoucký kraj, Základní informace o Olomouckém kraji, [online], Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/olomouckem-kraji-cl-1362.html>

Severní hranice svazku sousedí s mikroregionem Jesenicko a jižní s mikroregionem Uničovsko, na západní straně mikroregion zasahuje do Hanušovické vrchoviny. Některé obce mikroregionu tvoří hranici CHKO Jeseníky.

Obrázek 4 Geografické znázornění mikroregionů Olomouckého kraje

Zdroj: <https://www.olkraj.cz/mikroregion/1>

Údolí řeky Desné a všechny okolní obce jsou po staletí považovány za vstupní bránu Hrubého Jeseníku. Nejen přírodní úkazy ale také historické události tohoto území lákají do zdejších obcí mnoho turistů. Historie zdejších obcí je pevně spjata s moravským rodem Žerotínů, který byl známý proslulými čarodějnickými procesy, ale měl také velkou zásluhu na rozkvětu tohoto kraje. Nachází se zde také mnoho historických budov.⁹⁶

⁹⁶ Strategický plán rozvoje Svazku obcí údolí Desné 2017-2022, [online], Dostupné z: https://www.udoli-desne.cz/e_download.php?file=data/editor/71cs_1.pdf&original=Strategick%C3%BD%20pl%C3%A1n_SO%C3%9AD_%202018-2022.pdf

4.1.1. Činnost mikroregionu Svazek obcí údolí Desné

Dobrovolný Svazek obcí údolí Desné byl založen dne 16. 10. 1997 na základě zakladatelské smlouvy byl registrován u Okresního úřadu v Šumperku. K tomuto dni se stal Svazek obcí údolí Desné právnickou osobou. Sídlem spolku je obec Rapotín. Hlavním účelem založení SOÚD bylo tedy zprovoznění povodní zničené železniční tratě Šumperk – Kouty nad Desnou, Petrov nad Desnou – Sobotín.

S tímto hlavním cílem souviselo provádění činností, které směřovaly k získání podpory k dosažení tohoto cíle, zejména tedy získání prostředků pro realizaci investic sloužících zabezpečení veřejných potřeb obyvatel mikroregionu.⁹⁷

Mezi hlavní cíle společné spolupráce SOÚD spadá:

- zkvalitnění školské vybavenosti,
- další rozvoj a modernizace železnice Desná,
- zabezpečení dopravní obslužnosti pro všechny obyvatele regionu,
- zlepšení v oblasti bytového a nebytového fondu,
- podpora činnosti a spolupráce s vytvořenými akčními skupinami a občanskými sdruženími v regionu svazku,
- vyvíjení činností, které směřují k získání finanční podpory a zdrojů na plnění cílů svazku,
- spolupráce v oblasti ochrany veřejného pořádku v obcích svazku aj.

Velmi důležitým výsledkem komunitní spolupráce SOÚD v oblasti školství je založení tzv. „svazkové školy“ s názvem „Základní a Mateřské školy Údolí Desná“. Hlavní myšlenkou svazkového školství byla snaha o reorganizaci školství ve vybraných obcích svazku, ale zejména potřeba vyřešit problémy jednotlivých škol. Mezi jednotlivými školskými zařízeními (ZŠ, MŠ, školní jídelny a vývařovny) v obcích Rapotín, Petrov nad Desnou a Sobotín byla uzavřena dohoda o spojení škol a školských zařízení.

⁹⁷ Zakladatelská smlouva dobrovolného svazku obcí, [online], Dostupné na: https://www.udoli-desne.cz/e_download.php?file=data/editor/12cs_2.pdf&original=Zakladatelsk%C3%A1+smlouva+2001.pdf

ZŠ a MŠ Údolí Desná jakožto školská právnická osoba je s účinností od 1.1.2008 zapsána v rejstříku školských právnických osob.⁹⁸

Orgány svazku

Hlavními orgány svazku je valná hromada, předsednictvo a kontrolní komise.

1. Valná hromada

Je nejvyšším orgánem svazku a její členové jsou jmenováni i odvoláváni zastupitelstvy jednotlivých obcí spolku. Každá obec s počtem obyvatel nad 1 000 je zde zastoupena dvěma členy, u obcí s počtem obyvatel menším než 1 000 je zde volen jeden zástupce. Každý disponuje jedním hlasem. Počet členů valné hromady SOÚD je 15. Valná hromada rozhoduje například ve věcech nabytí či prodeje movitého či nemovitého majetku, schvaluje provozní a investiční rozpočet, schvaluje strategické cíle a zaměření svazku či výsledky hospodaření a účetní závěrku svazku, Také v případě, že mezi jednotlivými členy spolku, a to v rámci předmětu činnosti, vzniknou sporné případy, rozhoduje o nich taktéž valná hromada. V případě jakéhokoliv svého jednání je povinna se řídit zákonem č. 128/2000 Sb. a zákonem č. 420/2004 Sb. V případech svazkového školství rozhoduje tzv. kvalifikovaná valná hromada, Ta je složena zástupci obcí, kdy obce nad 2 500 obyvatel jsou zastoupeny třemi zástupci, obce nad 1 000 obyvatel dvěma zástupci a u obcí do 1 000 obyvatel je volen jeden zástupce. Taktéž disponuje každý jedním hlasem.⁹⁹

2. Předsednictvo:

Je statutárním orgánem a řídí činnost svazku. Předsednictvo ze svého středu volí předsedu, 1. místopředsedu a 2. místopředsedu. Celkový počet členů představenstva SOÚD je 9.

Předseda SOÚD: Mgr. Bohuslav Hudec, starosta obce Rapotín, vznik funkce 4. 9. 2019

⁹⁸ Stanovy Svazku obcí údolí Desné, [online], Dostupné z: https://www.udoli-desne.cz/e_download.php?file=data/editor/12cs_1.pdf&original=Stanovy_SO%C3%9AD+2015-schv%C3%A1leno+7+7+2015.pdf

⁹⁹ Stanovy Svazku obcí údolí Desné, [online], Dostupné z: https://www.udoli-desne.cz/e_download.php?file=data/editor/12cs_1.pdf&original=Stanovy_SO%C3%9AD+2015-schv%C3%A1leno+7+7+2015.pdf

I.místopředseda SOÚD: Václav Mazánek, starosta obce Vikýřovice, vznik funkce 14. 3. 2017

II.místopředseda SOÚD: Ing. Jana Fialová, starostka obce Velké Losiny, vznik funkce 14. 11. 2022¹⁰⁰

Hlavní náplní činnosti předsednictva je zejména rozhodování v rámci výběrových řízeních, rozhodování v oblasti organizační struktury svazku, či pracovněprávních a mzdových vztazích. V oblasti financí figuruje předseda a místopředseda také jako hlavní aktér, a to v případě podepisování objednávek a smluv.

3. Kontrolní komise:

Kontrolní komise má 3 členy, kteří jsou voleni valnou hromadou. V její kompetenci je kontrola celé činnosti svazku a to zejména, zda je vykonávána v souladu se stanovami svazku či uzavřenými smlouvami.

Významným výsledkem komunitní spolupráce Svazku obcí údolí Desné v oblasti školství je založení tzv. „svazkové školy“ – Základní a Mateřské školy Údolí Desná. Myšlenka svazkového školství byla podnícena jednak snahou reorganizace školství v oblasti svazku, ale také potřebou vyřešit problémy na jednotlivých školách. Mezi jednotlivými školskými zařízeními (ZŠ, MŠ, školní jídelny a vývařovny) v obcích Rapotín, Petrov nad Desnou a Sobotín byla uzavřena dohoda o spojení škol a školských zařízení ve prospěch vzniku svazkové školy. Pro dotčené obce byl stanoven společný školský obvod. ZŠ a MŠ Údolí Desná je školská právnická osoba, která vznikla transformací příspěvkových organizací, v rejstříku školských právnických osob je zapsána s účinností od 1. 1. 2008. Zřizovatelem tohoto subjektu se Svazek obcí údolí Desné a jeho přímým řízením je pověřena „kvalifikovaná valná hromada“ Svazku obcí údolí Desné. Školu navštěvují žáci z obcí Rapotín, Sobotín, Petrov nad Desnou, Rejchartice a Vernířovice. Svazek obcí údolí Desné je zapojen do koordinace dopravy v Olomouckém kraji v rámci KIDSOK. Doprava je jednou z nejvýznamnějších charakteristik ovlivňujících příliv investic, kapitálu, turistů a dalších ekonomických příležitostí každého regionu.¹⁰¹

¹⁰⁰ Olomoucký kraj, *Svazek obcí údolí Desné*, online, Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/svazek-obci-udoli-desne-cl-1518.html>

¹⁰¹ Stanovy Svazku obcí údolí Desné, online, Dostupné z: https://www.udoli-desne.cz/e_download.php?file=data/editor/12cs_1.pdf&original=Stanovy_SO%C3%9AD+2015-schv%C3%A1leno+7+7+2015.pdf

4.1.2. Strategický plán rozvoje svazku obcí údolí Desné

S činností svazku je úzce spjat tzv. „Strategický plán rozvoje SOÚD“. Lze jej charakterizovat jako podpora ekonomického rozvoje obcí cestou efektivnějšího využívání potenciálu mikroregionu, a to s důrazem na jeho konkurenceschopnost. Základem je formulování specifických cílů, kterých chce svazek v rámci své meziobecní spolupráce dosáhnout, a to za určité časové období. Aktuálně nejnovějším strategickým plánem svazku je Strategický plán rozvoje SOÚD 2017-2022. Plnění těchto cílů má konečný důsledek na rozvoj svazkových obcí. V rámci tohoto konkrétního strategického plánu svazek formuloval 7 konkrétních cílů.¹⁰²

Graf č. 1: Procentuální úspěšnost plnění strategických cílů

Zdroj :dotazníkové šetření, programy rozvoje jednotlivých obcí SOÚD

Z grafu č. 1 je patrné, že z hlediska plnění strategických cílů si SOÚD počíná velmi dobře. Pouze dvou ze stanovených cílů se nepodařilo docílit. 43/% stanovených cílů se podařilo řádně dokončit.

¹⁰² Strategický plán rozvoje Svazku obcí údolí Desné 2017-2022, online, Dostupný z: https://www.udoli-desne.cz/e_download.php?file=data/editor/71cs_1.pdf&original=Strategick%C3%BD%20pl%C3%A1n_SO%C3%9AD_%202018-2022.pdf

Téměř 29 % cílů je alespoň z části zrealizováno a jsou aktuálně stále ve stádiu zpracovávání. Stejně procento cílů zůstalo nezrealizováno, přičemž jeden z těchto cílů je stále v řešení.

1. **Strategický cíl: Revitalizace přednádraží – Petrov nad Desnou, Rapotín, Velké Losiny, Loučná nad Desnou, Kouty nad Desnou**

Projekt „Revitalizace přednádraží“ má za cíl zatraktivnit již elektrizovanou železniční trať. V návaznosti na již zpracovanou projektovou dokumentaci ve stupni studie chce svazek zkulturnit přednádraží ve výše uvedených obcích. Výsledkem revitalizace mají být parkovací kapacity pro osobní automobily a jízdní kola. Dále by součástí tohoto projektu měly být nově budované zastávky v rámci autobusové dopravy. Vzhledem k rozvoji elektromobily by součástí jednotlivých přednádraží měly být i stojany pro nabíjení elektromobilů.¹⁰³ V současnosti je tento cíl splněn pouze z části. Revitalizace přednádraží byla již zrealizována v obci Velké Losiny, a to v roce 2022 s celkovými náklady cca 7 mil. Kč. Aktuálně se revitalizace plánuje v obci Rapotín (2024) s předběžnými plánovanými náklady 2 mil. Kč. Projektovou dokumentaci zpracovává SOÚD. Jednotlivé obce žádají o dotace v rámci svého katastru realizují.¹⁰⁴

2. **Strategický cíl: Prodloužení a elektrizace trati v úseku Kouty nad Desnou – Kouty nad Desnou skiareál**

Hlavním záměrem je prodloužení trati až po spodní stanici kde se nachází lyžařské vleky. Délka prodloužení je plánována na 640 m. Zákres prodloužení je součástí územního plánu obce Loučná nad Desnou. Aktuálně končí železniční trať ve stanici Kouty nad Desnou, po dokončení projektu by měla být vybudována nová konečná zastávka pod názvem Kouty nad Desnou – skicentrum, součástí kterého bude nástupiště dlouhé 60 m. V plánu je také vybudování zděné čekárny. Předběžně odhadované náklady jsou ve výši 225 mil. Kč. Projekt v současnosti není zrealizován, ale je již vypracována studie.¹⁰⁵

¹⁰³ Strategický plán rozvoje SOÚD 2017-2022, online, Dostupné z: https://www.udoli-desne.cz/e_download.php?file=data/editor/71cs_1.pdf&original=Strategick%C3%BD%20pl%C3%A1n_SO%C3%9AD_%202018-2022.pdf

¹⁰⁴ Rozhovor s respondentem

¹⁰⁵ Strategický plán rozvoje SOÚD 2017-2022, online, Dostupné z: https://www.udoli-desne.cz/e_download.php?file=data/editor/71cs_1.pdf&original=Strategick%C3%BD%20pl%C3%A1n_SO%C3%9AD_%202018-2022.pdf

3. Strategický cíl: Elektrizace trati Petrov na Desnou – Sobotín

Hlavním záměrem bylo navázat na elektrizaci trati Šumperk – Kouty nad Desnou a na již provedené úpravy na železniční stanici v Sobotíně. Trať měla být vedena v proudové soustavě trakčního vedení 3kV DC. Náklady byly propočteny na cca 50 mil. Kč. Projekt se však ukázal jako ekonomicky nereálný, tudíž doposud nebyl zrealizován.

4. Strategický cíl: Informační systém na ŽD

Tento projekt se podařilo zrealizovat. V blízkosti nádražních budov a zastávek železnic byly instalovány elektronické informační panely, které cestující informují o odjezdech či příjezdech vlaků, ale také upozorňují na případné zpoždění vlakových spojů. Systém je také vybaven zařízením, které je schopné přijímat a zpracovávat různá data, která získá od tzv. koordinátora dopravy. Společně s panely byl na veřejná prostranství u nádražních budov instalován kamerový systém. Celkové náklady na realizaci byly cca 3 mil. Kč.

5. Strategický cíl: Investice do rozmrazování trolejového vedení

Jelikož železnice prochází obcemi, které jsou v horské oblasti, je vysoce pravděpodobné, že může docházet k namrzání trakčního vedení, proto je nezbytné tuhle situaci řešit. Pokud by se tak nedělo, je velmi pravděpodobné že by docházelo ke zpoždění spojů či úplnému zastavení vlakového provozu. Tento cíl se také podařilo zrealizovat, a to v rámci elektrizace trati. Kolaudace proběhla v roce 2023. Celkové náklady na elektrizaci činily 740 mil., z toho náklady na rozmrazování vedení představovalo cca 5 mil. Kč.¹⁰⁶

6. Strategický cíl: Oprava a zhodnocení budov a s nimi souvisejících pozemků.

Podle zpracované projektové dokumentaci byla provedena rekonstrukce budov železniční stanice Petrov nad Desnou a železniční stanice Velké Losiny. Projekt úpravy nádražní budovy železniční stanice Petrov nad Desnou byla realizována v roce 2021. Celkové náklady na tento projekt činily 12,5 cca Kč a byla spolufinancována z rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury (dále jen SFDI) částkou 10,2 mil Kč. Stavební úpravy nádražní budovy ve Velkých Losinách byly realizovány v roce 2020 a jejich celkové náklady činily 6,1 mil. Kč. Z rozpočtu SFDI byly částečně spolufinancovány částkou 4,5 mil. Kč. Realizace úprav nádražní budovy v Sobotíně je ve fázi zpracování projektové dokumentace, ovšem zatím není realizace naplánována z důvodu otevřené otázky dalšího provozu. Na trati Petrov nad Desnou-Velké Losiny byla prováděna i rekonstrukce železničních svršků.

¹⁰⁶ Rozhovor s respondentem

Ta probíhala za úplné výluky v délce 20 dnů. Projekt byl realizován v roce 2021. Celkové náklady byly ve výši 23,267 mil. Kč. Projekt byl spolufinancován z rozpočtu SFDI částkou 23,229 mil Kč. Na trati Velké Losiny-Loučná nad Desnou probíhala rekonstrukce také za úplné traťové výluky a také v délce 20 dní. Projekt byl realizován v roce 2020. Celkové náklady v tomto případě činily 16,661 mil. Kč a z rozpočtu SFDI byl spolufinancován částkou 16,597 mil. Kč.¹⁰⁷

7. **Strategický cíl: Protipovodňová ochrana na řece Desné po povodních v letech 1997, 2007 a 2010**¹⁰⁸

Ve všech členských obcích SOÚD je tzv. systém protipovodňové ochrany. Jde o rozhlasový systém, protipovodňová číla a hlásiče. Náklady na tento projekt činily cca 18 mil. Kč. Realizace dalších protipovodňových opatření je v kompetenci obce Rapotín. V letech 2020-2022 byly provedeny další protipovodňová opatření na úseku Rapotín-Vikýřovice. Na období 2025-2027 se výhledově plánuje realizace protipovodňových opatření na úseku Vikýřovice-Šumperk. Aktuálně se zpracovává projektová dokumentace. V úseku Rapotín-Velké Losiny-Loučná nad Desnou-Kouty nad Desnou probíhá ke zpracování studie.¹⁰⁹

Z grafu č. 1 je patrné, že z hlediska plnění strategických cílů si SOÚD počíná velmi dobře. Pouze dvou ze stanovených cílů se nepodařilo docílit. 43/% stanovených cílů se podařilo řádně dokončit. Téměř 29 % cílů je alespoň z části zrealizováno a jsou aktuálně stále ve stádiu zpracovávání. Stejně procento cílů zůstalo nezrealizováno, přičemž jeden z těchto cílů je stále v řešení.

¹⁰⁷ SOÚD, *Stavební úpravy nádražních budov*, [online]., Dostupné z: <https://www.udoli-desne.cz/zeleznice/stavebni-upravy-nadraznich-budov-a-opravy-zeleznicnich-svrsku/stavebni-upravy-nadraznich-budov-svazku-obci-udoli-desne-11cs.html>

¹⁰⁸ STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE SVAZKU OBCÍ ÚDOLÍ DESNÉ 2017-2022 [online]. [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: https://www.udoli-desne.cz/e_download.php?file=data/editor/71cs_1.pdf&original=Strategick%C3%BD%20pl%C3%A1n_SO%C3%9AD_%202018-2022.pdf

¹⁰⁹ Rozhovor s respondentem

4.1.3. SWOT analýza Svazku obcí údolí Desné

V rámci strategického plánu svazku má SOÚD vytvořenou tzv. SWOT analýzu, která má za cíl pomoci identifikovat silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby. Kompletní body SWOT analýzy jsou zaznamenány v Příloze č.1.

Silné stránky

Mezi nejvýznamnější silnou stránku tohoto mikroregionu bezesporu patří jeho atraktivita, a to jak z hlediska historie, tak z hlediska místní přírody a kultury. Nejednoho turistu zde láká historická a velmi krutá událost ze 17. století, kdy na velkolosinském panství byly rozpoutány inkviziční procesy spojeny s údajnými čarodějnicemi. Pro všechny milovníky historie byly ve zdejším regionu vybudovány trasy po stopách oněch čarodějnických procesů. Mezi nejnavštěvovanější místa téhle trasy v rámci SOÚD patří Vernířovice, Sobotín, Velké Losiny a Rapotín. Kulturní památky tohoto mikroregionu jsou také rozsáhlé. Velmi známým je například renesanční zámek ve Velkých Losinách, který byl v roce 1995 dokonce prohlášen za národní kulturní památku. Další zámky se nachází také v obcích Sobotín a Vikýřovice. Ve Velkých Losinách lze kromě zámku navštívit i Ruční papírnu, která v rámci pohraniční spolupráce s Polskem a jejich Muzeem Papírnictví v Dusznících-Zdroji usiluje o zapsání na seznam UNESCO, a nebo Termální lázně, které byly rekonstruovány a vzniklo zde nové aquacentrum, které sem láká návštěvníky z celé ČR. Dále v obcích SOÚD lze nalézt mnoho kostelů či zřícenin. Dalším lákadlem je i přečerpávací elektrárna Dlouhé stráně, která se nachází nedaleko, a samozřejmě i místní pohoří Hrubý Jeseník, který láká svou krásnou přírodou. Turismus lze tedy rozhodně označit jako hlavní benefit tohoto mikroregionu, s čímž souvisí další bod SWOT analýzy, kterým je potenciál rozvoje cestovního ruchu. Z hlediska zaměstnanosti lze za silnou stránku označit spádovost města Šumperk, které pro obyvatele tohoto regionu znamená spoustu pracovních příležitostí. Potenciál lze také spatřit v přeshraniční spolupráci s Polskem. V oblasti zemědělství je dobré vyzdvihnout kvalitu zemědělské půdy, a kvalitní přírodní a životní prostředí. S jedním bodem SWOT analýzy si dovoluji nesouhlasit, a to „počasí nahrávající rozvoji cestovního ruchu“. V letních měsících zde opravdu bývá velké množství turistů, ovšem co se týče zimních měsíců, v posledních letech podle mého názoru návštěvnost klesá, a to vlivem mírné zimy.

Ačkoliv se mikroregion nachází v podhůří Jeseníků, kde se nachází velké množství lyžařských center, vlivem velmi teplých zim v posledních letech zejí tyto centra prázdnotou, a turisté tak nemají takovou touhu tento region v zimních měsících navštívit.

Slabé stránky

Za velmi slabou stránku lze jednoznačně označit nedostatek pracovních příležitostí regionu. Ačkoliv byla zmíněna spádovost města Šumperk, vzhledem k omezeným pracovním příležitostem musí velké množství obyvatel dojíždět za prací například až do vzdálenějšího města Olomouc, což má za následek emigraci obyvatel regionu, tzn. odliv vzdělaného obyvatelstva za lepšími pracovními příležitostmi. Vlivem těchto skutečností je zde vyšší úroveň nezaměstnanost, než jaký je průměr Olomouckého kraje. V regionu dochází také k zavírání velkých průmyslových firem (sklárný Rapotín). Je zde velmi nízké množství volnočasových aktivit, a to převážně v případě špatného počasí, a to nejen pro turisty ale hlavně pro místní obyvatele. Na základě statistik je zde nižší úroveň vzdělanosti, než je tomu například v jiných městech, avšak perspektiva pro pracovní uplatnění pro absolventy vysoké školy je zde velmi mizivá. Problémem, který zatěžuje i zbytek této země je stárnutí populace obcí. Tento problém však úzce souvisí s problémy uvedenými výše a odlivem mladší generace obyvatel do větších a pro ně perspektivnějších měst.

Příležitosti

Jak bylo zmíněno, velkým benefitem regionu je cestovní ruch, proto lze právě rozvoj v této oblasti označit za největší příležitost rozvoje regionu. Jelikož dříve zde bylo zemědělství na velmi dobré úrovni, bylo by dobré v této oblasti navázat na tyto tradice, a využít tak potenciál a velké množství zemědělské půdy k rozvoji drobného zemědělství a chovatelství. Velkým fenoménem dnešní doby je i BIO výroba a tradiční farmářské výrobky, pro což má tato lokalita velké předpoklady rozvoje. Geografická poloha v blízkosti hor se přímo nabízí k rozvoji agroturistiky, běžeckého lyžování či rozvoji cykloturistiky. Vzhledem ke skutečnosti, že se oblast nachází v blízkosti polských hranic, bylo by vhodné se více rozvíjet v oblasti přeshraniční spolupráce a pracovat na společných projektech, jak tomu bylo například v případě Ruční papírny ve Velkých Losinách. Příležitost k rozvoji a zvýšení prosperity regionu lze spatřit také ve vytváření podmínek pro usídlování mladých rodin a jejich udržení v regionu, s čímž by souvisel příliv mladých perspektivních lidí, kteří by se zde mohli rozvíjet například v rámci podnikání.

Evropská unie, ČR nebo i kraje ČR nabízí mnoho různých projektů pro využití dotací pro malé a střední podnikání, čehož lze v tomto regionu také více využívat.

Hrozby

Vzhledem k vysoké závislosti místního regionu na cestovním ruchu, by mohl do budoucna nastat velký problém, a to v důsledku zhoršující se ekonomické a celkové životní úrovně obyvatel celé ČR a s tím spojený snižující se zájem o turismus. Další hrozbou je nezájem obyvatel o environmentální problematiku, což by mohlo vést ke zhoršení životního prostředí, což by mělo negativní dopady na další oblasti životní úrovně. Špatná situace v regionu je také v oblasti zdravotnictví, jelikož je zde nedostatek lékařů. Například k zubaři lidé dojíždí i desítky kilometrů. Jak bylo zmíněno, v regionu dochází k útlumu průmyslového podnikání, což znamená rostoucí konkurenci z pohledu rozvoje průmyslu v jiných regionech. V oblasti státní správy lze zde shledat taky velmi nedostatečnou podporu. Benefitem byla zmíněna možnost rozvoje v oblasti zemědělství, ale tomu by mohl v budoucnu zabránit nadměrný růst bytové a rekreační výstavby. Mimo omezené možnosti podnikání v oblasti zemědělství to může vést i ke snížení kvality životního a přírodního prostředí.¹¹⁰

4.2. Financování Svazku obcí údolí Desné

Jelikož je jedním z hlavních cílů této práce zjistit, jakým způsobem ovlivňuje hospodaření tohoto svazku jednotlivé obce, je nutné vymezit, jaké formy financování v rámci meziobecní spolupráce jsou zde uskutečňovány. V rámci této kapitoly budou sledovány údaje za sedmileté období, konkrétně za období let 2016-2022.

¹¹⁰ SOÚD, „Strategický plán rozvoje 2017-2022, [online]., Dostupné z: https://www.udoli-desne.cz/e_download.php?file=data/editor/71cs_1.pdf&original=Strategick%C3%BD%20pl%C3%A1n_SO%C3%9AD_%202018-2022.pdf

4.2.1. Hodnocení plnění rozpočtu

Hodnocení plnění rozpočtu

Tabulka č. 2: Plnění příjmů a výdajů rozpočtu SOÚD v letech 2016-2022 v tis. Kč (zaokrouhleno)

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Příjmy	Schválený rozpočet	5 082	5 306	5 921	6 026	6 380	6 053	7 014
	Skutečnost	20 535	22 786	16 105	17 925	59 474	46 603	25 511
	Nárůst v %	304	329	172	197	832	669	264
Výdaje	Schválený rozpočet	5 135	5 306	5 921	6 026	6 380	6 059	7 014
	Skutečnost	21 032	24 041	17 513	16 451	62 114	48 578	25 584
	Nárůst v %	313	353	196	173	873	701	265

Zdroj: závěrečné účty SOÚD, vlastní zpracování

SOÚD hospodaří na základě rozpočtu, který je vždy sestavován a schvalován na období, který je vždy kalendářní rok. Rozpočet obce je schvalován valnou hromadou. V tabulce č. 3 je znázorněno, o kolik procent byl každý rok původní schválený rozpočet navyšován, a to jak v kapitole příjmů tak na straně výdajů.

V roce 2016 byl rozpočet sestavován jako schodkový, kdy hodnota financování rozpočtu byla schválena ve výši 53 430 Kč. V tomto roce bylo schváleno celkem 5 rozpočtových opatření. Změna na příjmové i výdajové straně rozpočtu byla způsobena především z důvodu příjmu a následného čerpání dotací na zabezpečení jednotlivých akcí (více kapitola dotace). V roce 2017 byl rozpočet sestaven jako vyrovnaný. V tomto roce byly přijaty 2 rozpočtová opatření. I v tomto roce byly provedeny v rámci rozpočtu změny a konečná hodnota příjmové strany byla navýšena o cca 17,5 mil Kč. Na straně výdajové byl nárůst o 18,7 mil. Kč. Ke změně došlo opět vlivem přijetí a následného čerpání dotací.

V roce 2018 byl rozpočet opět schválen jako vyrovnaný. Na straně příjmů došlo k nárůstu o 172 %. Na straně výdajů pak ještě o něco více, a to o téměř 200 %. Z hlediska příjmů došlo nejvíce k navýšení položky investiční přijaté transfery ze státních fondů. U výdajové strany došlo během roku k výraznému zvýšení výdajů na provoz veřejné železniční dopravy a na provoz základní školy zřizované SOÚD. V roce 2019 byly schváleny celkem 4 rozpočtová opatření. Ani v tomto roce nedošlo k plnění rozpočtu dle plánu a na obou stranách rozpočtu došlo k nárůstu. Na příjmové straně to bylo nejvíce ovlivněno zvýšení položky neinvestiční přijaté transfery od obcí a na straně výdajové to byly opět výdaje spojené s provozem základní školy. V roce 2020 bylo přijato celkem 10 rozpočtových opatření. V tomto roce došlo k velkému navýšení obou stran rozpočtu, a to vlivem přijatých a následně čerpaných dotací ve výši 52 645 082 Kč (více kapitola dotace). V roce 2021 byly přijaty celkem 4 rozpočtová opatření a 1 změna rozpisu. Změna byla způsobena čerpáním dotací ve výši 42 596 560 Kč. V posledním sledovaném roce 2022 bylo provedeno celkem 7 rozpočtových opatření a 3 změny rozpisu. Nárůst příjmů i výdajů byl opět způsoben příjmem a čerpáním dotací. Z tabulky č. 2 je na první pohled zřejmé, že největší procentuální změna ve výši příjmové a výdajové strany byla v roce 2020. Naopak v letech 2018 a 2019 se podařilo nejvíce přiblížit původním schváleným hodnotám. Ačkoliv každoročně dochází ve sledovaném období k navyšování příjmové i výdajové strany rozpočtu, ani v jenom roce nezůstal rozpočet stejný.¹¹¹

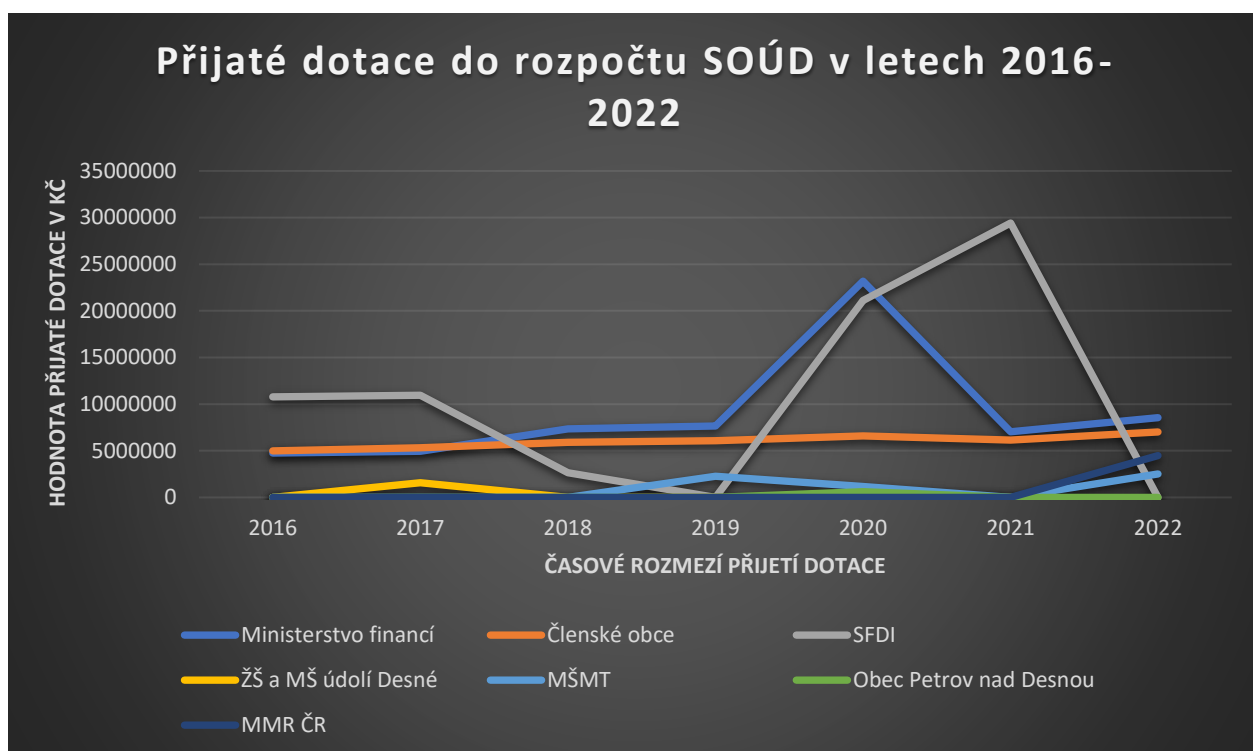
4.2.2. Dotace

SOÚD je příjemcem investičních dotací, a to ze:

- státního rozpočtu,
- rozpočtu EU,
- neinvestičních dotací členských obcí.

¹¹¹ Rozpočty SOÚD, [online]. Dostupné z: <https://www.udoli-desne.cz/dulezite-dokumenty/rozpocety-svazku-obci-udoli-desne/>

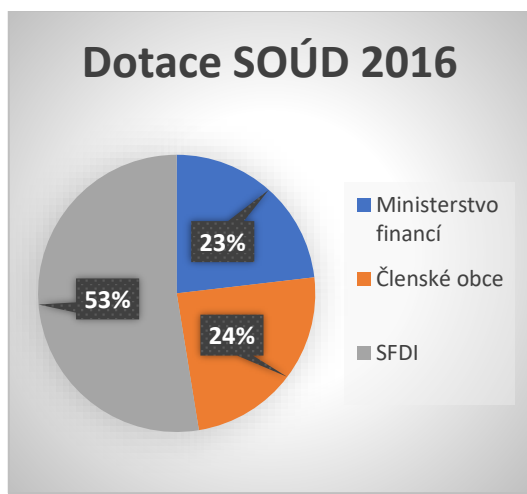
Graf č. 2 Přijaté dotace do rozpočtu SOÚD v období 2016-2022, hodnoty uvedeny v Kč

Zdroj: Závěrečné účty SOÚD, vlastní zpracování

Konkrétní výčet všech zdrojů dotací SOÚD je vymezen grafem č. 2. Z grafu je patrné, že během sledovaného sedmiletého období měl SOÚD celkem sedm různých zdrojů investičních dotací. Na první pohled je patrné, že mezi nejvýznamnější zdroje lze nepochybně zařadit SFDI či dotace z ministerstva pro místní rozvoj ČR (dále jen „MMR ČR“) Jak lze vidět, křivka znázorňující právě dotace z těchto dvou zdrojů je velmi nestabilní, což nám na první pohled ukazuje, v kterých letech SOÚD čerpal dotace v rámci svých projektů, a v kterých letech byl naopak jejich útlum. Rok 2018 a 2019 znamenal větší útlum, naopak v letech 2020 a 2021 bylo čerpání dotací nejvýraznější. Dalším zdrojem, který určitě nelze opomenout jsou zdroje přijaté od členských obcí. Křivka, která je vyobrazuje téměř nemění svůj tvar, což dokazuje, že výše těchto dotací je každoročně téměř neměnná. Dle stanov, které jsou součástí zakladatelské smlouvy, se výše příspěvku členů svazku na běžný rok stanoví každoročně proporcionálně k počtu obyvatel obce, a to ke stavu, který je platný vždy ke dni 1.1. předchozího roku. Aby bylo možné lépe porovnat, jakou část dotací konkrétní zdroje představují, v následujících odstavcích budou rozděleny tyto dotace podle každého roku zvlášť a pro lepší představu také graficky znázorněny.

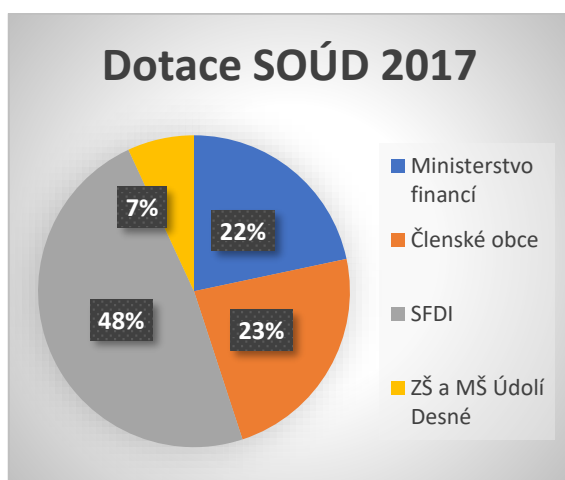
Graf č. 3: Dotace SOÚD za rok 2016

Zdroj: Závěrečné účty SOÚD, vlastní zpracování

V roce 2016 přijal SOÚD do svého rozpočtu celkem 20 534 938 Kč v podobě dotací. Jejich složení je zobrazeno v grafu č. 3. Dotace, které poskytl v tomto roce resort ministerstva financí, byly v rámci svazku použity na provoz ŠPO. Členské obce v rámci svého finančního přispívání do rozpočtu SOÚD hradí každý rok vždy dva typy dotací, a to neinvestiční dotace obcí na režijní náklady ŠPO a neinvestiční dotace obcí na režijní náklady daného roku, v tomto případě na rok 2016. Režijní náklady na ŠPO činily 3 362 000 Kč a režijní náklady obcí na rok 2016 byly ve výši 1 625 000 Kč. Jak lze vidět z grafu, více než polovinu z celkových dotací tvořil příspěvek ze SFDI, a to konkrétně částka 10 794 138 Kč. Dotace byla využita v rámci elektrizace trati č. 293 vedoucí ze Šumperka do Kout nad Desnou. Zajímavostí tohoto projektu je fakt, že získal cenu SFDI za stavbu roku 2016.

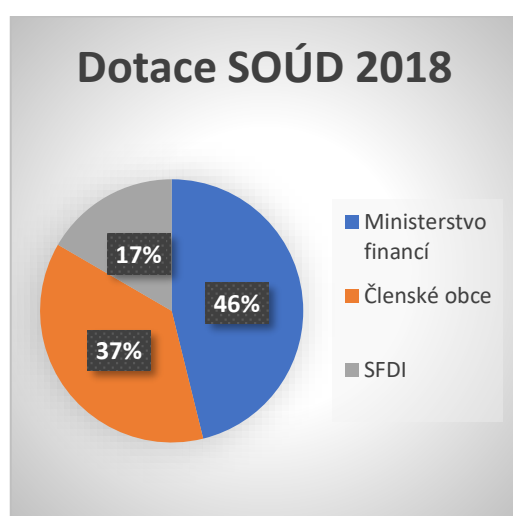
Graf č. 4 Dotace SOÚD 2017

Zdroj: Závěrečné účty SOÚD, vlastní zpracování

Graf č. 4 napovídá, že i v roce 2017 tvořily největší podíl z celkové částky 21 211 193 Kč přijatých dotací finanční investice přijatá od SFDI ve výši necelých 11 milionů Kč. I v roce 2017 byla tato dotace vyčerpána v rámci elektrizace trati 293. Režijní náklady členských obcí na rok 2017 byly ve stejné výši jako rok předchozí. Režijní dotace v rámci ŠPO byly o 319 000 Kč vyšší. Celkový součet však stejně jako předešlý rok představoval zhruba čtvrtinu přijatých dotací do rozpočtu SOÚD. V tomto roce přibyla ještě dotace od ZŠ a MŠ Údolí Desné, která tvořila 7 % celkových dotací, a tato částka byla vyžita na personální podporu a profesní rozvoj pedagogů.

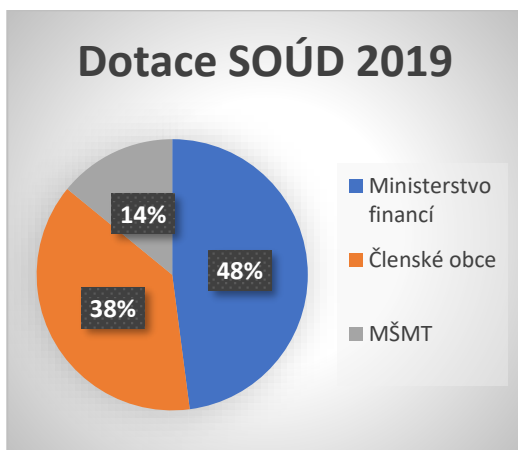
Graf č. 5 Dotace SOÚD 2018

Zdroj: Závěrečné účty SOÚD, vlastní zpracování

Jak již bylo řečeno výše, rok 2018 byl ve znamení útlumu dotací, jak ukazuje i graf č. 5. Celkový úhrn přijatých dotací v tomto roce činil 15 900 341 Kč. Již na první pohled je zřejmé že již nedominuje příspěvek SFDI, což je způsobeno tím, že v tomto roce byla dokončena elektrizace trati č. 293. Příspěvek tento rok představovat pouze 17 % z celkového součtu přijatých dotací do rozpočtu SOÚD, konkrétní částka činila 2 642 181 Kč. Dominantní podíl v tomto roce představoval finanční balíček od ministerstva financí ve výši bezmála 8 milionů Kč, který tvořil téměř polovinu celkových přijatých dotací. Dotace členských obcí na režijní náklady 2018 byly opět stejné jako předchozí rok, ovšem dotace na provoz ŠPO vzrostly na částku 4 296 000 Kč.

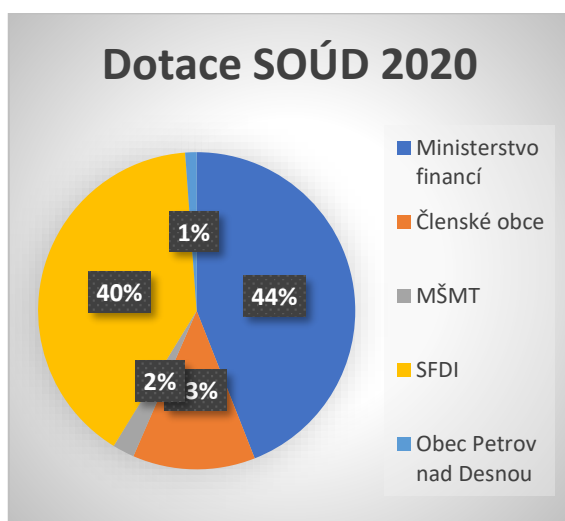
Graf č. 6 Dotace SOÚD 2019

Zdroj: Závěrečné účty SOÚD, vlastní zpracování

Celkové přijaté dotace v roce 2019 byly pouze o 100 000 Kč vyšší než předchozí rok. Z grafu č. 6 je již na první pohled je patrné, že v tomto roce v rámci SOÚD neprobíhal žádný projekt v oblasti budování infrastruktury, jelikož zde poprvé není přijatá částka ze SFDI. Zajímavostí však je, že s výjimkou pravidelných ročních neinvestičních dotací obcí na režijní náklady, byly všechny ostatní dotace směřovány pro ZŠ a MŠ Údolí Desné. Mimo obvyklých finančních příspěvků členských obcí a ministerstva financí, poprvé v tomto roce v rámci rozpočtu přibyly finanční prostředky i z resortu ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, a to ve výši 2 255 001 Kč v rámci Projektu šablony II.

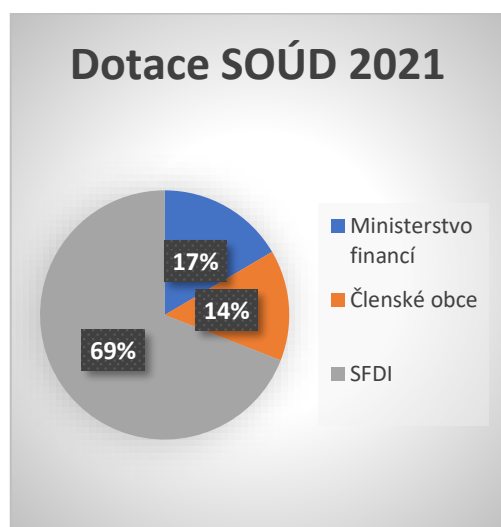
Graf č. 7 Dotace SOÚD 2020

Zdroj: Závěrečné účty SOÚD, vlastní zpracování

Rok 2020 lze označit jako boom v oblasti rekonstrukcí. Tomu také odpovídá graf č. 7. Již na první pohled je patrné, že výrazně dominují dvě položky, a to dotace v rámci SFDI a dotace z resortu Ministerstva financí. Celková hodnota v tomto roce byla vy výši 52 645 082 Kč. Největším podílem se se zasloužilo ministerstvo financí, a to částkou 23 181 454 Kč. 35 % z téhle částky tvořily dotace na provoz ŠPO. Největší podíl dotací ministerstva financí byl použit na rekonstrukci MŠ Skleněnka v Petrově nad Desnou, necelé 3 miliony z této částky ŠPO využila na rekonstrukci MŠ Beruška a zbylých 361 092 Kč bylo využito na rekonstrukci výdejny ZŠ Petrov nad Desnou. Druhou nejvýznamnější položkou v tomto roce byla dotace přijatá ze SFDI v celkové výši 21 097 199 Kč, která byla využita na rekonstrukci železničních svršků, která již byla blíže specifikována v kapitole 4.1.2 v rámci strategických cílů SOÚD. Nově v tomto roce byla také přijata dotace od obce Petrov nad Desnou ve výši 612 041 Kč, která byla použita na rekonstrukci výdejny ZŠ a MŠ Beruška Petrov nad Desnou.

Graf č. 8 Dotace SOÚD 2021

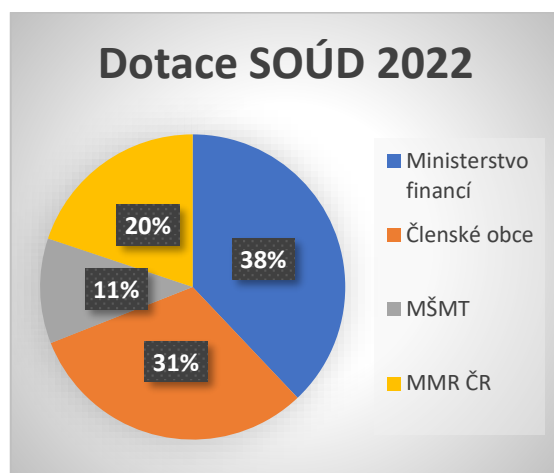

Zdroj: Závěrečné účty SOÚD, vlastní zpracování

Ačkoliv byl rozpočet SOÚD v roce 2021 příjemcem dotací „pouze“ ze tří různých zdrojů, v rámci sledovaného období byla celková výše těchto dotací druhá nejvyšší, a to ve výši 42 596 560 Kč. Jak graf č. 8 napovídá, důvodem je vysoký příspěvek ze SFDI, který představoval 69 % celkového úhrnu dotací tohoto roku.

V rámci této dotace přijal SOÚD do svého rozpočtu částku 10 218 960 Kč, kterou vyčerpал na rekonstrukci nádražní budovy v Petrově nad Desnou, a částku 19 198 200 Kč, která byla využita na pokračování rekonstrukce železničních svršků. Neinvestiční dotace obcí byly opět přijaty v rámci režijních nákladů obcí na daný rok a režijních nákladů ŠPO.

Graf č. 9 Dotace SOÚD 2022

Zdroj: Závěrečné účty SOÚD, vlastní zpracování

Graf č. 9 zobrazuje přijaté dotace rozpočtu SOÚD v roce 2022. Celkové přijaté dotace v tomto roce byly ve výši 22 571 012 Kč, z toho 17 463 911 Kč bylo určeno pro ŠPO. Největší téměř 40 % podíl tvořil finanční příspěvek ve výši 8 561 950 Kč z resortu ministerstva financí na provoz ŠPO. Z hlediska členských obcí bylo využití jejich příspěvků využité na stejné položky jako roky předchozí. V rámci státního rozpočtu bylo přijato od MŠMT celkem 2 513 620 Kč, které byly využito pro ŠPO na OP J. A. Komenský. Pětinu dotací tvořil příspěvek MMR ČR, konkrétně částka 4 480 441 Kč, která byla využita jako dotace pro ŠPO na rekonstrukci výtahu.

V rámci celého sedmiletého období byly všechny dotace řádně účtovány i využity a dotace určené ŠPO byly řádně převedeny na účet ŠPO, a to vždy v plné výši.

Poskytnuté účelové dotace a dary

Přijaté dotace do rozpočtu SOÚD velmi ovlivňují činnost celého svazku i jeho členských obcí, to již bylo vysvětleno výše, ale v rámci hospodaření SOÚD je vhodné vymezit i některé zajímavé dotace a dary, které spolek v rámci sledovaného sedmiletého období poskytl jednotlivým obcím a ostatním subjektům.

V období let 2016-2022 poskytl SOÚD dary v hodnotě 737 500 Kč, z nichž za zmínku stojí například finanční dar ve výši 40 000 Kč, který poskytl opakovaně v letech 2016 a 2017 spolku Obnova kulturního dědictví údolí Desné, o. s. jehož posláním je záchrana ohrožených tradic a duchovní kultury v údolí Desné. V letech 2020 a 2021 poskytl svazek opakovaně 80 000 Kč jako finanční dar obci Rapotín na značení cyklotras. Od roku 2020 do roku 2022 je SOÚD také pravidelným sponzorem festivalu ve Velkých Losinách s názvem Friendly & Loyal s. r. o., na který přispívá každoročně částkou 50 000 Kč. Tutéž částku, pouze s rozdílem, že ji poskytuje již od roku 2018, dává jako dar agentuře provozující klášterní hudební slavnosti.¹¹²

4.2.3. Financování ZŠ a MŠ Údolí Desné

ZŠ a MŠ Údolí Desné je jednou z prvních svazkových škol, které byly zřízeny na území ČR. Jak již bylo uvedeno v kapitole 4.1.1. její vznik se datuje k 1.1.2008. Svazkové školství má nespornou řadu výhod, mezi které lze zařadit například úsporu mzdových i provozních nákladů, pružnou reakci na klesající či stoupající počty žáků v jednotlivých obcích, a především je vyšší šance k získání dotací.

Motto svazkové školy ZŠ a MŠ Údolí Desné zní: *„Vybudovat síť kvalitních moderních škol a školských zařízení. Škol - které vzbuzují u žáků chuť, touhu a potřebu učit se a své poznání uplatňovat v reálném životě.“*¹¹³

Důvodem vzniku svazkové školy byl problém klesajícího počtu žáků na jednotlivých školách dotčených obcí. Založením ZŠ a MŠ Údolí Desné se spojily základní a mateřské školy obce Rapotín, Sobotín a Petrov nad Desnou. Řízení svazkové školy je v rukou Kvalifikované valné hromady SOÚD. V čele svazkové školy je ředitel Mgr. Martin Gronych, jež byl do své funkce jmenován podle ustanovení §166, odst. 2 školského zákona zřizovatelem SOÚD v rámci zasedání Kvalifikované valné hromady. V současnosti je ZŠ a MŠ Údolí Desné skládá ze 3 mateřských školek – MŠ Skleněnka Rapotín, MŠ Beruška Petrov, MŠ Sluníčko Petrov a ze 3 základních školy, ZŠ Rapotín – 1. stupeň, ZŠ Sobotín 1. stupeň, ZŠ Petrov nad Desnou -2. stupeň.

¹¹² SOÚD, Závěrečné účty svazku, [online], Dostupné z: <https://www.udoli-desne.cz/dulezite-dokumenty/rozpocety-svazku-obci-udoli-desne/>

¹¹³ Výroční zpráva o činnosti školy ZŠ a MŠ Údolí Desné [online], Dostupné z: https://www.skolydesna.cz/modules/file_storage/download.php?file=033b0bf5%7C34&inline=1

V MŠ se aktuálně vzdělávání uskutečňuje dle vzdělávacího programu „S kamarády za poznáním“ a v ZŠ podle vzdělávacího programu „Tvořivá škola pro život“.¹¹⁴

Projekty a dotace

Škola je zapojena i do několika zajímavých projektů. Veliký podíl na jejich financování mají zejména:

- Státní rozpočet - MŠMT ČR
- MMR ČR
- Evropská unie – Evropské strukturální a investiční fondy

Jedním z projektů, které lze zmínit je například „*Mléko do škol a ovoce do škol*“, které je financováno z fondů Evropské unie. V rámci integrovaného regionálního operačního programu se škola od roku 2017 účastnila projektu „*Stavební úpravy a pořízení vybavení odborných učeben pro zájmové vzdělávání*“ a to za podpory Evropského fondu pro regionální rozvoj a MMR ČR. Celková výše na tento projekt byla 4 986 375 Kč. V tomtéž roce se škola zapojila do dalšího zajímavého projektu zaměřeného na děti předškolního věku. Tento projekt měl název „*Realizace lokálních sítí mateřských škol v gramotnostech*“. Výše nákladů na jeho realizaci byla 337 718 Kč a byl realizován za finanční podpory MŠMT ČR a Evropského fondu pro regionální rozvoj. V rámci integrovaného operačního programu byl v letech 2018-2019 realizován projekt „*Modernizace učeben na ZŠ a MŠ Údolí Desné*“, jehož celkové náklady činily 3 103 308 Kč. Tento projekt byl spolufinancován z veřejných rozpočtu ČR částkou 465 496 Kč a dotací z Evropských fondů ve výši 2 637 811 Kč. V období let 2019-2020 se škola zapojila do projektu s názvem „*Šablony pro MŠ a ZŠ II.*“. Celkové náklady tohoto projektu činily 2 255 001 Kč. Dotace z fondu Evropské unie pokryly 85% této částky, tedy 1 916 750 Kč. Zbýlých 15 % částky bylo uhrazeno ze státního rozpočtu. V roce 2020 v rámci Národního plánu obnovy se škola zapojila do programu „*Digitalizujeme školu*“, která má za cíl vybavit školy digitálními technologiemi. Z hlediska programu Národní plán obnovy je škola zapojena i to projektu „*Doučování žáků škol*“, která reaguje na neúspěchy žáků způsobené distanční výukou kvůli pandemii Covid-19.

¹¹⁴ ZŠ a MŠ údolí Desné, [online], Dostupné z: <https://www.skolydesna.cz/o-nas/>

Od 1/2021 do 8/2022 se škola zapojila do dalšího projektu, který navazuje na „Šablony pro MŠ a ZŠ“ tentokrát s názvem „Společnou cestou ke kvalitnímu vzdělávání“. Celková hodnota realizace činila 1 174 387 Kč, přičemž 998 228 Kč, tedy 85% podíl na jeho financování bylo z evropských fondů a 176 158 Kč, tedy zbylých 15 % bylo dotováno ze státního rozpočtu. Od roku 2021 se škola účastní projektu „Přírodní zahrady“, který je také spolufinancován ze státního rozpočtu, tentokrát ze Státního fondu životního prostředí ČR. Aktuálně se škola účastní projektu s názvem „Cesta ke kvalitnímu vzdělávání v ZŠ a MŠ Údolí Desné“, který je spolufinancován z fondů Evropské unie.

Výše finančních příspěvků, které získává škola ze státního rozpočtu, která je zřizována obcemi, závisí na tzv. rozpočtovém určení daní (dále jen „RUD“). Od ledna 2024 se výpočet celkové hodnoty počítá následujícím způsobem:

Počet žáků (MŠ) a počet žáků (ZŠ) x 19 565 Kč.

Provoz svazkové školy je financován z přijatých transferů. Tyto finanční prostředky pochází především od ministerstva financí a členských obcí. V případě členských obcí je o neinvestiční režijní dotace, které každoročně hradí pouze ty obce, které jsou do svazkového školství zapojeny a jejich výše je zcela na rozhodnutí jednotlivých obcí.¹¹⁵

4.3. Rozvoj a hospodaření jednotlivých obcí ve vybraném mikroregionu Svazek obcí údolí Desné

Jelikož bylo výše charakterizováno fungování SOÚD, pro úplné pochopení je nezbytné přiblížit více i jednotlivé členské obce. První podkapitola je zaměřena na základní charakteristické rysy jednotlivých obcí, jejich hlavní zaměření a případné plány do budoucna. U každé obce je vyobrazen jejich znak, který symbolizuje historické aspekty vzniku obcí. Druhá podkapitola je zaměřena na stručnou analýzu jejich hospodaření z hlediska příjmové a výdajové stránky rozpočtů a vzájemné porovnání.

¹¹⁵ ZŠ a MŠ údolí Desné, *Projekty svazkového školství*, [online], Dostupné z: <https://www.skolydesna.cz/onas/projekty-eu-i-jine/>

4.3.1. Základní charakteristika a aspekty rozvoje jednotlivých obcí SOÚD

Jak již bylo zmíněno výše, SOÚD tvoří v současné době 9 obcí. Obrázek č. 5 zachycuje geografické rozložení obcí a také zobrazuje, v jakých místech ČR se daný region nachází. Následující kapitola má za cíl trochu blíže jednotlivé obce a zhodnotit hospodaření těchto obcí z hlediska porovnání příjmových a výdajových složek rozpočtu.

Obrázek 5 Zobrazení obcí ve Svazku obcí údolí Desné na mapě ČR

Zdroj: <https://www.udoli-desne.cz/> 1

Velké Losiny

První zmínka o obci pochází již z roku 1297. Obec Velké Losiny se nachází asi 9 km severně od města Šumperk. Správní území obce je tvořeno třemi katastrálními územími. Součástí obce jsou její místní části – Bukovice, Žárová, Maršíkov a Ludvíkov. Obec je jednou z nejstarších v šumperském okrese a její vznik se datuje k roku 1351, kdy nesla název Gross Ullersdorf. Obec je kromě SOÚD součástí i jiných sdružení, například Místní akční skupiny Šumperský venkov, Sdružení měst a obcí ČR, Sdružení lázeňských míst ČR či Jeseníky – sdružení cestovního ruchu. Má také řadu projektů v rámci přeshraniční spolupráce s Polskem.

Obec se nachází v atraktivní a velmi vyhledávané turistické lokalitě, a to zejména díky svým zdrojům geotermální vody a historickým památkám, umístěným v krásné přírodě Jesenických hor. Mezi chloubu Velkých Losin lze jednoznačně zařadit renesanční zámek, na kterém se v 17. století konaly čarodějnické procesy, nebo také ruční papírnu, jež byla založena na sklonku 16. století rodem Žerotínů. Mnoho turistů nejen z České republiky zdejší místa navštěvuje také kvůli místním lázním s léčivou vodou.

V oblasti rozvoje má obec stanovené cíle v rámci strategického plánu rozvoje obce, který je aktuálně vypracován na období let 2020–2025. Druhým strategickým dokumentem obce je „Program rozvoje sportu obce Velké Losiny na období 2020-2025“. Mezi výhledové projekty v obci lze zařadit například:

- vybudování nového obecního domu s obecním úřadem a knihovnou (předpokládané náklady 50 mil. Kč),
- výstavba obecních bytů (aktuálně vypracována studie),
- výstavba tzv. startovacích bytů,
- výstavba cyklostezky Rapotín – Velké Losiny – Loučná nad Desnou
- s dalšími obcemi). Předpokládané náklady 15 mil. Kč
- multifunkční hřiště u ZŠ (40 mil. Kč) a skatepark u areálu zdraví (odhad nákladů 2,5 mil. Kč).

Cílem obce do budoucna je modernizace a zkulturnění obce, a především rozvoj turismu. Hospodářství obce je založeno na rozvoji lázeňství a cestovního ruchu.

Obrázek č. 6 zobrazuje znak obce Velké Losiny. Na něm lze spatřit dvouocasého lva, který představuje rod Žerotínů, vlnitá břevna symbolizující místní lázně, list papíru symbolizující zdejší papírnu.¹¹⁶

¹¹⁶ Oficiální stránky obce Velké Losiny, [online], Dostupné z: <https://www.losiny.cz/>

Obrázek 6: Znak obce Velké Losiny

Zdroj: www.losiny.cz Převzato

Rapotín

Území 8 km dlouhé obce se rozkládá severovýchodně od města Šumperk až k zámku ve Velkých Losinách. Rapotín byl založen ve 13. století německými kolonisty. Obec spolupracuje v rámci přeshraniční partnerské spolupráce se slovenskou obcí Opatovce nad Nitrou a s polskou obcí Paszowice. Společně již pracovali na několika zajímavých projektech. Obec působí také v Místní akční skupině Šumperský venkov. Spolková činnost v obci je realizována 27 neziskovými organizacemi, což je jedna z nejvyšších hodnot v Olomouckém kraji.

V oblasti cestovního ruchu má tato obec funkci spíše jako „zázemí“ turistů, kteří do téhle oblasti jeli za památkami v okolních obcích. Od roku 2016 však katastrálním územím obce prochází naučná stezka na rozhlednu Bukovka, což návštěvnost této obce lehce zvýšilo. Oproti obci Velké Losiny je v Rapotíně více velkých průmyslových firem, které tak občanům obce nabízí lepší pracovní uplatnění. Jednou z dominant obce Rapotín v oblasti průmyslu byly bezpochyby místní sklárny. V současnosti bohužel jsou již určené pouze k demolicí a v obci tak alespoň vzniklo Muzeum rapotínské sklárny. Tento projekt byl spolufinancován prostředky ze státního rozpočtu ČR.

Obec má od roku 2019 vypracován Strategický plán rozvoje obce Rapotín 2020-2025. Ten vymezuje hlavní vize obce:

- zlepšení demografické struktury obce s cílem vytvořit kvalitní podmínky pro život,
- aktivizace potenciálu cestovního ruchu,
- efektivnější hospodaření vedoucí k rozvoji obce,
- podpora zaměstnanosti.

Obci Na obrázku č. 7 lze vidět znak obce Rapotín na kterém je vyobrazen černý dvouocasý lev, který je korunován (znak Žerotínů) a červeno-zlaté lilie (symbolika Panny Marie). Modrá barva, která je v dolní části znaku představuje řeku Desnou, která protéká obcí. Znak užívá obec od roku 1997.¹¹⁷

Obrázek č. 7: Znak obce Rapotín

Zdroj: www.rapotin.cz. Převzato.

Loučná nad Desnou

Loučná nad Desnou je třetí největší obcí v Olomouckém kraji. Téměř všechny její hranice území jsou obklopeny horami. Původní název obce byl Vízemberk, v roce 1948 byla přejmenována na Loučnou a poté v roce 1953 dostala obec současný název, tedy Loučná nad Desnou. Součástí katastrálního území je pět místních částí, a to Rejhotice, Filipová, Kociánov, Kouty nad Desnou a Přemyslov.

¹¹⁷ Oficiální stránky obce Rapotín, [online], Dostupné z: <https://www.rapotin.cz/>

První zmínka o jedné z těchto místních částí sahá až do roku 1494. Stejně jako předchozí obce, i obec Loučná nad Desnou spolupracuje v Místní akční skupině Šumperský venkov.

Loučnou nad Desnou lze považovat za bránu Hrubého Jeseníku. Bezpochyby je to z hlediska turistiky a sportovního vyžití jedna z nejnavštěvovanějších obcí v SOÚD. Místní chloubou je zámek, jehož součástí je krásný zámecký park v anglickém stylu, který byl v roce 2010 renovován. V místní části Kouty nad Desnou lze nalézt zástavbu horských chat, jejíž součástí je také hojně navštěvovaný Ski areál Kouty, který je v současnosti největším ski areálem na Moravě. Dalším turistickým lákadlem je přečerpávací elektrárna Dlouhé stráně, která velmi často obsahuje nejvyšší příčky v anketách o nejzajímavější div ČR. Z obce je mimo jiné vedeno mnoho turistických stezek na nejzajímavější místa Hrubého Jeseníku, kterým bezpochyby je nejvyšší hora Moravy Praděd, Vřesová studánka či Petrovy kameny, které byly prohlášeny za přírodní rezervaci a kde se dle pověstí konaly čarodějnické sabaty.

Aktuálním strategickým dokumentem obce je strategický plán, jehož prioritou bylo splnit své vytyčené cíle do konce roku 2021, avšak již k němu bylo vytvořeno 7 dodatků, které stávající cíle dále rozvedly a doplnily, a aktuální platnost tohoto strategického plánu je konec roku 2024. Mezi nejnovější cíle obce patří například revitalizace rybníků, které jsou majetkem obce, dále chce obec realizovat projekt, který má za cíl zlepšit fungování odpadového hospodářství či projekt, který může pomoci šetřit energie, jako například využívání tepelných čerpadel, fotovoltaických elektráren u objektů ve vlastnictví obce či uskutečnění projektů, které slouží k realizaci komunitní energetiky. Velké množství místních obyvatel je zde zaměstnáno v pohostinství či ubytovacích službách.

Na obrázku č. 8 je znak obce Loučná nad Desnou. V horním poli ze stříbrných oblaků v rozích vynikají dvě stříbrné tisknouce se ruce symbolizující rok Kleinů a v dolním poli jsou dvě zlaté zkřížené motyky symbolizující báňskou historii obce.¹¹⁸

¹¹⁸ Oficiální stránky obce Loučná nad Desnou, [online], Dostupné z:<https://www.loucna-nad-desnou.cz/>

Obrázek č. 8: Znak obce Loučná nad Desnou

Zdroj: www.loucna-nad-desnou.cz. Převzato.

Sobotín

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1351 a je úzce spjata s těžbou železné rudy. V 19. století došlo v této obci k významnému rozvoji průmyslu, a byl zde vybudován veliký podnik na zpracování železa. V této době byla také vybudována jedna z prvních železnic v ČR a ta vedla ze Sobotína do Zábřeha. Se Sobotínem je úzce spojen také rod Kleinů, kteří se díky své kreativitě stali jedněmi z nejvlivnějších magnátů tehdejší doby. Po druhé světové válce však musel tento rod opustit zemi, a v současnosti se zde uchoval pouze podnik Velamos, který je považován za tzv. dědice tradiční železářské výroby. Celá obec se dělí na tři katastry, a to Sobotín, Rudoltice u Sobotína a Klepáčov. Do roku 2009 byly součástí obce i Petrov nad Desnou a Terezín, ale ty se k prvnímu lednu 2010 staly samostatnou obcí pod názvem Petrov nad Desnou. Obec je zapojena do spolupráce MAS Šumperský venkov.

Významným úspěchem obce v oblasti rozvoje bylo získání ocenění za 1. místo ve zrealizovaných projektech MAS Šumperský venkov. Konkrétně obec získala ocenění za obnovu tří autobusových zastávek. Základními dokumenty rozvoje obce jsou Program rozvoje obce Sobotín v letech 2023-2033 a Plán rozvoje sportu obce Sobotín v letech 2023-2030. Víze obce spočívá ve vytvoření bezpečného místa, pro kvalitní život pro současnou i budoucí generaci. Obec se snaží rozvíjet také v oblasti infrastruktury. Do budoucna se zaměřuje i na problematiku dopravní obslužnosti a bezpečnosti pro cyklisty.

Na tohle téma již obec reaguje v podobě projektu „Chodníky“, kdy má být vybudována „Stezka pro chodce a cyklisty podél I/11 Sobotín“, „Chodník od obecního úřadu k zámku“ a „Chodník pro pěší Štětínov“. Dalším aktuálním projektem obce je Studie zástavby Pod Čapím vrchem, ovšem v tomto případě je zatím pouze vytvořena studie. Na základě požadavků občanů obce, se snaží rozšířit a rozvíjet také v oblasti občanské vybavenosti. V oblasti zaměstnanosti se dá říci, že na území obce se nachází výraznější množství zaměstnavatelů, kteří místním občanům poskytují pracovní příležitosti.

Na obrázku č. 9 lze vidět znak obce Sobotín. Ten obec užívá od rok 1994. Opět je na něm vyobrazen dvouocasý lev, symbolizující rod Žerotínů a zlatý lev, symbolizující znak Lichtenštejnů. Ve spodní části znaku lze vidět zkřížený mlátek a kladívko, které symbolizuje průmysl, jenž byl z obcí pevně spjat.¹¹⁹

Obrázek č. 9 Znak obce Sobotín

Zdroj: www.sobotin.cz. Převzato

Petrov nad Desnou

Název obce vznikl z německého Petersdorf, neboli Petrova vesnice a je spojena s rychtářem Petrem, který obec obýval v roce 1391. Dříve bývala obec ryze německá s malou částí českých obyvatel. Obec se rozprostírá okolo hlavního silničního tahu ze směru Šumperk – Ostrava. Jak již bylo zmíněno výše, obec byla dříve součástí obce Sobotín, v roce 2010 však z důvodu referenda a na základě rozhodnutí Krajského úřadu oddělena.

¹¹⁹ Oficiální stránky obce Sobotín, [online], Dostupné z: <https://www.sobotin.cz/>

Součástí obce je i osada Terezín. Z hlediska spolupráce je obec také jako ostatní obce SOÚD součástí Místní akční skupiny Šumperský venkov.

V oblasti turistiky se obec aktivně podílela na vybudování naučné stezky s názvem „Petrovské studánky“. Ta návštěvníky zavede do různých míst Hrubého Jeseníku a prostřednictvím infomačních panelů je současně informuje a seznamuje s místní flórou a faunou. V oblasti cestovního ruchu se zde ale již mnoho dalších aktivit nenachází.

Strategickým dokumentem rozvoje obce Petrov nad Desnou je „Program rozvoje obce Petrov nad Desnou na období 2021-2030. Jeho podoba byla již třikrát aktualizována. V návaznosti na hlavní cíle chce obec docílit rozvoje v oblasti:

- dopravní infrastruktury – výstavba cyklostezek, zklidnění dopravy u obecního úřadu,
- realizovat revitalizaci obecních objektů-rekonstrukce v budovách ZŠ a MŠ Údolí Desné, podpora kulturního vybavení, rozvoj v oblasti sportu budováním hřišť (sportovních i pro děti).

Obrázek č. 10 zobrazuje znak obce Petrov nad Desnou. Dominantou znaku je opět černý dvouocasý lev s korunkou, který je na stříbrném pozadí a jenž je znakem Žerotínů. Lev drží modrý klíč, který symbolizuje svatého Petra. Na klíči jsou červené kameny, jenž symbolizují naleziště granátů. Dále jsou zde vyobrazeny stromy, které vyjadřují že se obec nachází v krásné lesnaté krajině. Dvojitě zvlněné břevno zobrazuje řeky Mertu a Desnou, které protékají obcí.¹²⁰

¹²⁰ Oficiální stránky obce Petrov nad Desnou, [online], Dostupné z: <https://petrovnaddesnou.cz/>

Obrázek č. 10: Znak obce Petrov nad Desnou

Zdroj. www.petrovnadesnou.cz Převzato

Vikýřovice

První zmínka o obci je již z roku 1391. Za okupace byla obec součástí Rapotín, později v roce 1976 součástí Šumperka a v roce 1990 se dočkala osamostatnění. V současnosti se území rozprostírající se na jednom katastrálním území nachází na okraji území SOÚD. Pro obec je velmi důležitá meziobecní spolupráce, neboť je kromě SOÚD členem dalších 5 českých a 1 zahraničního sdružení. Spolupracuje například v Místní akční skupině Šumperský venkov, Jeseníky – Sdružení cestovního ruchu, Sdružení místních samospráv nebo Spolku pro obnovu venkova ČR. Přeshraniční spolupráci obec navázala v roce 2005 se slovenskou obcí Cigel'.

Má hned tři strategické dokumenty, a to:

- Plán rozvoje sportu v obci Vikýřovice 2021-2026

Program má stanoven tři strategické cíle. Prvním je motivování a podpora dětí a mládeže k aktivnímu trávení volného času (zajišťování modernějších sportovních doplňků v ZŠ a MŠ, podpora sportovně zaměřených spolků atd.). Druhý cíl je zaměřen na podporu všech věkových kategorií k aktivnímu trávení volného času, a to vytvářením příznivých podmínek dostupnosti sportu pro všechny. Třetí cíl je zaměřen na zkvalitnění dostupných sportovních a volnočasových infrastruktur v obci.

- Plán rozvoje obce Vikýřovice 2021-2026

Tento strategický dokument navazuje na předchozí, který byl platný na období 2015-2020.

Hlavní cíle v tomto dokumentu jsou zaměřeny na rozvoj obce zejména v oblastech dopravní a technické infrastruktury (například úprava pozemní komunikace či chodníků, rekonstrukce autobusových zastávek), zlepšení občanské vybavenosti (modernizace infrastruktury pro volnočasové aktivity), zlepšení hospodářských podmínek podporou podnikatelských aktivit v obci nebo na rozvoj v oblasti cestovního ruchu, a to zatraktivněním obce pro turisty a rekreanty.

- Akční plán realizace PRO 2024-2026 dokument doplňující výše zmíněný plán rozvoje a zajišťující jeho realizaci

Na znaku obce na obrázku č. 11 lze opět spatřit symbol Žerotínů, jímž je lev na červeném podkladu. Mříž pak symbolizuje bránu, jenž byla vyobrazena i na obecní pečeti. Zelené podbarvení má symbolizovat zemědělství, které bylo do období průmyslové revoluce pro Vikýřovice typické.¹²¹

Obrázek č. 11: Znak obce Vikýřovice

Zdroj: www.vikyrovice.cz. Převzato

Vernířovice

První zmínky o obci byly již v 16. století. Stejně jako tomu bylo u obce Sobotín, i tady byl velký rozmach průmyslu v oblasti těžby železné rudy. S Vernířovicemi je také spojen začátek nechvalně proslulých inkvizičních procesů, konaných ve Velkých Losínách.

¹²¹ Oficiální stránky obce Vikýřovice, [online], Dostupné z: <https://www.vikyrovice.cz/>

Do konce roku 1993 byla obec součástí obce Sobotín. Na základě místního referenda však došlo k 1.1.1994 k odloučení Vernířovic.

Rozvoj obce je zaměřen na turistiku. Obec je téměř ze všech svých stran oklopena vysokým pohořím a celé území spadá do Chráněné krajinné oblasti Jeseníky. Převážná část území je tvořena lesy. Z toho lze usoudit, že obec může být místem, kam turisté vyráží za odpočinkem a poklidnou přírodou. V obci se každoročně také pořádají příměstské tábory. Vernířovice jsou rájem pro milovníky starých důlních děl a vzácných minerálů, neboť se zde nachází řada poddolovaných území. Z obce vede několik tras na turisty hojně navštěvovaná místa jako je například žlutá trasa na Jelení studánku. Také se zde nachází dvě maloplodá chráněná území, a to přírodní památka Zadní Hutisko a přírodní rezervace Břidličná. Významným oceněním pro obec bylo umístění na 2. místě v soutěži Vesnice roku 2022.

Obec má nízký rozpočet a je závislá na dotacích. Mezi posledními získanými dotacemi v oblasti rozvoje byla například dotace, jejíž poskytovatelem bylo Ministerstvo pro místní rozvoj. Dotace byla ve výši 600 000 Kč a byla použita na opravu místní komunikace. V obci má být také vybudováno komunitní centrum „Na Sýpce“, jehož náklady činí 818.129,40 Kč a v rámci Olomouckého kraje získala obec dotaci ve výši 182 492 Kč. Obec v současnosti nemá žádný aktuální strategický plán,

Jak lze vidět na obrázku č. 12, i toto území dříve patřilo rodu Žerotínů, neboť na znaku obce je opět vyobrazen symbol Žerotínů – dvojocasý lev. Motiv halapartny symbolizuje sv. Matouše, s nímž je spojen vernířovický farní kostel. Zkřížené želízko s mlátkem představují hornickou minulost. Plameny vyjadřují symbol hořících hranic, na kterých byly v minulosti upáleni nevinní lidé obvinění z čarodějnictví. Mezi nimi bylo i pět žen z Vernířovic.¹²²

¹²² Oficiální stránky obce Vernířovice, [online], Dostupné z: <https://www.obec-vernirovice.cz/>

Obrázek č. 12: Znak obce Vernířovice

Zdroj: www.obec-vernirovice.cz. Převzato

Rejchartice

První zmínka o obci je již z roku 1350. Celé území se vine údolím podél místního potoka Kamenec. Většina území představuje lesní půdu. Obec je členem Místní akční skupiny Šumperský venkov.

Z Rejchartic vedou turistické a cyklistické trasy. Mezi zajímavost této obce lze zařadit každoroční sochařské sympozium nazvané „Andělské louky“, během kterého jsou vytvořeny unikátní sochy andělů, které lze nalézt na turistických stezkách vedoucích z města Šumperk do Rudoltic. Na území obce lze nalézt i kulturní památky, například kostel sv. Michala, unikátní barokní chrám, kaplička Panny Marie nebo pomník 1. světové války.

Mezi projekty, které obec realizovala patří například obnova hřbitovní zdi u kostela sv. Michala, který byl rozdělen do 4 etap. Dále zde byl realizován projekt zaměřený na úpravu místní komunikace, který byl spolufinancován prostředky Olomouckého kraje z programu rozvoje venkova. Z tohoto programu byl spolufinancován také projekt zaměřený na opravu mostů nad místním potokem.

Znak obce je zachycen na obrázku č. 13. Je na něm vyobrazen meč, jenž symbolizuje patrona obce, jímž je sv. Archanděl Michael a velké černé lví tlapy, které symbolizují erb pánů ze Žerotína.¹²³

¹²³ Oficiální stránky obce Rejchartice, [online], Dostupné z: <https://www.rejchartice.cz/>

Obrázek č. 13: Znak obce Rejchartice

Zdroj: www.rejchartice.cz Převzato

Hraběšice

První zmínka o obci byla v roce 1569 a měla podobu osady horníků a dřevařů. V současnosti je obec považována spíše za rekreační oblast. Součástí části obce je i osada Krásné. Hraběšice jsou známé především díky své malebné přírodě a klidné atmosféře, která přitahuje turisty a milovníky venkovského života. V obci se nachází kostel sv. Filipa a Jakuba a několik památkově chráněných budov například socha Jana Nepomuckého. Hraběšice jsou také výchozím bodem pro turistiku a cykloturistiku v okolních lesích a kopcovité krajině.

Obec se snaží pečovat o životní prostředí a na základě toho byl postaven poslední projekt, který se zabývá poskytováním investičních dotací na vybudování studní a domovních čističek odpadních vod z rozpočtu obce. Celková výše dotace na jednu studnu nebo na jednu čističku odpadních vod činí 30 000 Kč a žádat může pouze fyzická osoba, jež vlastní nemovitost v katastrálním území obce. Dále se obec snaží o zkvalitnění dopravní infrastruktury v rámci projektu „Veřejné prostranství a chodníky v obci Hraběšice“. Tento projekt je spolufinancován Olomouckým krajem z programu zaměřeného na obnovu venkova Olomouckého kraje.

Na obrázku č. 14 je dnešní podoba znaku obce. Zajímavostí jeho podoby je v tom, že dřívější starostka obce nechala obyvatele Hraběšic hlasovat, a tedy rozhodnout o konečné podobě znaku.

Jelikož název obce je odvozen z německého Rabenseifen, kde část tohoto názvu slovo Raben – v překladu znamená havran, prioritou znaku je černá havran. Korunka symbolizuje kapli na Krásném. Je zde také promítnut znak zakladatele Hraběšic - Hrabíše ze Švábenic a tím je zelený kopec.¹²⁴

Obrázek č. 14: Znak obce Hraběšice

Zdroj. www.hrbesice.eu. Převzato

4.3.2. Hospodaření obcí SOÚD

Hospodaření obcí zahrnuje veškeré finanční činnosti, zejména plánování, schvalování, správu a kontrolu rozpočtu obce. Obce mají za úkol zajistit hospodaření s veřejnými finančními prostředky tak, aby byly efektivně využívány k poskytování veřejných služeb a plnění povinností obce vůči svým občanům. Správné hospodaření obcí má klíčovou roli pro zachování finanční stability obce a poskytování kvalitních veřejných služeb pro občany. Kapitola je zaměřena na peněžní prostředky členských obcí, které za sedmileté období od roku 2016 do roku 2022 přijaly a vydaly ze svých předem schválených rozpočtů.

¹²⁴ Oficiální stránky obce Hraběšice, [online], Dostupné z: <https://www.hrbesice.eu/>

Tabulka č.3: Příjmy a výdaje obce Velké Losiny v letech 2016-2022 v tis. Kč

Velké Losiny		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Příjmy v tis. Kč	Daňové	35 639	37 325	41 329	44 224	40 675	44 156	52 191
	Nedaňové	6 281	6 521	6 457	8 138	7 357	8 342	12 228
	Kapitálové	11	1 609	61	173	852	487	129
	Transfery	2 205	3 640	3 987	5 247	16 323	7 223	3 768
	Celkem	44 136	49 095	51 835	57 782	65 207	60 208	68 317
Výdaje v tis. Kč	Běžné	30 519	37 264	38 764	43 420	40 453	46 650	49 008
	Kapitálové	4 828	11 756	5 741	5 117	18 846	10 450	20 276
	Celkem	35 347	49 020	44 504	48 537	59 229	57 100	69 284

Zdroj: Monitor-kompletní přehled všech financí., Dostupné z: monitor.statnipokladna.cz
Vlastní zpracování

Jak lze vidět v tabulce č. 3 tak s výjimkou roku 2022 byl rozpočet obce vždy přebytkový. Nejvyšší přebytek rozpočtu byl v roce 2019 kdy obec přijala do svého rozpočtu o 9,2 mil. Kč více finančních prostředků, než z něj vydala. Ačkoliv byla v roce 2022 hodnota celkových příjmů nejvyšší za celé sledované období, vznikl v tomto roce schodek rozpočtu, a to z důvodu výrazného navýšení kapitálových výdajů oproti předchozím rokům. Navýšení kapitálových příjmů bylo způsobeno investicemi do staveb na podporu rozvoje v oblasti bydlení, na opravu střechy obecního domu a také výdaje na nákup dlouhodobého majetku.

Tabulka č. 4: Příjmy a výdaje obce Rapotín v letech 2016-2022 v tis. Kč

Rapotín		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Příjmy v tis. Kč	Daňové	56 818	60 104	73 490	69 240	70 121	63 945	80 870
	Nedaňové	1 703	1 684	1 795	2 490	2 765	5 835	5 224
	Kapitálové	27	170	30	3 670	10 529	4 529	6 577
	Transfery	17 145	12 989	18 458	194 071	120 495	79 126	14 138
	Celkem	75 694	74 947	93 774	269 471	203 910	153 436	106 810
Výdaje v tis. Kč	Běžné	28 803	31 859	45 815	35 400	49 887	42 733	56 213
	Kapitálové	35 979	18 493	50 054	227 261	158 757	111 755	23 339
	Celkem	64 783	50 353	95 870	262 661	208 644	154 488	79 551

Zdroj: Monitor-kompletní přehled všech financí., Dostupné z: monitor.statnipokladna.cz
Vlastní zpracování

Z tabulky č. 4 lze vyčíst, že v letech 2016,2017,2019 a 2022 byl výsledek rozpočtu obce přebytkový, v ostatních letech schodkový. Určitě nejzajímavější položky jsou přijaté transfery a kapitálové výdaje, a to především jejich hodnoty v letech 2019-2021. Mezi rokem 2018 a 2019 došlo k 951 % nárůstu přijatých transferů. Poskytovatelem těchto transferů je především stát v rámci svého rozpočtu z operačního programu životní prostředí. Transfery byly přijaty na pokrytí kapitálových výdajů. Obec Rapotín v tomto období vybudovala protipovodňová opatření na řece Desné, jejichž celkové náklady činily 383 593 474 Kč.

Tabulka č. 5: Příjmy a výdaje obce Loučná nad Desnou v letech 2016-2022 v tis. Kč

Loučná nad Desnou		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Příjmy v tis. Kč	Daňové	33 468	35 867	39 096	41 060	39 772	42 165	48 533
	Nedaňové	1 721	1 794	1 675	2 053	5 611	7 546	9 944
	Kapitálové	469	1 291	57	19	1 016	330	326
	Transfery	8 991	1 558	1 930	5 830	2 958	2 714	4 833
	Celkem	44 648	40 510	42 758	48 962	49 357	52 755	63 635
Výdaje v tis. Kč	Běžné	23 646	28 927	35 203	31 504	33 340	39 168	47 472
	Kapitálové	12 198	5 970	5 624	7 937	6 941	9 687	4 762
	Celkem	35 843	34 897	40 827	39 441	40 281	48 855	52 233

Zdroj: Monitor-kompletní přehled všech financí., Dostupné z: monitor.statnipokladna.cz
Vlastní zpracování

Tabulka č. 5 zobrazuje rozpočet obce Loučná nad Desnou. Obec hospodařila ve sledovaném období vždy s přebytkovým výsledkem rozpočtu. Nejvyššího přebytku dosáhla v roce 2022 a to 11,4 mil. Kč. Nejvyšším zdrojem příjmů u obce jsou daňové příjmy, a to zejména daně z příjmů právnických a fyzických osob a také příjem z daně z přidané hodnoty. Přijaté transfery do rozpočtu obce nehrají nijak významnější roli a obec na nich tudíž není závislá. Hodnota u žádné z položek během sledovaného období nezaznamenala žádnou velkou změnu.

Tabulka č. 6: Příjmy a výdaje obce Sobotín v letech 2016-2022 v tis. Kč

Sobotín		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Příjmy v tis. Kč	Daňové	19 575	17 796	17 797	18 941	17 885	19 540	22 198
	Nedaňové	5 382	6 220	5 127	5 016	3 989	4 653	6 259
	Kapitálové	1 352	1 787	1 052	2 427	1 665	968	165
	Transfery	1 727	1 017	2 089	4 808	4 819	3 121	2 044
	Celkem	28 036	26 820	26 064	31 193	28 358	28 221	30 666
Výdaje v tis. Kč	Běžné	17 833	19 417	22 771	25 298	20 338	20 546	26 470
	Kapitálové	10 443	11 301	11 860	1 999	11 040	1 644	578
	Celkem	28 275	30 719	34 631	27 297	31 378	22 190	27 048

Zdroj: Monitor-kompletní přehled všech financí., Dostupné z: monitor.statnipokladna.cz
Vlastní zpracování

Jak je patrné z tabulky č. 6 tak pouze v letech 2019, 2021 a 2022 byl rozpočet obce Sobotín přebytkový, v ostatních letech byl vždy schodkový. V roce 2018 byl schodek rozpočtu dokonce 8,5 mil Kč. Přebytku bylo dosaženo velmi výrazným snížením kapitálových výdajů a bohužel na straně příjmů k žádnému výraznému nárůstu nedošlo. V roce 2022 došlo k nejvyššímu nárůstu běžných výdajů, z nichž nejvýznamněji se obec ze svých prostředků podílela na opravě a údržbě komunikací a zachování a obnově kulturních památek, konkrétně mauzolea. Další velké výdaje tohoto roku byly na údržbu lesa.

Tabulka č. 7: Příjmy a výdaje obce Petrov nad Desnou v letech 2016-2022 v tis. Kč

Petrov nad Desnou		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Příjmy v tis. Kč	Daňové	12 895	14 144	16 433	16 665	15 658	17 673	20 870
	Nedaňové	397	740	1 015	984	960	1 014	1 216
	Kapitálové	4 198	3 035	1	2	x	2	2 104
	Transfery	1 523	955	849	623	3 412	764	4 312
	Celkem	19 012	18 874	18 298	18 274	20 030	19 454	28 502
Výdaje v tis. Kč	Běžné	8 887	11 534	12 770	12 176	13 686	13 962	14 211
	Kapitálové	10 422	4 822	1 606	2 795	7 134	7 621	6 391
	Celkem	19 309	16 356	14 337	14 971	20 821	21 583	20 602

Zdroj: Monitor-kompletní přehled všech financí., Dostupné z: monitor.statnipokladna.cz
Vlastní zpracování

Z tabulky č. 7 je možné vyčíst, že v letech 2016, 2020 a 2021 byl celkový rozpočet schodkový. Na první pohled je i patrné, že obec měla od roku 2018 do roku 2021 opravdu nízký příjem v kapitole kapitálových příjmů. Na výši příjmů obce se podílí nejvíce daňové příjmy. Významnější podíl měly přijaté transfery v letech 2020 v podobě investičních a neinvestičních přijatých transakcí ze státní pokladny, kdy obec investovala převážně do oblasti dopravy, ochrany životního prostředí a vodního hospodářství a dále v roce 2022 kdy obec přijala finanční prostředky na údržbu a rekonstrukci staveb.

Tabulka č. 8: Příjmy a výdaje obce Vikýřovice v letech 2016-2022 v tis. Kč

Vikýřovice		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Příjmy v tis. Kč	Daňové	26 016	27 805	31 073	33 412	31 382	34 755	39 967
	Nedaňové	1 438	1 480	1 803	1 703	1 634	1 551	4 516
	Kapitálové	281	214	253	530	141	134	1
	Transfery	2 703	2 493	11 426	2 747	14 680	6 323	1 259
	Celkem	30 439	31 992	44 554	38 393	47 837	42 763	45 743
Výdaje v tis. Kč	Běžné	14 076	15 727	17 720	17 685	18 003	19 693	21 073
	Kapitálové	13 454	15 273	8 186	9 028	36 538	28 452	18 912
	Celkem	27 529	31 000	25 906	26 713	54 541	48 145	39 985

Zdroj: Monitor-kompletní přehled všech financí., Dostupné z: monitor.statnipokladna.cz
Vlastní zpracování

V tabulce č. 8 jsou nejvýraznějšími položkami celkových příjmů obce hodnoty v roce 2020 a 2021. V těchto letech také byl celkový rozpočet obce schodkový. To bylo způsobeno téměř 305 % navýšením v položce kapitálové výdaje v roce 2020 oproti roku 2019 a 215 % navýšením této položky v roce 2021 oproti roku 2019. Nejvýraznějšími položkami výdajů rozpočtu z celkových 54,5 mil. Kč byly v roce 2020 výdaje na dopravu (téměř 14 mil. Kč) a na vodní hospodářství (11,5 mil. Kč). V roce 2021 největší podíl na výši celkových výdajů měly investice do údržby a úprav pozemních komunikací ve výši 24 mil. Kč.

Tabulka č.9: Příjmy a výdaje obce Vernířovice v letech 2016-2022 v tis. Kč

Vernířovice		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Příjmy v tis. Kč	Daňové	3 764	4 209	4 589	4 648	4 475	4 955	5 782
	Nedaňové	492	340	247	264	675	386	480
	Kapitálové	41	217	15	x	34	17	98
	Transfery	553	1 485	935	3 139	2 339	398	475
	Celkem	4 850	6 251	5 786	8 051	7 523	5 757	6 835
Výdaje v tis. Kč	Běžné	2 855	3 069	3 332	4 868	4 655	4 074	6 585
	Kapitálové	89	4 911	1 843	4 210	3 957	420	381
	Celkem	2 943	7 980	5 175	9 078	8 612	4 494	6 966

Zdroj: Monitor-kompletní přehled všech financí., Dostupné z: monitor.statnipokladna.cz
Vlastní zpracování

Již na první pohled je z tabulky č. 9 zřejmé, že obec Vernířovice disponuje v rámci rozpočtu s výrazně nižšími hodnotami než předchozí výše uvedené obce. Přesto byl rozpočet přebytkový pouze ve třech případech, a to v letech 2016, 2018 a 2021. Ve zbylých letech byl schodkový. Výraznější položky z hlediska příjmů jsou přijaté transfery v letech 2017, 2019 a 2020. Ty měli vliv na navýšení výdajové stránky rozpočtu, především tedy kapitálových výdajů. V roce 2017 měla obec vyšší kapitálové výdaje, a to zejména v oblasti úprav a rekonstrukcí staveb a budov a zvýšené výdaje na činnost místní správy. V roce 2019 a 2020 obec využila přijaté finanční prostředky na různé oblasti rozvoje, především pak na úpravu drobných vodních toků.

Tabulka č. 10: Příjmy a výdaje obce Rejchartice v letech 2016-2022 v tis. Kč

Rejchartice		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Příjmy v tis. Kč	Daňové	2 279	2 464	2 621	2 922	2 716	2 946	3 375
	Nedaňové	176	159	183	310	195	184	205
	Kapitálové	31	x	22	x	x	325	x
	Transfery	422	363	387	340	969	228	1 375
	Celkem	2 908	2 986	3 212	3 573	3 880	3 683	4 955
Výdaje v tis. Kč	Běžné	2 303	2 805	3 160	3 210	2 594	2 709	2 636
	Kapitálové	X	129	x	66	1 307	X	2 654
	Celkem	2 303	2 934	3 160	3 275	3 900	2 709	5 290

Zdroj: Monitor-kompletní přehled všech financí., Vlastní zpracování

Ačkoliv jsou Rejchartice obcí, která disponuje s menším množstvím finančních prostředků, podařilo se jí dle tabulky č. 10 s výjimkou roku 2020 každoročně dosahovat přebytku rozpočtu. Jak tabulka napovídá, obec téměř vůbec nedosahuje příjmů v rámci kapitálových příjmů. Stejně tak tomu je i u kapitálových výdajů, u kterých obec zaznamenala pohyb finančních prostředků pouze během čtyř let ze sedmi zkoumaných. Hlavním zdrojem financí pro obec jsou daňové příjmy. Výraznější položkou byly přijaté transfery v roce 2022 ve výši necelých 1,4 milionu Kč. Obec v tomto roce investovala prostředky především na činnost místní správy a také do sekce dopravy a vodního hospodářství.

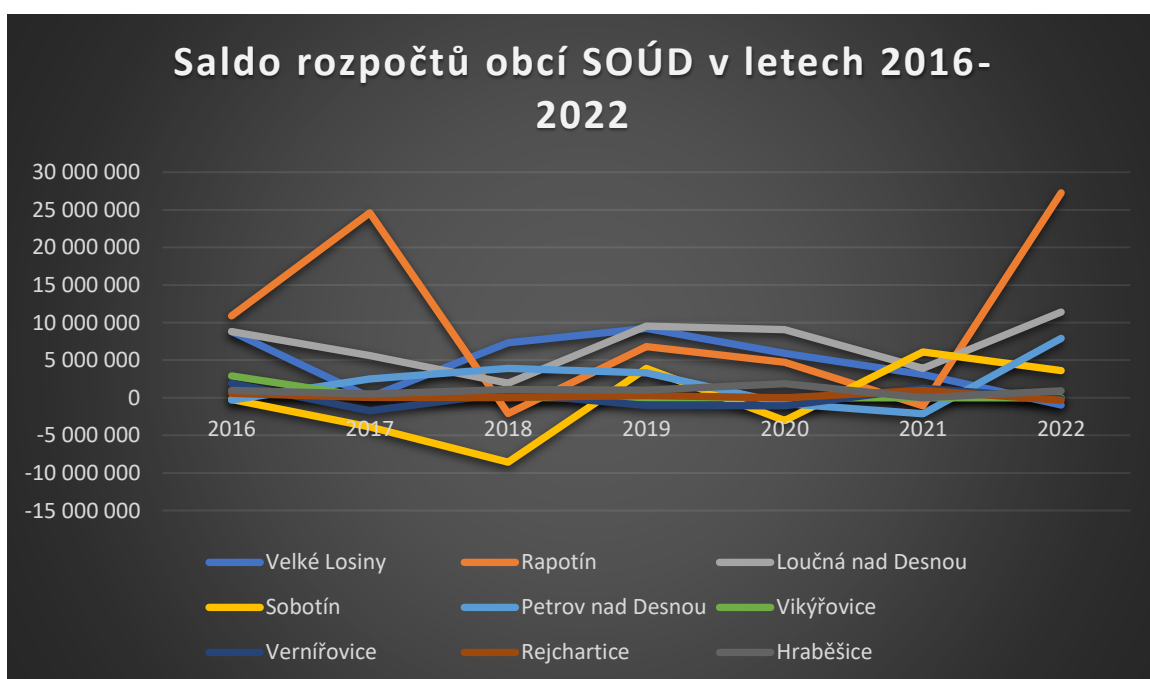
Tabulka č. 11: Příjmy a výdaje obce Hraběšice v letech 2016-2022

Hraběšice		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Příjmy v tis. Kč	Daňové	2 029	2 563	2 744	3 029	2 927	3 285	3 862
	Nedaňové	564	487	403	639	855	305	701
	Kapitálové	19	61	49	266	2	37	25
	Transfery	250	349	207	321	977	928	215
	Celkem	2 863	3 460	3 402	4 254	4 761	4 555	4 803
Výdaje v tis. Kč	Běžné	1 891	2 755	2 232	3 199	2 830	4 703	3 583
	Kapitálové	18	200	88	57	60	878	297
	Celkem	1 908	2 955	2 320	3 256	2 890	5 581	3 879

Zdroj: Monitor-kompletní přehled všech financí., Vlastní zpracování

V tabulce č. 11 jsou zachyceny příjmy a výdaje obce Hraběšice. Již na první pohled je patrné, že se opět jedná o menší obec. Stejně jako tomu bylo v předchozím případě, i tato obec navzdory svým omezeným finančním prostředkům téměř vždy vykazovala přebytkový rozpočet. Během sledovaného období let 2016-2022 není žádná výraznější položka ani v příjmové ani ve výdajové straně rozpočtu, která by nějak výrazněji zasahovala do celkového výsledku rozpočtu, pouze v roce 2021 došlo k nárůstu výdajů, což mohlo mít za následek vznik schodkového rozpočtu, jelikož v tomto roce nedošlo k výraznějšímu navýšení příjmů, které by tento nedostatek pokryly. V tomto roce obec investovala prostředky například do činnosti místní správy.

Graf č. 10: Saldo rozpočtů obcí SOÚD v letech 2015-2022

Zdroj: Monitor-kompletní přehled všech financí., Dostupné z: monitor.statnipokladna.cz
Vlastní zpracování

Graf č. 10 graficky znázorňuje, jaké výkyvy v letech 2016-2022 probíhali z hlediska salda jejich rozpočtů. Křivka obce Hraběšice, Rejchartice a Vernířovice je téměř rovná, a to z důvodu, že jejich rozpočet zaznamenal nejmenší přebytky a schodky. Naproti tomu u křivky Rapotín lze vidět obrovské výkyvy v každoročních výsledcích. Oproti ostatním obcím s výjimkou let 2018 a 2021 zaznamenával nejvyšší hodnoty přebytku. U křivky obce Sobotín lze vidět, že hodnota salda byla téměř pořád do roku 2020 v záporných číslech.

4.4. Komunální politika v obcích SOÚD

Komunální politika může mít zásadní vliv na rozvoj obcí, jelikož místní samospráva má přímý vliv na život obyvatel obce a na hospodářský rozvoj daného území. Komunální politika se zabývá problematikou obecních záležitostí a rozhoduje o rozvoji obcí zejména v oblastech školství, kultury, infrastruktury, zdravotnictví, sociálních službách a dalších oblastech. Správné plánování a rozhodování komunální politiky může vést k efektivnějšímu využití finančních prostředků obce vedoucí ke zlepšení životních podmínek obyvatel nebo také k podpoře malého a středního podnikání.

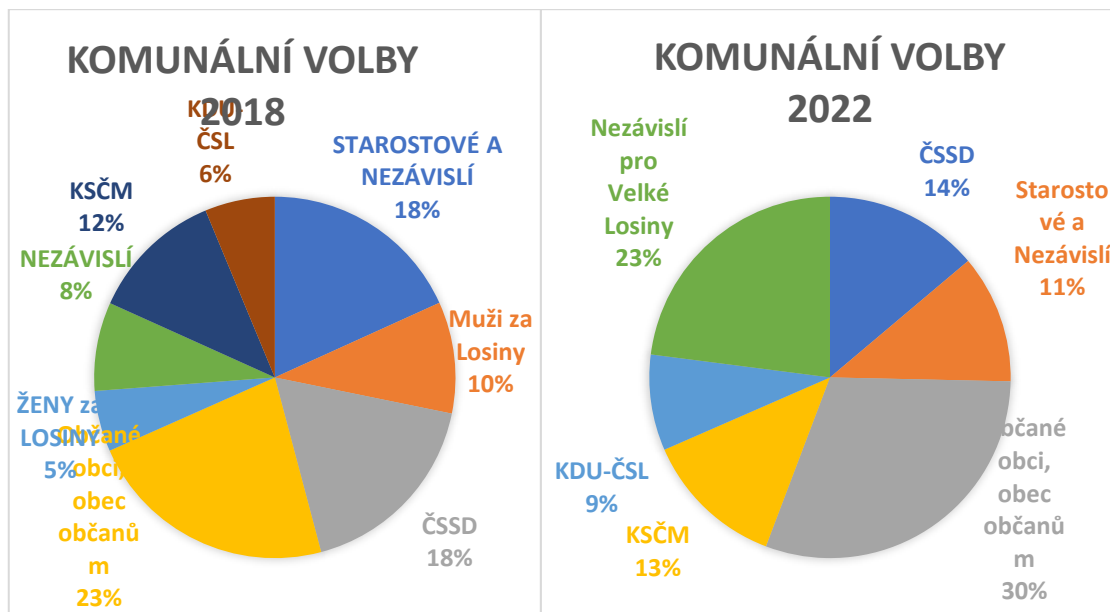
Pokud jsou politická rozhodnutí v souladu s potřebami obyvatel a jsou dlouhodobě udržitelná, může dojít k prosperitě a rozvoji obce. Na druhou stranu špatná komunální politika může vést k neefektivnímu využití zdrojů, což má za následek nedostatečný rozvoj ve všech oblastech v kompetenci samosprávy, což má konečný dopad na obyvatele obce a jejich nespokojenost. Proto je důležité, aby komunální politika byla transparentní, participativní a zohledňovala potřeby a zájmy obyvatel obce.

V rámci této kapitoly budou v každé obci vymezeny politické strany, které aktuálně v dané obci zastupují své občany na pozici zastupitelů obce, dále zde bude zhodnoceno, zda od komunálních voleb v roce 2018 změnily občané své preference či nikoliv.

Velké Losiny

Komunální volby do zastupitelstva obce se konaly ve dnech 5.10. -6.10.2018 a ve dnech 23.9.-24.9.2022 celkem v pěti volebních okrscích. V případě voleb v roce 2018 byla volební účast ve Velkých Losinách 46,99 % a v roce 2022 45,31 %. Voleno bylo celkem 15 zastupitelů. V roce 2018 kandidovali zástupci z celkem 8 volebních stran a v roce 2022 to bylo pouze 6 stran. Výsledky zobrazují následující dva grafy.

Graf č. 11 a Graf č. 12: Výsledky komunálních voleb v obci Velké Losiny v letech 2018 a 2022

Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz) Vlastní zpracování

Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz) Vlastní zpracování

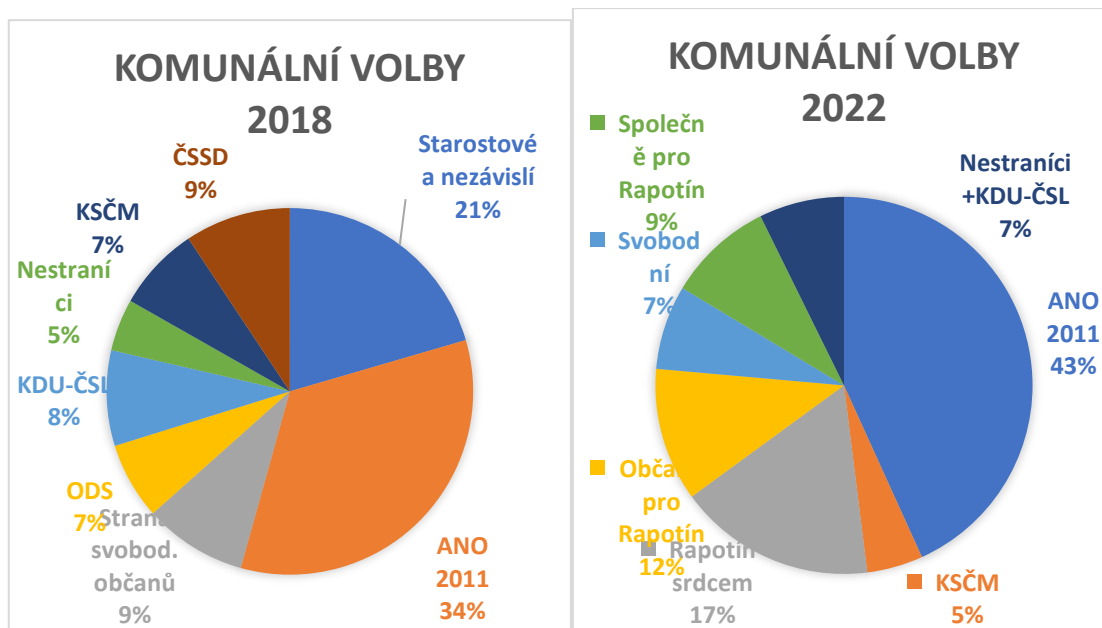
Jak lze vidět z grafů č. 11 a 12, v obou volebních obdobích vyhrála s celkem výraznou převahou strana Občané obci, obec občanům. Tato strana vznikla spojením členů TOP 09 a NK. V přepočtu na hlasy v roce 2022 obsadili kandidáti této strany o 1 mandát v zastupitelstvu více, než v předchozím volebním období a získali celkem 5 mandátů. V roce 2022 vznikla nová strana s názvem Nezávislí pro Velké Losiny, a ta získala 23 % všech hlasů a tím získali její kandidáti 3 mandáty. Téměř stejný počet hlasů získaly strany ČSSD, KSČM a Starostové a Nezávislí, a všechny strany získaly shodně po dvou mandátech. Poslední mandát obsadila strana KDU-ČSL. Z grafu je zřejmé, že po neúspěchu z roku 2018 zcela zanikly strany Muži za Losiny a Ženy za Losiny.

Vítězná volební strana usiluje o zájmy a potřeby jejich občanů, jak již plyne ze samotného názvu. Zaměřuje se na podporu místního rozvoje, ochranu životního prostředí a zajištění kvalitních služeb pro zdejší obyvatele. S nejvyšším počtem preferenčních hlasů skončila představitelka vítězné strany Ing. Jana Fialová, která je v současnosti starostkou obce.

Rapotín

V obci Rapotín se do zastupitelstva obce volilo celkem 15 zastupitelů a volby probíhali v pěti okrscích. Volební účast v roce 2018 byla 46,29 % a v roce 2022 45,81 %. V roce 2018 obsahovala kandidátní listina celkem 8 stran, v roce 2022 pak 7 stran. Výsledky jsou opět graficky znázorněny.

Graf č. 13 a Graf č. 14 Výsledky komunálních voleb v obci Rapotín v letech 2018 a 2022

Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz) Vlastní zpracování Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz) Vlastní zpracování

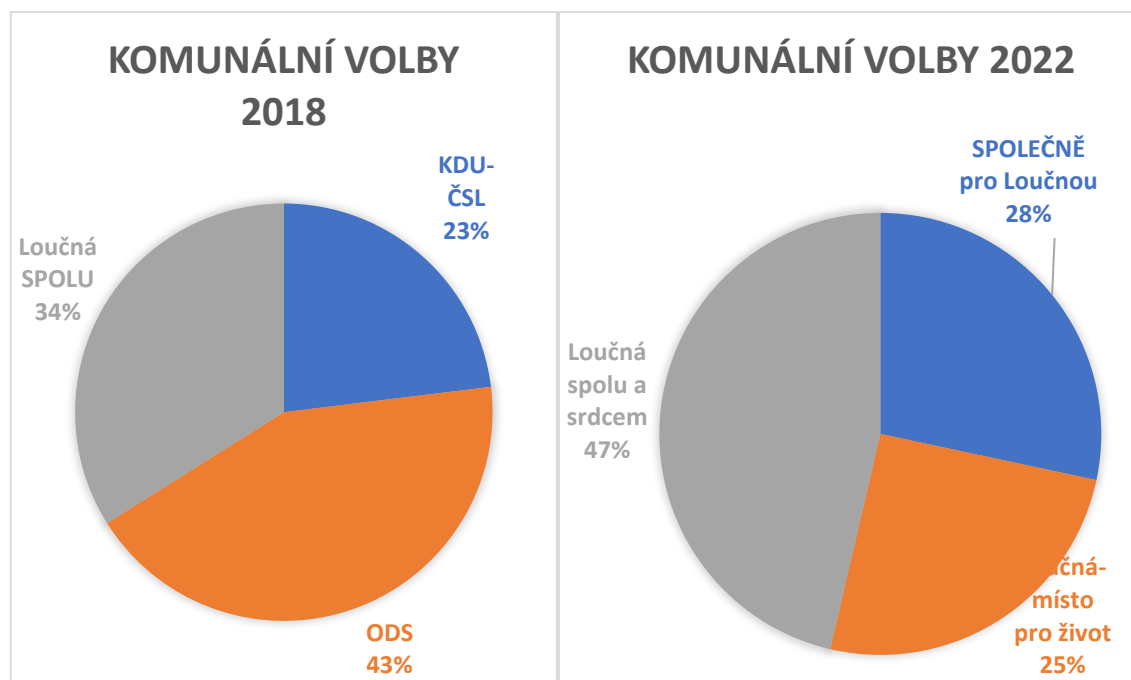
Graf č. 13 a č. 14 dokazuje, že se preference voličů s ohledem na výběr preferovaných kandidátů příliš nezměnil a v obou případech voleb vyhrála strana ANO 2011. V roce 2022 měla dokonce ještě o 9% více než v předchozích volbách a získala drtivých 43% všech hlasů. Vítězná strana si tak v tomto roce zajistili 7 mandátů. Ačkoliv byla v roce 2018 úspěšná strana Starostové a nezávislí, v roce 2022 již nekandidovala. Strana Nestraníci se spojila s KDU-ČSL, ale ani to jim nezaručilo úspěch a v roce 2022 získali pouhých 7 % hlasů, za což jim příslušel pouze jeden mandát. Úspěšná naopak byla nová strana Rapotín srdcem, která získala 17 % hlasů a získala 3 mandáty do zastupitelstva. Občané pro Rapotín získali 2 mandáty a po jednom mandátu získala strana Svobodní a strana Společně pro Rapotín. Již z názvu většiny stran je patrné, že se snaží zaujmout své voliče tím, že chtějí konat vše pro svoji obec a její občany.

Vítězná strana ANO 2011 lze označit za liberárně-konzervativní hnutí. Jeho heslem je „ANO, bude líp“. Absolutně nejvyšší počet hlasů udělených všem kandidátům získal kandidát právě z této strany, který získal největší podíl hlasů také v roce 2018 a současně je i starostou obce.

Loučná nad Desnou

V obci Loučná nad Desnou se v komunálních volbách volí celkem ve dvou okrscích. V roce 2018 byla volební účast 52,97 % a v roce 2022 dokonce 54,24 %, V obou letech kandidovali pouze tři volební strany.

Graf č. 15 a Graf č.16: Výsledky komunálních voleb v obci Loučná nad Desnou v letech 2018 a 2022

Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz)Vlastní zpracování

Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz)Vlastní zpracování

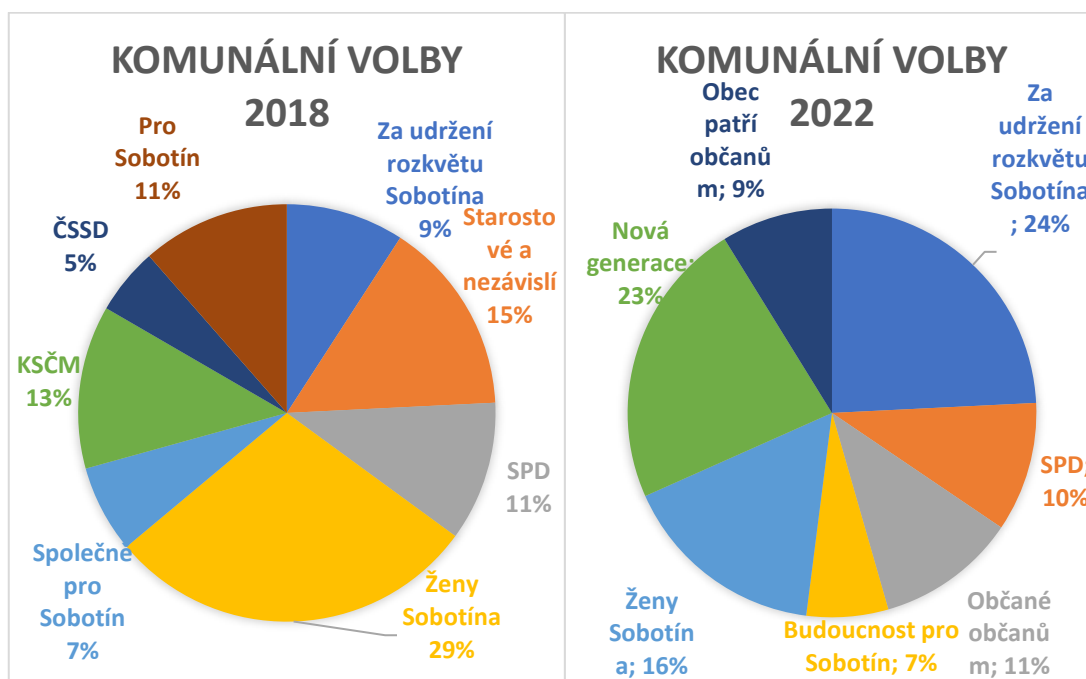
Dle grafu č. 15 a 16 je patrné, že všechny tři volební strany které kandidovali v roce 2018 zanikly a v roce 2022 kandidovaly zcela nové strany. V roce 2022 se volilo pouze 9 kandidátů do zastupitelstva obce. Téměř polovinu hlasů získala strana Loučná spolu a srdcem a získala tak 4 mandáty. Ačkoliv byly výsledky vyrovnané, o malý kousek na tom byla lépe strana Loučná-místo pro život a získala 3 mandáty. Zbylé dva získala třetí strana, kterou je SPOLEČNĚ pro Loučnou.

Všechny tři strany usilují o zvelebování obce, zkvalitňování služeb pro své občany a vytvoření dobré budoucnosti.

Sobotín

Komunální volby v obci Sobotín probíhají ve dvou okrscích a je voleno celkem 11 zastupitelů. V roce 2018 kandidovalo celkem 8 stran a v roce 2022 kandidovalo 7 volebních stran. Volební účast byla 54,22 % v roce 2018 a 53,62 % v roce 2022.

Graf č. 17 a Graf č. 18: Výsledky komunálních voleb v obci Sobotín v letech 2018 a 2022

Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz) Vlastní zpracování

Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz) Vlastní zpracování

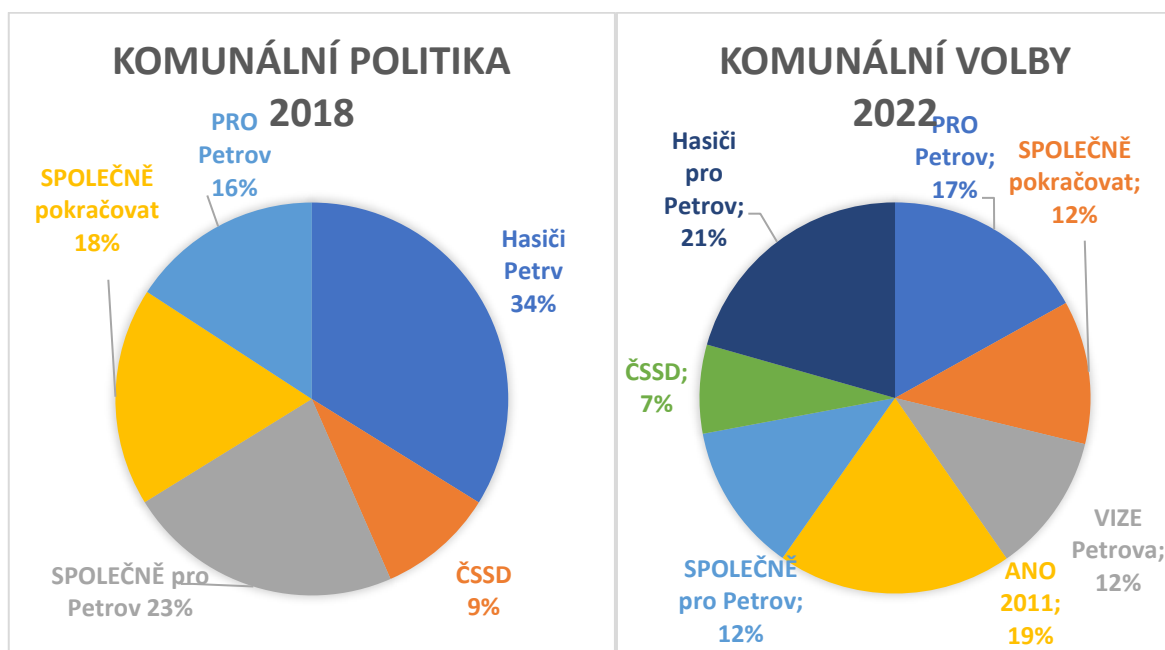
V obou letech voleb se volilo 11 zastupitelů. Jak ukazuje graf č. 17, v roce 2017 drtivě vyhrály Ženy Sobotína, které získaly 29 % hlasů. Na grafu č. 18 však lze zjistit, že v následujících volbách tato strana neměla takový úspěch a dvě jiné strany získaly větší počet hlasů. I přesto získaly 2 mandáty. S rozdílem pouhých 69 hlasů vyhrála v roce 2022 strana Za udržení rozkvětu Sobotína., která v předchozím roce měla pouhých 9 % hlasů. Těsně za nimi byla strana Nová generace – Pro Sobotín., která nově vznikla. Obě strany získaly shodně každá 3 mandáty. Zbývající 3 mandáty byly rozděleny shodně po jednom mezi SPD, Občané občanům a Obec patří občanům. Budoucnost pro Sobotín nezískala žádná mandát.

V čele vítězné strany Za udržení rozkvětu Sobotína je Josef Hroch, který zároveň získal nejvyšší počet preferenčních hlasů ze všech kandidátů. V současné době je to starosta obce Sobotín.

Petrov nad Desnou

Komunální volby v obci Petrov nad Desnou probíhají ve dvou okrscích a volí se zde celkem 11 zastupitelů. V roce 2018 kandidovalo celkem 5 volebních stran a v roce 2022 jich bylo 7. Volební účast v roce 2017 byla 47,21 % a v roce 2022 byla 46,85 %.

Graf č. 19 a Graf č. 20: Výsledky komunální politiky v obci Petrov nad Desnou v letech 2018 a 2022

Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz) Vlastní zpracování

Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz) Vlastní zpracování

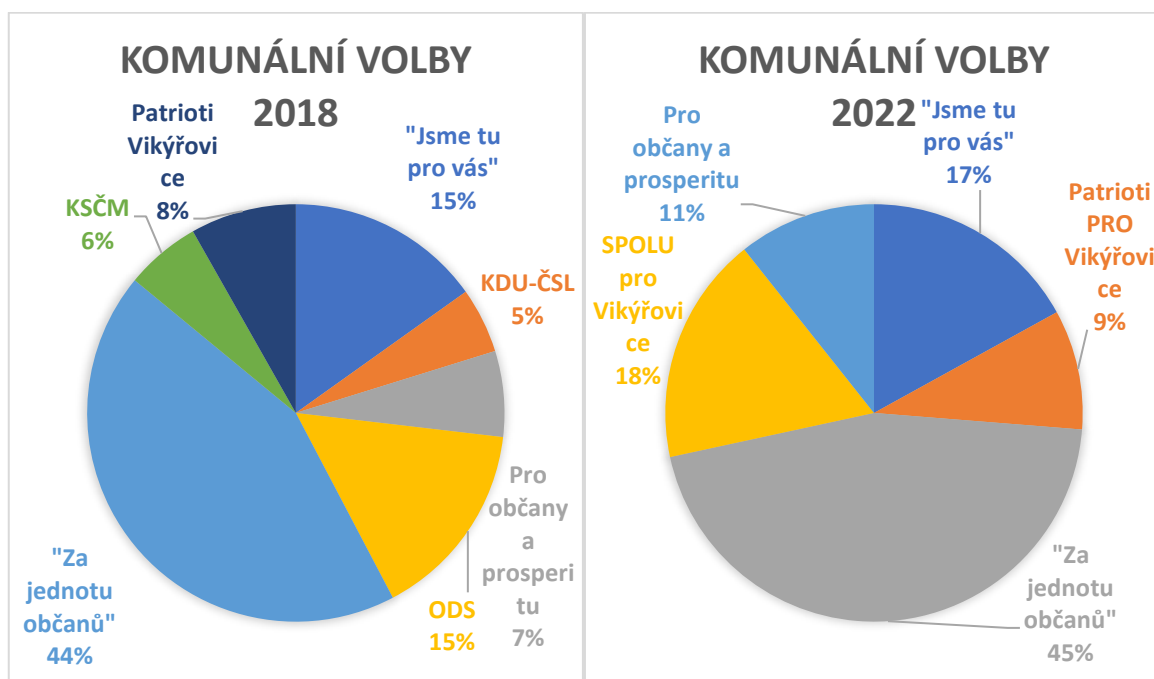
Jak znázorňují grafy č. 19 a č. 20. výsledky v roce 2018 byly celkem jasné, ale v roce 2022 byly hodně vyrovnané. Jedno však mají společné, v obou letech vyhráli Hasiči pro Petrov. V roce 2022 zvítězili menším podílem, avšak i tak získali 3 mandáty z 11 možných. Strana PRO Petrov získala o 46 hlasů více než předchozí volební období a v roce 2022 získala 2 mandáty. V tomto roce v této obci vznikla nově strana ANO 2011, která hned uspěla a získala 19 % všech hlasů a 2 mandáty v zastupitelstvu. 2 Mandáty také získala strana PRO Petrov, stejně jako v roce 2018. Všechny zbylé strany získaly shodně po 1 mandátu. Zajímavé je, že všechny strany, které kandidovaly v roce 2018 kandidovaly v roce 2022

znovu, u předchozích obcí tomu většinou tak nebylo. Většina kandidátů je bez politické příslušnosti.

Vikýřovice

Komunální volby v obci Vikýřovice jsou realizovány celkem ve dvou volebních okrscích a v obou letech zde bylo voleno 15 zastupitelů. Volební účast v roce 2018 byla 48,53 % a v roce 2022 klesla na 43,12 %.

Graf č. 21 a Graf č. 22: Výsledky komunálních voleb v obci Vikýřovice v letech 2018 a 2022

Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz) Vlastní zpracování

Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz) Vlastní zpracování

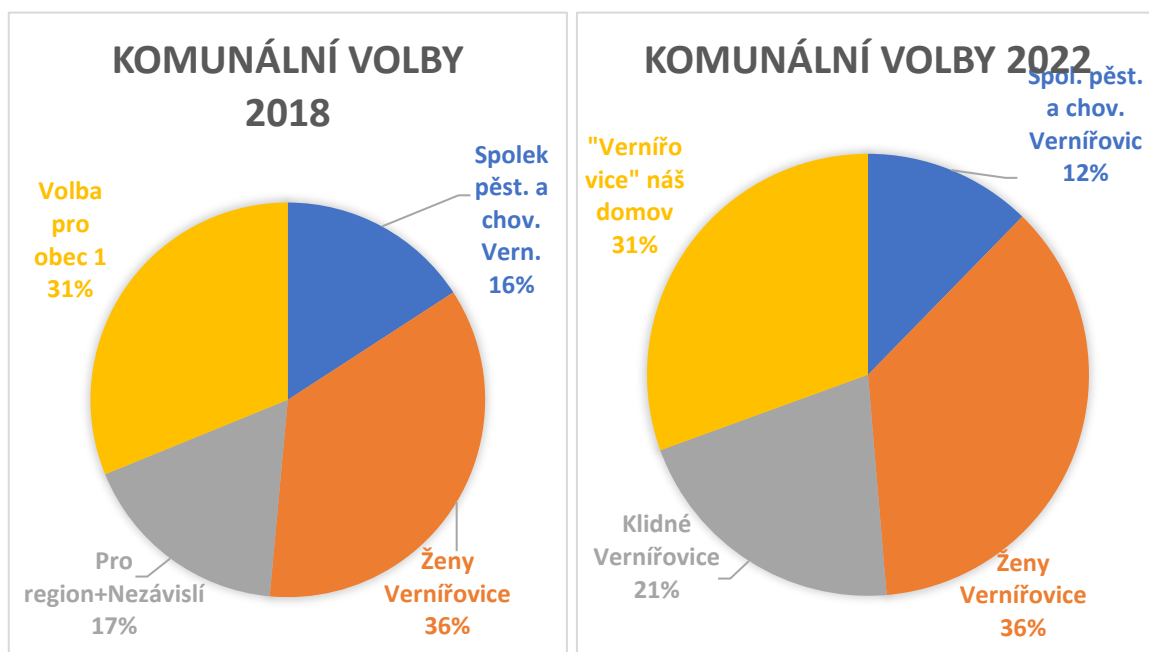
Na grafem č. 21 a č. 22 lze vidět drtivé vítězství strany „Za jednotu občanů“, která v obou letech ovládla celé volby a v obou případech získala téměř polovinu všech hlasů. V roce 2022 si tak vysloužila 8 mandátů. V roce 2022 vznikla nová strana SPOLU pro Vikýřovice a svými 18 % dokázala získat 3 mandáty. Těsně za ní byla volena strana Jsme tu pro vás, která kandidovala i předešlé volební období, a v tomto roce si o 67 hlasů pohoršila oproti roku 2018 a zajistila si pouze 2 mandáty. Strana Pro občany a prosperitu obce mírně posílila, což může být také z důvodu menšího počtu kandidujících stran a kandidátů, získala však pouze 1 mandát. Poslední mandát připadl straně Patriots pro Vikýřovice.

V čele vítězné strany je nynější starosta Václav Mazánek. Žádný ze zvolených zastupitelů nemá politickou příslušnost.

Vernířovice

V obci je pouze jeden volební okrsek a volí se zde 7 zastupitelů. Zájem občanů o dění v obci je zde nadprůměrný, jelikož v roce 2018 byla volební účast v obci Vernířovice neuvěřitelných 71,52 %. V roce 2022 sice poklesla, ale i tak byla nadprůměrná a to 63,13 %. V obou letech kandidovaly 4 volební strany.

Graf č. 23 a Graf č.24: Výsledky komunálních voleb v obci Vernířovice v letech 2018 a 2022

Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz) Vlastní zpracování

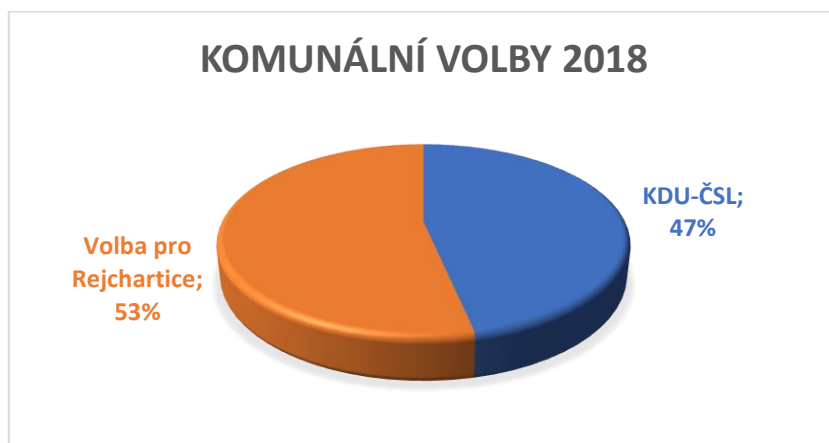
Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz) Vlastní zpracování

Výsledky komunálních voleb v obci Vernířovice jsou zachyceny grafem č. 23 a grafem č. 24. V obou letech kandidovaly shodně 4 strany, ale pouze Ženy Vernířovice a Spolek pěstitelů a chovatelů Vernířovice v obou letech. Ženy Vernířovice v obou letech získaly 36 % všech hlasů a tedy získaly 3 ze 7 možných míst v zastupitelstvu. V roce 2022 kandidovala nová strana, a tou je Vernířovice náš domov, která získala 31 % hlasů a 2 mandáty v zastupitelstvu obce. Ostatní dvě strany získaly shodně 1 mandát. Zajímavostí této obce je, že s výjimkou 1 mandátu jsou zbylé obsazeny pouze ženami. Všichni zastupitelé jsou bez politické příslušnosti. V čele strany Ženy Vernířovice je starostka obce Bohumila Hojgrová.

Rejchartice

V obci je pouze jeden volební okrsek a je zde voleno 7 zastupitelů. V roce 2018 kandidovali kandidáti dvou volebních stran a v roce 2022 kandidáti pouze jedné volební strany, proto nebude v tomto roce provedeno grafické znázornění. V obci je malé množství obyvatel, i přesto byla volební účast v obou letech relativně vysoká. V roce 2018 byla účast 67,95 % a v roce 2022 57,86 %.

Graf č. 25: Výsledky komunálních voleb v obci Rejchartice v roce 2018

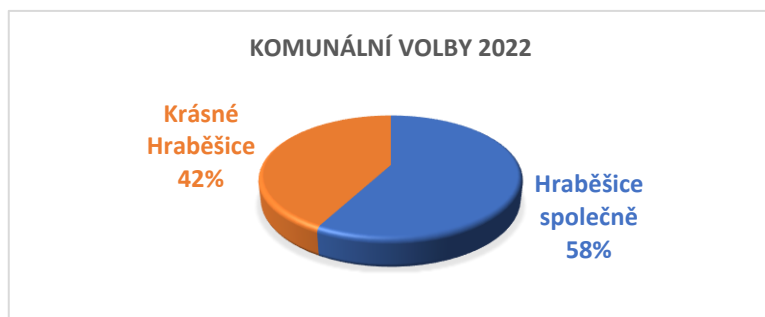
Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz) Vlastní zpracování

Grafické znázornění v grafu č. 25 dokazuje, že ačkoliv kandidovaly pouze dvě strany, výsledky byly celkem vyrovnané, ale o 46 hlasů zvítězila strana Volba pro Rejchartice a získala 4 mandáty, KDU-ČSL získala tedy zbylé 3 mandáty. V roce 2022 byla na kandidátní listině pouze strana Rejchartice sobě, na které bylo celkem 9 kandidátů z nichž 7 bylo zvoleno do zastupitelstva.

Hraběšice

V obci Hraběšice nastala podobná situace jako v obci Rejchartice a v roce 2018 kandidovala pouze jedna strana, proto opět nebude k tomuto údaji vytvořeno grafické znázornění. V roce 2022 se na kandidátní listině objevily 2 strany. V obci se v 1 okrsku volí celkem 7 zastupitelů obce. Volební účast byla 61,75 % v roce 2018 a v následujícím volebním období stoupla dokonce na 82,14 %.

Graf č. 26: Výsledky komunálních voleb v obci Hraběšice v roce 2022

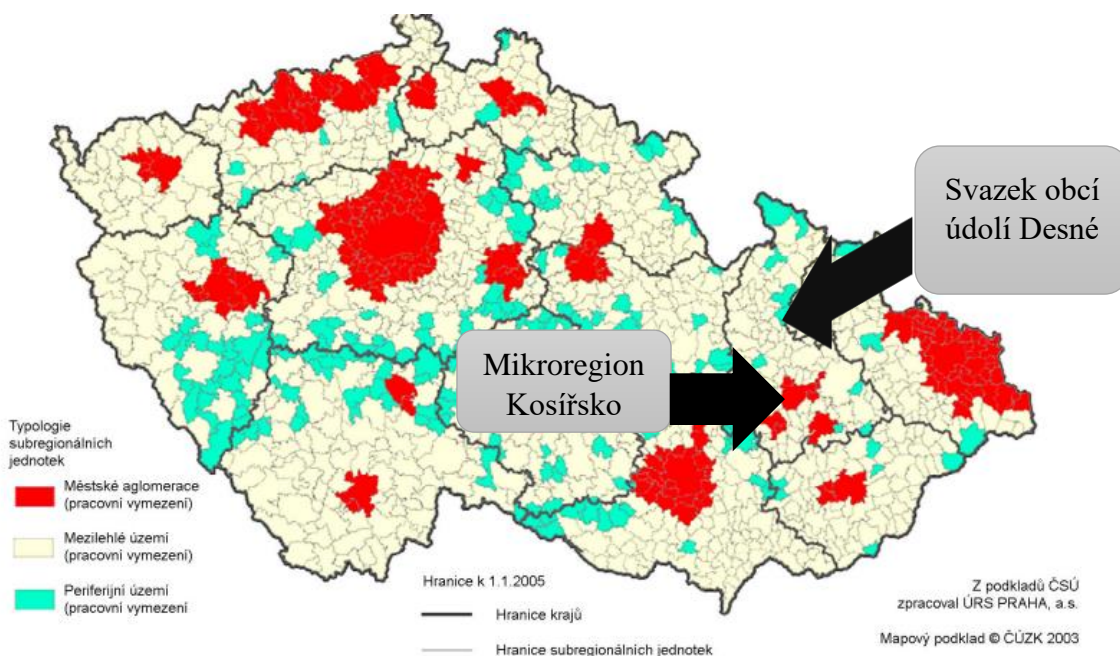

Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz) Vlastní zpracování

Grafem č. 26 je znázorněno, jak dopadly volby v roce 2022 v obci Hraběšice. Kandidátní listina obsahovala pouze 2 volební strany. S převahou 126 hlasů zvítězila strana Hraběšice společně a získala tak 4 mandáty. Druhá strana obsadila zbylé 3. Nejvyšší počet preferenčních hlasů získal současný starosta Vernířovic a leader strany Hraběšice společně pan David Maliňák. V roce 2018 kandidovala pouze 1 strana, a tou je strana Starostové a nezávislí, která však se již v roce 2022 na kandidátní listině neobjevila.

4.5. Svazek obcí údolí Desné vs. Mikroregion Kosířsko

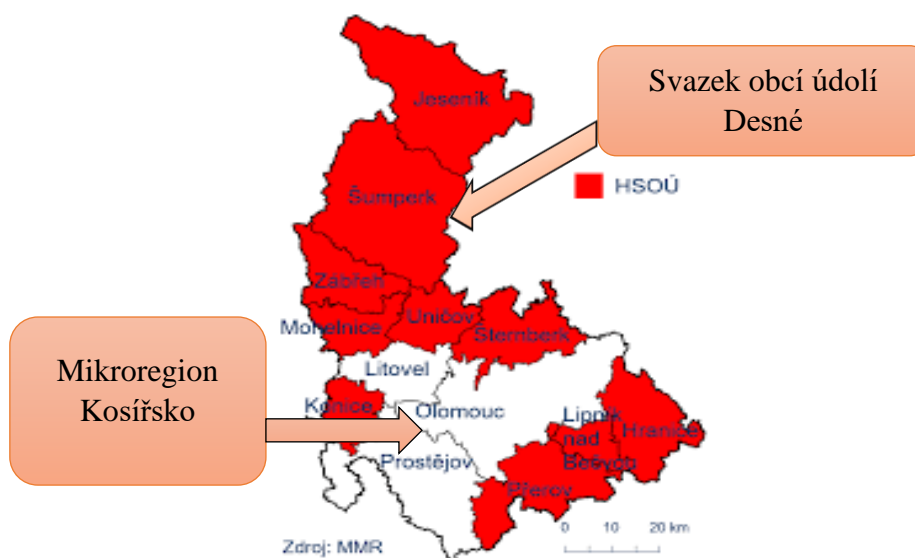
Obrázek č. 15: Typologie území na městské aglomerace, mezilehlé území a periferní území ČR

Zdroj: Vymezení venkova, online, Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/20565971/20136109_kap1.pdf/0c14c5d3-30d8-4ee2-9b46-86952a7811e5?version=1.0

Pro porovnání jsem zvolila mikroregion Kosířsko, a to z důvodu, že Svazek obcí údolí Desné se nachází na území, které je z hlediska Olomouckého kraje považováno za periferní území a naproti tomu mikroregion Kosířsko se rozkládá v nížinném území mezi dvěma statutárními městy, spadající spíše do oblasti městské aglomerace a může tak na něj být pohlíženo jako na vyspělejší a lépe se rozvíjející (obrázek č. 15). Zároveň jak zobrazuje obrázek č.16, SOÚD spadá dle Strategie regionálního rozvoje ČR 21+ do tzv. hospodářsky a sociálně ohroženého území, kdežto dle této strategie Mikroregion Kosířsko nikoliv. Třetím aspektem výběru tohoto mikroregionu je skutečnost, že mikroregion sdružuje stejně jako SOÚD 9 obcí a jeho vznik byl pouze o dva roky později než vznik SOÚD. V rámci kapitoly je cílem zjistit, zda a do jaké míry ovlivňuje geografická poloha obcí jejich rozvoj.

Obrázek č. 16: Vymezení hospodářsky a sociálně ohroženého území Olomouckého kraje

Zdroj: *Hospodářsky a sociálně ohrožená území, online, Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/hospodarsky-a-socialne-ohrozena-uzemi-hsou-cl-5685.html>*

4.5.1. Charakteristika mikroregionu Kosířsko

Mikroregion Kosířsko vznikl již v roce 1999 vzájemnou dohodou mezi obcemi. Svazek obcí mikroregionu Kosířsko byl oficiálně zaregistrován v roce 2001 Okresním úřadem v Olomouci. Sídlem mikroregionu Kosířsko je obec Těšetice. Mikroregion se rozkládá na území okresu Olomouc a okresu Prostějov v regionu Střední Morava.

Do meziobecní spolupráce v rámci tohoto mikroregionu je zapojeno celkem 9 obcí, kterými jsou obec Drahanovice, obec Hněvotín, obec Luběnice, obec Lutín, obec Olšany u Prostějova, obec Slatinice, obec Slatinky, obec Těšetice a obec Ústín. Hlavním impulsem pro založení svazku byla vidina možnosti operativnějšího a efektivnějšího řešení problémů, které tyto obce sužují, a to především prostřednictvím efektivnějšího čerpání finančních zdrojů ze státního rozpočtu. Další okolnosti, které spojily právě tyto obce je jejich geografická blízkost a propojení kulturními a historickými tradicemi.

Orgány svazku:

- Valná hromada – tvoří ji starostové členských obcí, popřípadě osoba, kterou pověří zastupitelstvo dané obce
- Rada svazku – statutární orgán svazku, tvoří ji předseda, místopředseda a člen rady svazku
 - Předseda svazku: Mgr. Dalibor Kolář, vznik funkce 1. 7. 2022
 - Místopředseda svazku: Michal Kryl, vznik funkce 1. 1. 2022
 - Člen rady svazku: Monika Prokopová, vznik funkce 4. 1. 2019
- Kontrolní a finanční výbor

Hlavní činností svazku je spolupráce obcí jsou činnosti, které vyplývají z § 50 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Obce také v rámci své spolupráce pracují na vytváření rozvojových projektů. Projektem, který také tyto obce spojil, je spolupráce na provozu a rozvoji stavby „Rozhledna na Velkém Kosíři“ a na veškerých aktivitách, které jsou s tímto projektem spojeny.

Činnost mikroregionu je financována prostřednictvím ročních členských příspěvků obcí této meziobecní spolupráce. Výše a termín splatnosti těchto příspěvků stanovuje Valná hromada na svém zasedání. Dalšími zdroji finančních prostředků jsou prostředky získané vlastní činností svazku. Nedílnou součástí rozpočtu svazku tvoří také dotace a dary. Svazek hospodaří podle schváleného rozpočtu, který je vždy schvalován na kalendářní rok. Jedním ze zajímavých projektů, kterým se tento mikroregion zabýval byla tzv. cyklostrategie. V rámci tohoto projektu mikroregion Kosířsko strategický dokument „Strategie rozvoje cyklo dopravy a cykloturistiky“. Výstupem tohoto projektu je vytvoření produktu „Bike“, jehož cílem je ekonomický rozvoj území, zlepšení image území vytvořením „ráje“ pro turisty a prohloubení rozvoje v oblasti cestovního ruchu využitím zájmu lidí o cykloturistiku, jež je každým rokem populárnější.

Dalším projektem byl například projekt Nakládání s odpady. Jeho účelem bylo pořízení nádob na bioodpad a štěpkovače BIO 190 pro zapojené obce. Celkové náklady tohoto projektu činily 3 218 402 Kč, 85% této částky však byla uhrazena příspěvkem z Fondu soudržnosti EU a 5% bylo uhrazeno ze Státního fondu životního prostředí ČR.

125

4.5.2. Porovnání mikroregionů na základě vybraných ukazatelů Demografický vývoj v mikroregionech

Tabulka č. 12: Počet obyvatel v obcích mikroregionů

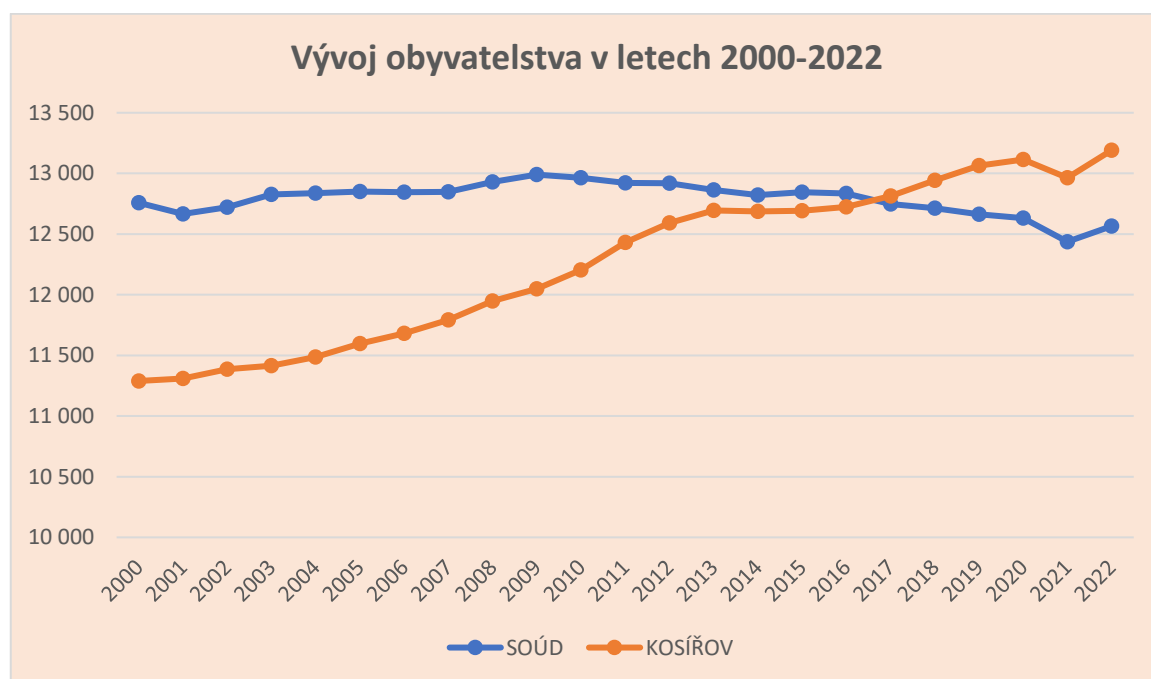
SOÚD	Počet obyvatel 12/2022	Migrační přírůstek 2022	Kosířov	Počet obyvatel 12/2022	Migrační přírůstek 2022
Velké Losiny	2 527	41	Hněvotín	1 878	54
Rapotín	3 315	61	Lutín	3 214	74
Loučná n. D.	1 499	29	Slatinky	599	4
Sobotín	1 153	44	Slatinice	1 569	11
Petrov n. D.	1 223	-	Drahanovice	1 808	-1
Vikýřovice	2 291	13	Luběnice	503	6
Vernířovice	191	-10	Těšetice	1 333	21
Rejchartice	173	-2	Ústín	448	27
Hraběšice	193	2	Olšany	1 839	28
Celkem	12 565	178	Celkem	13 191	224

Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz), Databáze demografie, vlastní zpracování

¹²⁵ Oficiální stránky mikroregionu Kosířsko, [online], dostupné z: <https://www.kosirsko.cz/>

Tabulka č. 12 zobrazuje porovnání počtu obyvatel v obcích SOÚD a mikroregionu Kosířsko. Rozdíl počtu obyvatel v rámci celého mikroregionu je 622 obyvatel. Lze tedy říci, že většina obcí obou mikroregionů jsou obce venkovského typu. Z hlediska rozvoje je důležitější ukazatel migračního salda. V mikroregionu Kosířsko v roce 2022 byla tato hodnota vyšší, což znamená, že do obcí tohoto mikroregionu se přestěhovalo v tomto roce více obyvatel, a to o 46. Aby bylo možné zhodnotit, zda je atraktivnější bydlení v obcích na území v blízkosti velkých měst, následující graf zobrazuje křivku vývoje obyvatelstva v obcích SOÚD a v obcích mikroregionu Kosířov, a to za období od roku 2000 do roku 2022.

Graf č. 27: Vývoj počtu obyvatel v obcích Svazku obcí údolí Desné a v obcích mikroregionu Kosířov

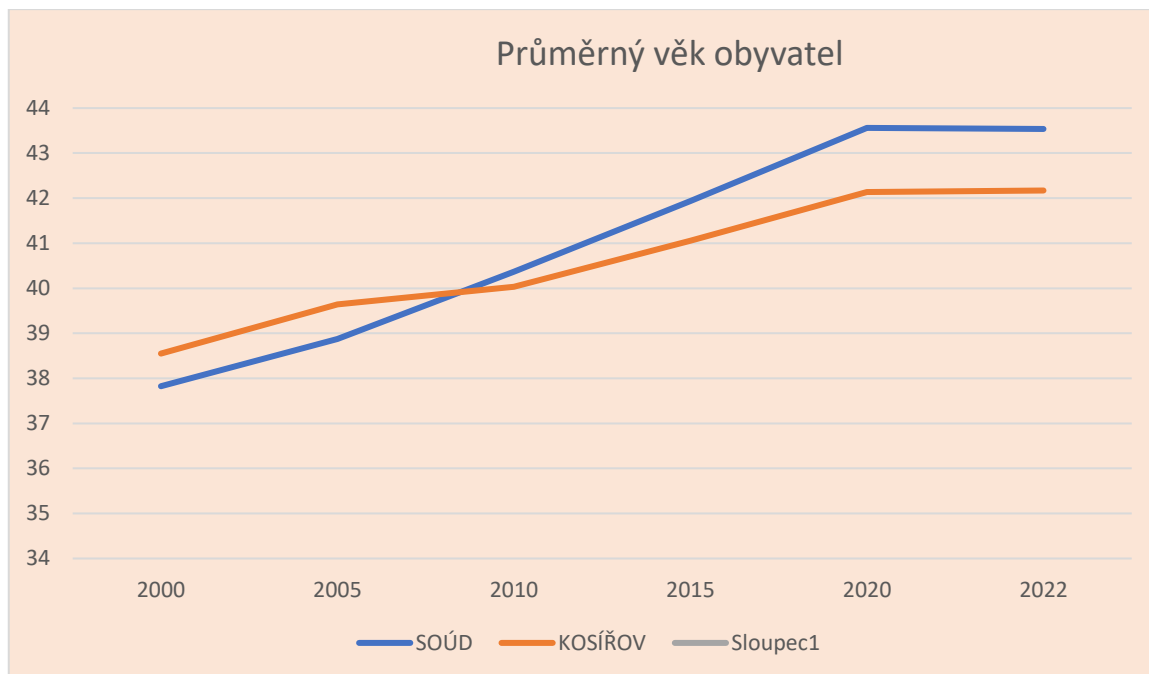

Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz), Databáze demografie, vlastní zpracování

Graf č. 27 ukazuje křivku vývoje počtu obyvatel členských obcí SOÚD a křivku vývoje obcí mikroregionu Kosířov. Již na první pohled je vidět obrovský rozdíl. Zatímco křivka znázorňující obyvatel v obcích SOÚD je spíše stagnující či klesající, křivka vývoje počtu obyvatel obcí mikroregionu Kosířov v tomto časovém horizontu je prudce stoupající. Tím se může opravdu potvrdit skutečnost, že obyvatelé se v průběhu let stěhují do obcí, které jsou lépe strategicky umístěné k větším městům, neboť tam je to pro ně vždy jistota zaměstnání, kulturního vyžití či dostatečné zdravotnické péče.

Dalším ukazatelem, který dle mého názoru může výrazně ovlivnit rozvoj v daných obcích z různých hledisek pohledu, je věková struktura obyvatel, kteří na tomto území žijí.

Graf č. 28: Vývoj průměrného věku obyvatel obcí SOÚD a mikroregion Kosířov

Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz), Databáze demografie, vlastní zpracování

Graf č. 28 dokazuje, že průměrný věk obyvatel se zvyšuje v obou mikroregionech, ovšem v SOÚD je jeho hodnota v roce 2022 na úrovni 43,54, což je více než průměrný věk obyvatel celé ČR v daném roce. Naproti tomu hodnota v mikroregionu Kosířov je nižší, než průměrný věk obyvatel celé ČR.

Dalším ukazatelem rozvoje obcí je podíl nezaměstnaných osob v dané oblasti. MPSV od ledna 2013 zavedlo nový ukazatel nezaměstnanosti v ČR pod názvem Podíl nezaměstnaných osob. Tento ukazatel vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věkové kategorii od 15 let do 64 let ze všech osob ČR v této věkové kategorii. Následující tabulka č. 13 uvádí vývoj tohoto podílu v obcích mikroregionů, které jsou předmětem této práce a to roku 2014 do roku 2022 a procentuální změnu tohoto vývoje. Již na první pohled je zřejmé že v oblasti zaměstnanosti je na tom rozhodně lépe mikroregion Kosířov. Průměrný podíl nezaměstnaných v obcích SOÚD v roce 2014 byl 10,12 %, kdežto v druhém mikroregionu 6,26 %. Obce SOÚD však předvedly velký pokrok a v roce 2022 byl tento podíl v průměru za všechny obce 3,29 %, takže dokázaly snížit podíl nezaměstnanosti téměř o celých 7 procent během 8 let.

V případě mikroregionu Kosířov nebyly původní hodnoty tak dramatické a průměr za celé obce v roce 2014 představoval 6,26 %. I v tomto mikroregionu došlo k meziročním snížením této hodnoty a v roce 2022 byl průměrný podíl nezaměstnaných všech obcí 2,35 %. Velmi dobré výsledky zaznamenaly především obce Petrov nad Desnou a Rejchartice, kde došlo k obrovskému poklesu této hodnoty.

Tabulka č. 13: Podíl nezaměstnaných osob v roce 2014 a 2022 v %

SOÚD	Podíl nezaměstnaných v %			Kosířov	Podíl nezaměstnaných v %		
	2014	2022	Změna		2014	2022	Změna
Velké Losiny	9	3,19	5,81	Hněvotín	6,42	2,47	3,95
Rapotín	9,84	3,88	5,96	Lutín	6,40	1,75	4,65
Loučná nad Desnou	9,44	2,18	7,26	Slatinky	3,69	0,51	3,18
Petrov n. Desnou	12,12	2,99	9,13	Olšany u Prostějova	4,50	0,52	3,98
Sobotín	11,41	3,84	7,57	Slatinice	5,66	2,16	3,5
Vikýřovice	6,48	2,15	4,33	Drahanovice	7,84	2,59	5,25
Vernířovice	10	5,80	4,2	Luběnice	6,73	2,15	4,58
Rejchartice	17,52	2,36	15,16	Těšetice	9,48	3,44	6,04
Hraběšice	5,32	3,28	2,04	Ústín	5,68	5,56	0,12

Zdroj: Český statistický úřad | ČSÚ (czso.cz), Databáze demografie, vlastní zpracování

4.6. Zhodnocení fungování Svazku pohledem jejich představitelů a občanů

V rámci práce byl osloven starosta obce Vikýřovice pan Václav Mazánek, starosta obce Petrov nad Desnou pan Bc. Radoslav Matoušek a bývalý místostarosta obce Rapotín a současný zaměstnanec Svazku obcí údolí Desné pan Ing. Luděk Čech. Představitelům obcí byl formou strukturovaného rozhovoru zaslán elektronickou cestou seznam otevřených otázek. V této kapitole jsou jejich odpovědi vymezeny a v závěrečné části práce s názvem „Výsledky a diskuse“ následně zhodnoceny z hlediska fungování Svazku pohledem představitelů obcí. Druhá část je zaměřena na výsledek dotazníkového šetření, který proběhl také online formou a kterého se zúčastnilo 215 respondentů.

Výsledky průzkumu mezi představiteli

První respondent působí v rámci Dobrovolného svazku obcí údolí Desné jako osoba již od roku 2010, druhý respondent 2,5 roku a třetí respondent působí ve svazku již od jeho zrodu.

1) V čem spatřujete největší výhody spolupráce obcí v rámci tohoto svazku?

„SOÚD, který vznikl v roce 1997 právě za účelem záchrany dráhy ze Šumperka do Kout nad Desnou a z Petrova nad Desnou do Sobotína. Největší výhodou je, že díky těmto obcím dráha stále funguje, modernizuje se a slouží občanům. Toto je a bude hlavním posláním obcí, které jsou členy SOÚD. Další výhodou je že SOÚD řeší společně další projekty, jako jsou Protipovodňová opatření na řece Desné, společné řešení odpadového hospodářství, nebo společné řešení rozhlasů a budování cyklostezek“.

„Možnost řešit společná témata a problémy všech svazkových obcí“.

„Největší výhodou jednoznačně shledávám ve spolupráci v různých oblastech jako je znovuzprovoznění železnice a její elektrizace, svazkové školství a společné kulturní a společenské akce.“

2) Co považujete za největší úspěch svazku? Jaký vliv měl konkrétně na Vaši obec?

„Že se podařilo tak poničenou trať dát opět do provozu“

„Znovuobnovení dráhy Šumperk - Petrov nad Desnou - Sobotín/Kouty nad Desnou a její převod do vlastnictví Svazku, zachování vlakového dopravního spojení“.

„Obnovení provozu železniční tratě Šumperk – Kouty nad Desnou po povodni 1997, kdy SŽ a ČD nechtěli tuto trať obnovit. Vytvořil se za tímto účelem svazek a ten převzal železnici do svého majetku a přes f. SART jí provozuje. Dále také vytvoření protipovodňové ochrany celého údolí Desné či spolupráce při řešení odpadového hospodářství“.

3) Jaký byl hlavní důvod vstupu Vaší obce do svazku?

„Spolupráce v různých oblastech s okolními obcemi“.

4) V jakých oblastech z Vašeho pohledu probíhá nejlepší spolupráce mezi obcemi Svazku?

„Doprava, cestovní ruch, protipovodňová opatření“.

„Drážní doprava, Svazková škola“.

„Hlavní je oblast dopravní, dále oblast hospodaření z vodou, již zmíněná protipovodňová opatření, dále pak oblast hospodaření s odpady a dopravní infrastruktura, chodníky, cyklostezky atd“.

5) Jaké naopak shledáváte největší nedostatky v rámci této spolupráce?

„V poslední době to je taková nejednotnost v řešení problematických otázek“.

„Spolupráce při řešení odpadového hospodářství“.

6) Aktuálně nemá svazek vytvořen žádný strategický plán rozvoje, jakým směrem se tedy chce svazek v následujících letech ubírat?

- **Podílíte se Vy osobně na vytvoření strategického plánu svazku?**

„Doprava – prodloužení trati v Koutech nad Desnou – po sjezdovku (Tunel – plánovaný Ol. Krajem.) Odpadové Hospodářství v návaznosti na platnou legislativu. Na vytvoření strategického plánu svazku se podílím jako konzultant“.

„Na strategickém plánu rozvoje budeme samozřejmě pracovat. Otázkou je, zda podpoříme projekt prodloužení tratě do Jeseníku tunelem s následným napojení do Polsko“.

- **Na které oblasti se bude zaměřovat a jaké budou hlavní cíle?**

„Nadále modernizace jednotlivých úseků tratě, spolupráce v oblasti odpadového hospodářství a protipovodňových opatření“.

7) Je podle Vás ze strany svazku vyvíjena dostatečná činnost v oblasti získávání dotací?

„Ano“

- **Jaký nejvýznamnější projekt byl ve Vaší obci spolufinancován z rozpočtu svazku?**

„Eletrizace trati - rozpočtové náklady 750 mil, protipovodňová opatření rozpočtové náklady 550 mil, Cyklotrasa rozpočtové náklady 35 mil“.

„Svazek podpořil z dotačního titulu Projektovou dokumentaci na část cyklostezky“

„Studie přepracovaná SOÚD, na základě které se pokračuje v jednotlivých projektech Přírodě blízkých protipovodňových opatřeních v údolí Desné“.

8) Jaká je podle Vás komunikace mezi jednotlivými obcemi v rámci spolupráce svazku?

„Dobrá“

„Komunikace je dobrá, probíhá především na valných hromadách, předsednictvu svazku a na zasedání KVH“.

„Určitě se dá co zlepšovat“.

- **Jaké jsou její slabé a silné stránky?**

„Mnohdy nejednotnost při jednáních. Silnou stránkou je, že když dojde k dohodě, tak se stanovené úkoly rychle zrealizují“

„Zájem jednotlivých obcí vs. Společný zájem“.

- **Jak často probíhají schůze svazku?**

„Valné hromady SOÚD se konají 5x - 6x do roka dle potřeby“

9) Má podle Vás komunální politika vliv na spolupráci v rámci svazku?

„Určitě a velký“.

„Nemyslím, že nějak významný. Spolupracujeme vzájemně bez ohledu na politickou příslušnost“.

10) Pokud byste měl/a porovnat spolupráci Vaší obce v rámci fungování v Dobrovolném svazku obcí údolí Desné s fungováním ve spolku MAS Šumperský venkov, který je podle Vás pro Vaši obec přínosnější?

„Tohle moc srovnávat nelze SOÚD vznikl za účelem konkrétního úkolu a to bylo zprovoznit trať o kterou České dráhy neměly zájem a obce se tohoto úkolu chopily a zajišťují její provoz, modernizaci a tím zajišťují dopravu občanů do zaměstnání do hor na rekreaci atd. Navíc obce na tuto činnost přispívají ze svého rozpočtu. Naproti tomu MAS je nositelem dotací, ať už pro obce, nebo i pro soukromé subjekty“.

„SOÚD“.

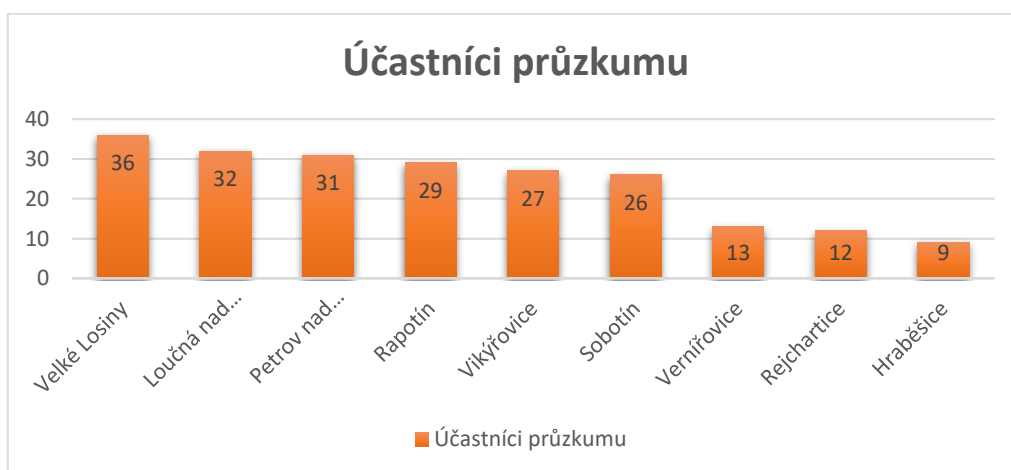
„Obě jsou důležité“¹²⁶

Výsledky průzkumu mezi občany

V členských obcích SOÚD byl realizován dotazníkový průzkum, jehož cílem bylo zhodnotit povědomí a spokojenost občanů se zapojením jejich obce do meziobecní spolupráce. Průzkum proběhl na přelomu měsíce února a března roku 2024. Dotazník byl vytvořen a rozeslán pomocí internetového serveru Survio.cz Do ankety se zapojilo celkem 215 respondentů.

- Jste občanem některé z těchto obcí?

Graf č. 29: Účastníci dotazníkového šetření z řad občanů

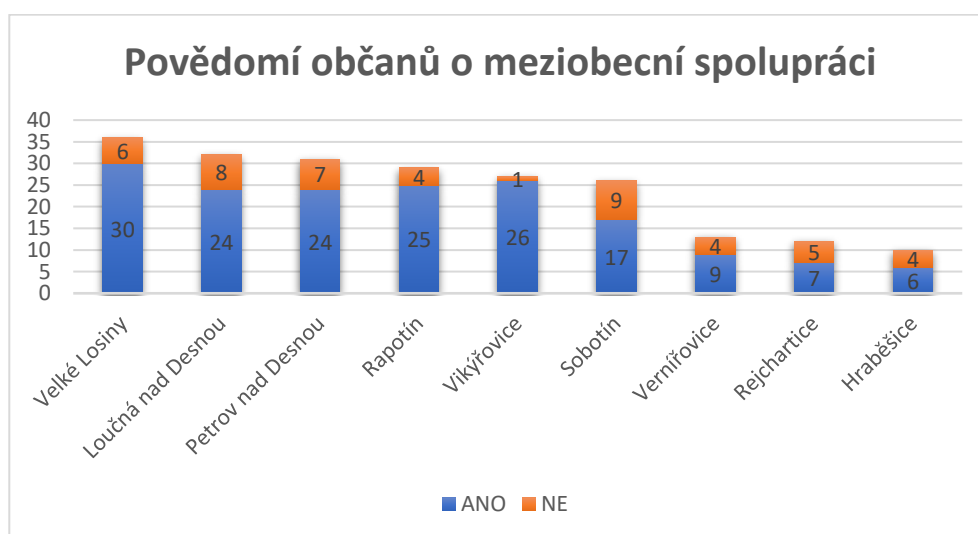
Výsledky dotazníkového šetření, vlastní zpracování

¹²⁶ Rozhovory s vybranými představiteli členských obcí SOÚD

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 215 respondentů. Nejvíce se jich zapojilo z obce Velké Losiny (17 %). Nejmenší vzorek respondentů byl z obcí Vernířovice, Rejchartice a Hraběšice, což je vzhledem k celkovému počtu obyvatel předvídatelné a logické.

- Věděl/a jste, že obec, ve které žijete je zapojena do meziobecní spolupráce v rámci Dobrovolného svazku obcí údolí Desné?

Graf č. 30: Povědomí občanů o meziobecní spolupráci SOÚD

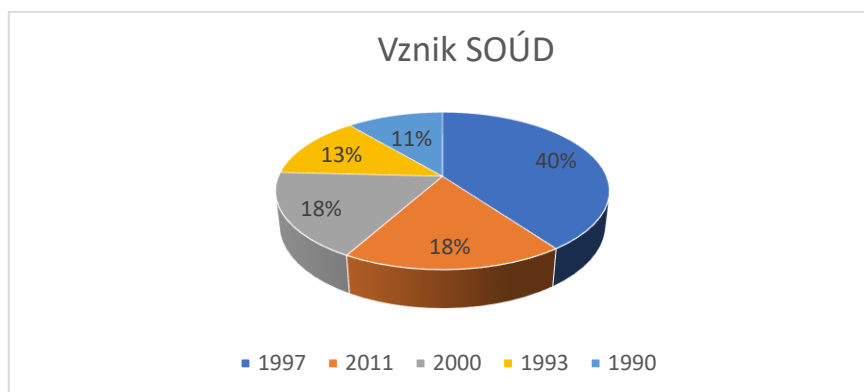

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření, vlastní zpracování

Celkem 168 respondentů v rámci celého Svazku ví o zapojení jejich obce do meziobecní spolupráce, což představuje 78 % z celkového vzorku respondentů. Nejvíce kladných odpovědí na tuto otázku zodpověděli občané Vikýřovic, kde o zapojení jejich obce do Svazku obcí údolí Desné vědělo 96 % respondentů. V obci Rapotín celkem 86 % respondentů a z Velkých Losin bylo zodpovězeno kladně od 83 % respondentů. Naopak v obci Sobotín o zapojení ví pouze 65 % dotazovaných.

- Víte ve kterém roce tento mikroregion vznikl?

Graf č. 31: Povědomí respondentů o datu vzniku SOÚD

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Z grafu lze vypočítat, že informovanost mezi respondenty o vzniku SOÚD není příliš vysoká. Z celkového počtu totiž správně odpovědělo na otázku vzniku svazu pouze 40 % respondentů což je 86 respondentů. Téměř shodný počet respondentů označilo jako rok vzniku SOÚD rok 2011 (celkem 39 respondentů) a rok 2000 (38 respondentů).

- Dokázal/a byste říci, ve kterém roce a z jakého důvodu obec do výše uvedeného mikroregionu vstoupila?

Graf č. 32: Povědomí občanů o vstupu jejich obce do mikroregionu

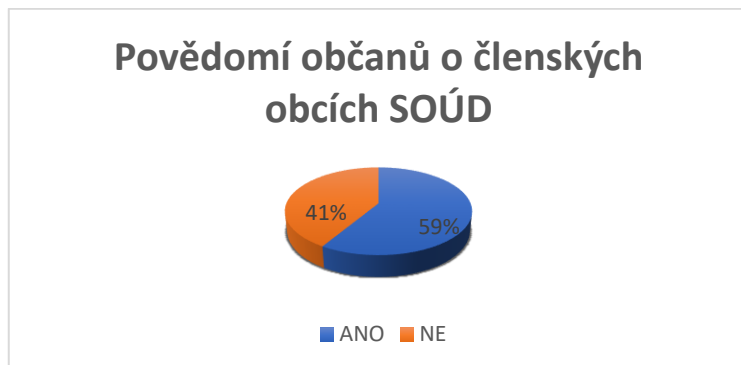

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Celkem 134 z dotazovaných respondentů nedokázalo s jistotou říci, ve kterém roce a z jakého důvodu se jejich obec zapojila do SOÚD. Respondenti z obcí, které jsou zapojeny do svazkového školství, často mylně odpovídali na otázku důvodu vstupu, kde označovali právě vznik svazkového školství jako důvod vstupu. Nejlépe naopak odpovídali respondenti ze zakládajících obcí SOÚD.

- Věděl/a jste, které ostatní obce jsou do mikroregionu zapojeny?

Graf č. 33: Povědomí občanů o členských obcích zapojených do SOÚD

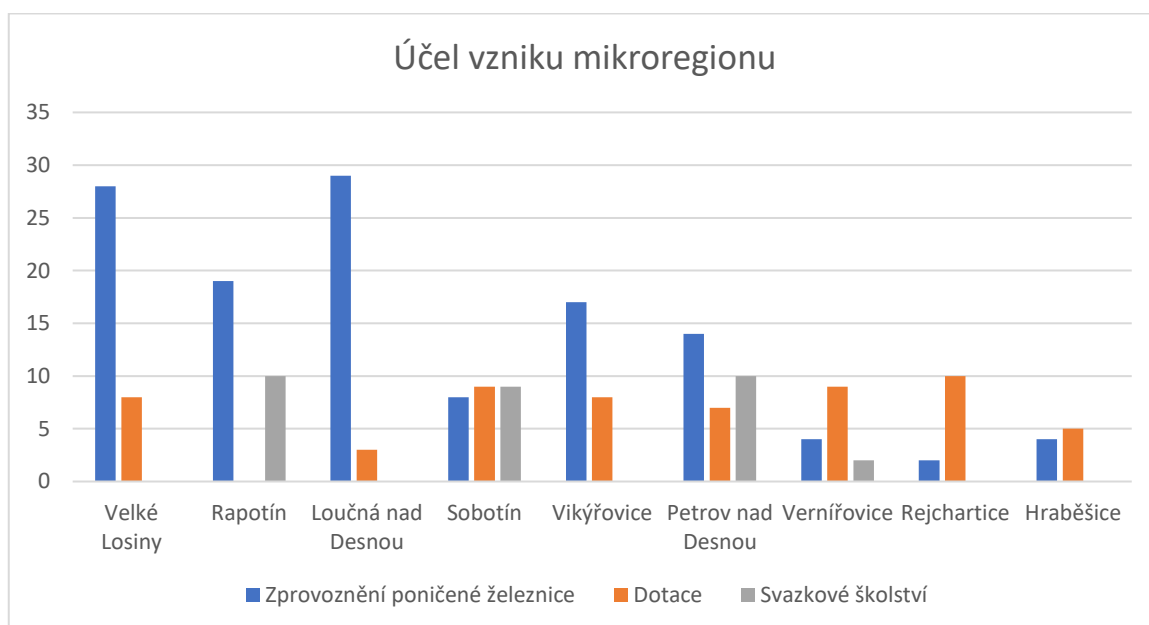

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Na tuto otázku dokázala konečně pozitivně odpovědět větší část respondentů, celkem jich bylo 126. Nejvíce zapomínaly na malé obce, kterými jsou Hraběšice, Vernířovice a Rejchartice. Naprostá většina respondentů však dokázala správně vyjmenovat minimálně 6 členských obcí. Téměř každý respondent zmínil obce Rapotín, Velké Losiny, Vikýřovice, Loučná nad Desnou a Petrov nad Desnou.

- Víte co bylo hlavním účelem vytvoření tohoto mikroregionu?

Graf č. 34: Účel vzniku mikroregionu z pohledu občanů

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

V grafu č. 34 lze vidět, že celkem 58 % respondentů označilo za účel vzniku mikroregionu právě zprovoznění poničené železnice. Jednoznačně lze říci, že nejlépe na tuto otázku odpovídali občané obcí, které byly v roce 1997 nejvíce povodněmi zasaženy. Naopak respondenti z obcí, kteří jsou více na periferii území svazku, za účel vzniku považují možnost přijetí dotací (27,5 %). Svazkové školství označili většinou pouze respondenti obcí, jež jsou zapojeny do svazkového školství, bylo jich pouze 31 a tvořily zbylých 14,5 % odpovědí.

- Dokázal/a byste vyjmenovat alespoň jeden projekt, který vznikl právě díky tomuto mikroregionu?

V rámci této otevřené otázky byly ve většině obcí velmi podobné odpovědi. Nejčastěji se zde vyskytovala elektrizace železniční trati (více než polovina respondentů), vznik svazkového školství (cca. 40 % respondentů), cyklostezky (33 % respondentů). Dále se zde objevovali méně časté odpovědi, například oprava budov železničních stanic, zavádění protipovodňových opatření, rekonstrukce zámku v Loučné nad Desnou, nebo vybudování rozhledny „Bukovka“. Velmi častou odpovědí byla také odpověď „nevím“, což opět potvrzuje nedostatečnou informovanost v této problematice mezi občany SOÚD.

- Souhlasíte se zapojením obce do tohoto mikroregionu?

V této otázce téměř 80 % všech respondentů odpovědělo kladně, 18 % sdělilo, že je jim to jedno a pouhé 2 % nesouhlasí s odůvodněním, že to pro ně nemá žádný význam. Rozložení hlasů bylo v rámci všech členských obcí víceméně vyrovnané a v obcích Rapotín a Loučná nad Desnou souhlasilo se zapojením obce do mikroregionu celých 100 % dotazovaných.

- Jak byste ohodnotil/a kvalitu života v obci ve které žijete?

Tabulka 14 Kvalita života v obcích SOÚD podle jejich občanů

	1/10	2/10	3/10	4/10	5/10	6/10	7/10	8/10	9/10	10/10
V. Losiny	x	x	x	x	4	1	7	21	2	1
Rapotín	x	x	x	x	x	x	15	7	5	2
Loučná	x	x	x	3	5	3	8	8	2	3
Sobotín	x	1	x	3	1	3	10	6	2	x
Petrov	x	x	1	x	1	3	1	17	5	3
Vikýřovice	x	x	x	x	x	x	11	14	1	1
Vernířovice	1	x	x	1	5	2	3	1	x	x
Rejchartice	1	x	1	x	4	4	x	2	x	x
Hraběšice	x	1	x	1	1	2	3	1	x	x
Celkem	2	2	3	8	21	17	58	77	17	10

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

V této otázce měli respondenti ohodnotit kvalitu života v jejich obci ohodnotit na škále od 1 do 10, kdy 1 je nejhorší a 10 nejlepší. Výsledky zobrazuje tabulka č. 14. Zjednodušeně lze říci, že alespoň mezi dotazovanými občany panuje v obcích spokojenost. Téměř 36 % respondentů napříč všemi obcemi označilo kvalitu života v jejich obcích jako „8/10“, což je velmi pozitivní výsledek. Nejvíce pozitivních ohlasů bylo od respondentů z obce Velké Losiny, Petrov nad Desnou a Vikýřovice. Velmi dobrý výsledek byl zaznamenán v obci Rapotín, kde nikdo nedal horší hodnocení než 7 bodů z 10. Nějaké negativní ohlasy byly spíše v obcích, které se nacházejí na periferii území, ve kterých je menší občanská vybavenost či menší možnost zaměstnání.

- Je něco, co byste v obci změnil/a z hlediska jejího rozvoje?

V rámci dané otevřené otázky odpovídali respondenti velmi rozdílně, někteří uváděli i více než pět různých odpovědí. Opět jsou tedy pro porovnání vybrány ty nejčastější. Jednou z nejčastějších odpovědí bylo vybudování většího množství dětských hřišť a s tím související i sportovní a jiné využití pro děti a mládež. Další velmi častou odpovědí bylo „Pořádání více kulturních akcí“, do kterého jsou zahrnuty i koncerty, společenské akce, venkovní festivaly. Další často zmiňované bylo zřízení nových provozoven obchodů a rozšíření služeb pro občany. Mnoho respondentů také zmínilo dokončení cyklostezky z Velkých Losin do Kout nad Desnou. Odpověď, která se opakovaně vyskytla úplně ve všech obcích byla oprava místních komunikací. V jedné obci se dokonce od dvou respondentů objevila odpověď výměna vedení obce a s tím spojená nedostatečná komunikace s občany. Několik respondentů také zmínilo chybějící bankomaty.

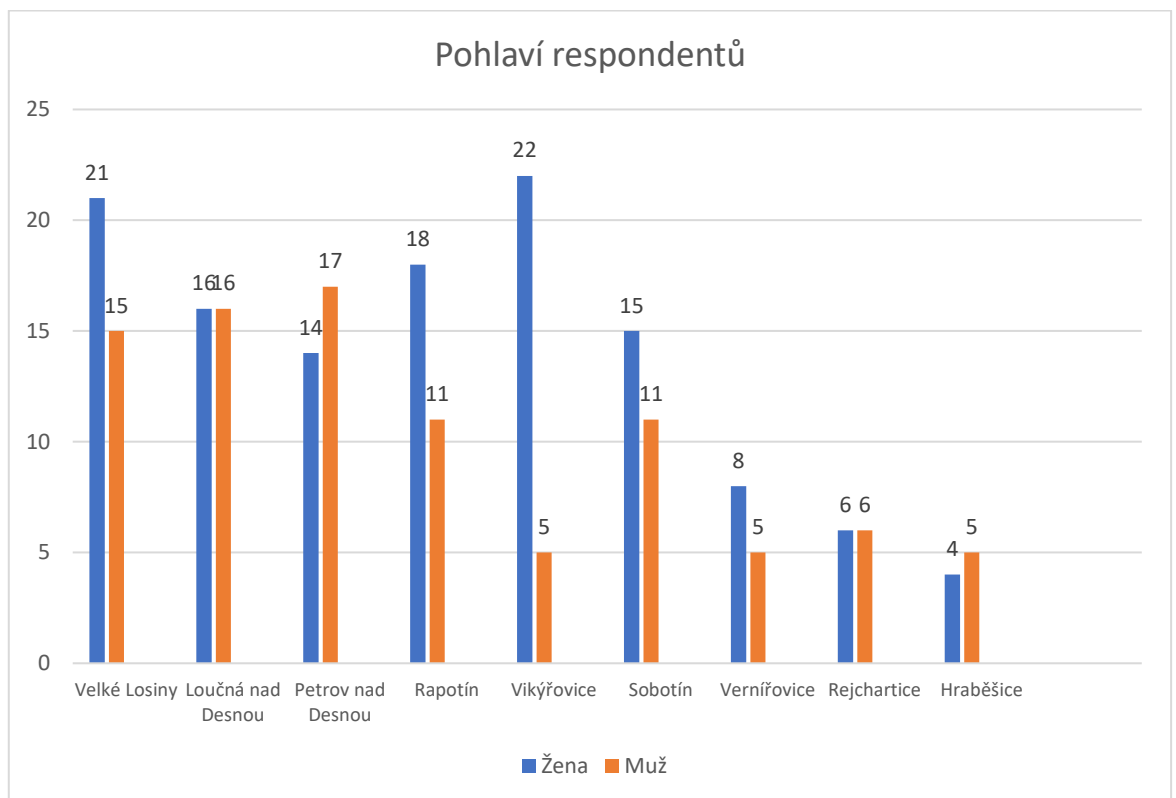
- Co naopak vnímáte ve své obci jako pozitivum?

V poslední otevřené otázce měli respondenti naopak zmínit, jaká vnímají pozitiva života v obcích svazku. V naprosté většině odpovědí se opakovaly odpovědi, které zmiňovaly klid a blízkost přírody. Dobrá dopravní dostupnost byla další z často zmiňovaných odpovědí. Třetí nejčastější pozitiva respondenti vnímají ve snaze o rozvoj turismu a cestovního ruchu ve všech okolních obcích. V téhle otázce se velmi shodují respondenti ze všech obcí svazku.

Následující tři otázky měly spíše informativní charakter, jejichž cílem bylo popsat respondenty tohoto výzkumu.

- Jaké je vaše pohlaví?

Graf č. 35: Pohlaví respondentů

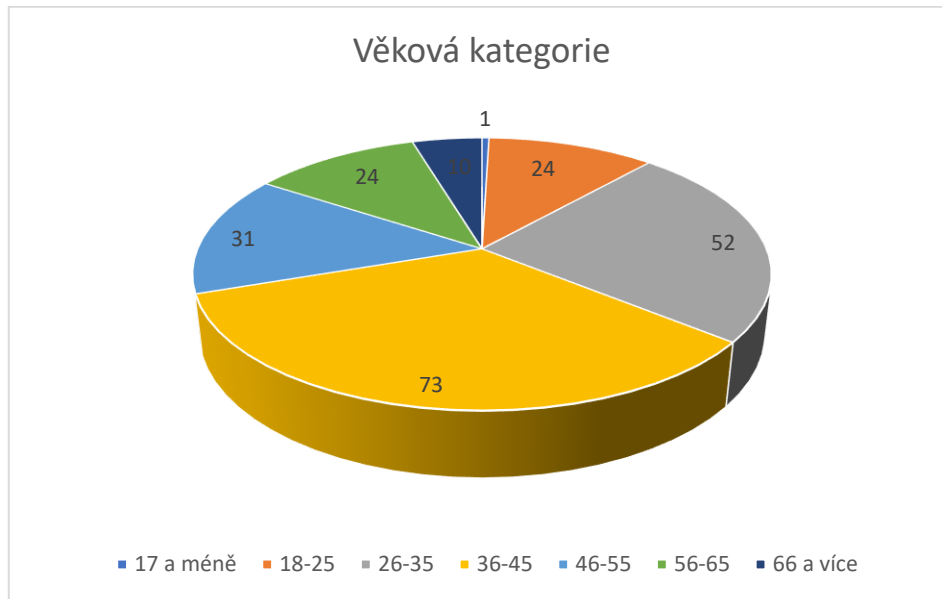

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Dotazníku se zúčastnilo celkem 124 žen a 91 mužů, již na první pohled je z grafu č. 35 patrné, že v převážné většině obcí se výzkumu zúčastnily ženy. Z celkového množství respondentů tvořily ženy téměř 58 % a muži zbylých 42 %. Největší rozdíl byl zaznamenán v obci Vikýřovice, kde zastoupení mužů představovalo pouhých 19 % z celkového počtu respondentů v této obci.

- Jaký je váš věk?

Graf č. 36: Věková struktura respondentů

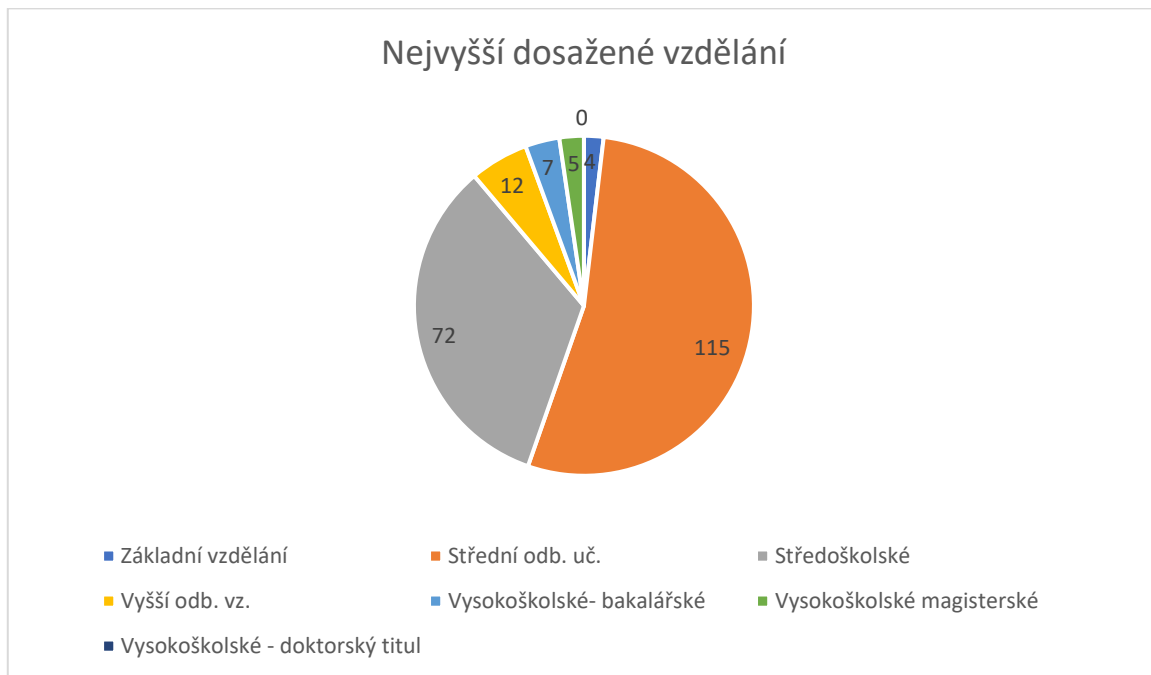

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Zcela jednoznačně lze na základě výsledků zobrazených v grafu č. 36 zhodnotit, že nejpočetnější věkovou skupinou v rámci dotazníkového šetření byly respondenti ve věku 36-45 let. Procentuální zastoupení této kategorie představovalo 34 % z celkového počtu respondentů. Naopak nejmenší zastoupení bylo v kategorii 17 let a méně, ve které se zúčastnil výzkumu pouze jeden respondent. Velmi nízké zastoupení také bylo v kategorii 66 let a více, což může zcela jistě být zapříčiněno skutečností, že dotazníkové šetření probíhalo převážně online formou dotazníku zasílaného prostřednictvím komunikačních technologií, které není v této věkové kategorii tak rozšířené jako je tomu v těch ostatních.

- Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Graf č. 37: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Zdroj: dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Poslední otázkou informativního charakteru byl dotaz na vzdělání. Zde si mohli respondenti vybrat jednu z nabízených skupin. Nejvíce respondentů označilo možnost střední odborné učiliště vyučen/vyučen s maturitou, jež představují 53 % z celkového množství respondentů. Druhou nejpočetnější skupinou byly respondenti se středoškolským vzděláním. (33 %). Naopak vysokoškolské vzdělání s doktorským titulem nebylo zaznamenáno v žádném z případů.

5. Výsledky a diskuse

Spolupráce je velmi významným činitelem ve všech oblastech lidské společnosti. Neméně významnou roli však hraje i v oblasti meziobecní spolupráce. V důsledku sídelní struktury ČR, která je typická velkým množstvím malým obcí je důležitá ještě o to více. Celkový charakter a vize meziobecní spolupráce pak mají v konečném důsledku vliv na jednotlivé obce, jež jsou do spolupráce zapojeny. Velmi důležité z hlediska rozvoje nejen samotného mikroregionu, ale také i jeho vlivu na členské obce, jsou velmi významným strategickým nástrojem strategické dokumenty. Jinak tomu není ani v případě SOÚD. Ten měl v období let 2017-2022 sestaven strategický plán rozvoje a nyní představitelé svazku pracují na vytvoření nového. Díky němu došlo v těchto letech k realizaci mnoha různých projektů, které v konečném důsledku ovlivňují každou jednotlivou obec. Dle výzkumu je v tomto SOÚD velmi úspěšný, a v rámci stanovených 7 strategických cílů dokázal 43/% stanovených cílů řádně dokončit a téměř 29 % zrealizovat alespoň z části. Úspěšnost realizace různých projektů rozvoje je samozřejmě velmi úzce spojeno s finanční stabilitou svazku.

V oblasti hospodaření SOÚD byla analyzována schopnost svazku hospodařit se svými financemi v rámci svého rozpočtu. SOÚD každoročně hospodaří na základě schváleného rozpočtu, který schvaluje valná hromada na kalendářní rok. Ačkoliv každoročně v rámci sledovaného období SOÚD neměl konečný stav na straně příjmů a výdajů shodný se schválenou výší, SOÚD hospodaří s celkem obstojným rozpočtem. Každoročně byla velmi významným podílem ovlivněna příjmová i výdajová stránka rozpočtu svazku především z důvodu realizace projektů a s tím související přijetí a následné čerpání dotací, které ve schváleném rozpočtu nebyly započítány. V oblasti rozhodování o dotacích rozhoduje předsednictvo svazku u dotací ve výši do 1 mil. Kč, valná hromada nad 1 mil. Kč. Žádost o poskytnutí dotace zpracovává přímo pověřený pracovník Ing. Luděk Čech. Dotace jsou nejvýznamnějším aspektem v hospodaření SOÚD a bez nich by nebyla realizována většina projektů. V období let 2016–2022 přijal SOÚD do svého rozpočtu celkem 193 mil. Kč v rámci dotací. Všechny přijaté dotace byly vždy řádně zaúčtovány a čerpány.

V souvislosti s hospodařením SOÚD lze také navázat na ZŠ a MŠ údolí Desné, jež je právnická osoba, která je zřízena právě Svazkem obcí údolí Desné. Tento subjekt však hospodaří se svým vlastním rozpočtem. Provoz svazkové školy je financován z přijatých transferů. Tyto finanční prostředky pochází především od ministerstva financí a členských obcí. V případě členských obcí je o neinvestiční režijní dotace, které každoročně hradí pouze ty obce, které jsou do svazkového školství zapojeny a jejich výše je zcela na rozhodnutí jednotlivých obcí.

Z hlediska navázání na výzkumnou otázku této práce, která měla za úkol zjistit, zda má fungování svazku pouze jednoúčelový charakter, nebo zda má nějaký potenciál v oblasti rozvoje tak jednoznačně jsem toho názoru, že na základě zjištěných výsledků se jedná o velmi nadějný a ambiciózní mikroregion co se rozvoje týče. Ačkoliv bylo totiž původním záměrem zprovoznění železnice, kterého svazek úspěšně dosáhl, a dopravní infrastruktura v členských obcích tak opět může zcela bez problému fungovat jako dříve, tak svazek to „nevzdal“, jako spousta jiných dobrovolných svazků, ale usiluje o další rozvoj na území svých členských obcí. Dalším velmi významným úspěchem, který by rozhodně byla škoda opomenout je určitě vznik svazkového školství. Co jiného, než naše děti vytváří nejen budoucnost nás občanů, ale hlavně budoucnost celého našeho území a celé naší země. Proto osobně považuji realizaci tohoto projektu za velmi důležitou a prospěšnou nejen pro zapojené obce, které z hlediska financování škol na svém území zajisté tento úspěch ocenily, ale také pro všechny ostatní obce svazku, jelikož jak jsem již zmínila, investice do budoucnosti dětí je investicí do nás samotných.

Jak se daří hospodařit svazku jako celku jsem již zmínila, ale je důležité neopomenout ani hospodářskou situaci v jednotlivých obcích. Do meziobecní spolupráce Svazku obcí údolí Desné je zapojeno celkem 9 obcí. Jsou jim Velké Losiny, Rapotín, Loučná nad Desnou, Sobotín, Petrov nad Desnou, Vikýřovice, Vernířovice, Rejchartice a Hraběšice. Není žádnou novinkou, že správné hospodaření obcí má klíčovou roli pro zachování finanční stability obce a poskytování kvalitních veřejných služeb pro občany. Jak si ale vedly obce v období let 2016-2022 z hlediska svého hospodaření podle schváleného rozpočtu? Statistické údaje pro provedení analýzy byly použity z internetového zdroje stránky Monitor, kompletní přehled veřejných financí, jež obsahuje oficiální, centrální a validní data o hospodaření nejen obcí ale i dalších subjektů veřejné správy. Na základě výzkumu v této oblasti jsem došla ke zjištění, že hospodaření některých obcí svazku není zcela ideální.

Žádná z obcí neměla ve sledovaném období zcela vyrovnaný rozpočet, ale u obcí Hraběšice, Rejchartice a Vikýřovice bylo saldo příjmů a výdajů nejméně výrazné. Jedná se ovšem o nejmenší obce svazku, s nejmenším počtem obyvatel, tudíž je velmi předvídatelné že tyto obce neinvestují do veřejných služeb a celkově své činnosti takové prostředky, jako je tomu v případech větších obcí. Největší výkyvy v rámci svého rozpočtu jsem v analýze zaznamenala u obcí Sobotín a Rapotín. V případě obce Sobotín se velmi často jednalo o saldo záporné. Analýzou bylo zjištěno, že většinou tato situace byla zapříčiněna zvýšenou výdajovou stránkou z důvodu investic obce do služeb pro obyvatele. Jako jedna z možností řešení se jistě nabízí lepší využívání finančních zdrojů ve formě různých příspěvků z fondů či dotací. Další možností by také mohla být větší snaha obcí o prosazení svého záměru v rámci celého svazku, v rámci kterého by se obci otevřely další možnosti zvýšení příjmů do svého rozpočtu. Co se týče realizace různých projektů v obcích, jako občan jedné z nich, bych například obcím navrhovala, aby realizace různých projektů byla více prováděna místními živnostníky či firmami. Je samozřejmostí, že některé projekty potřebují velmi specializované firmy, ovšem v některých případech si myslím, že by mohla být realizace provedena za daleko nižší náklady, a navíc s bonusem vytváření různých obchodních zakázek obyvatelům obcí.

V rámci výzkumu byla také provedena analýza volebních výsledků a zjištěna politická situace v jednotlivých obcích. Ta je detailně popsána v kapitole 4.4 Komunální politika v obcích SOÚD. Co je ale důležité neopomenout, je to, jakým způsobem může právě komunální politika ovlivnit meziobecní spolupráci. Primárním cílem v každé komunální politice je bezpochyby prosazování svého zájmu. Někdy bohužel také na úkor něčeho či někoho jiného. Z hlediska fungování komunální politiky obcí v rámci svazku je to vlastně docela podobné. Cílem komunální politiky každé jednotlivé obce je prosazení takového cíle, který je tím nejlepším možným řešením v jejich vlastním zájmu. Zjednodušeně řečeno je vztah komunální politiky a meziobecní spolupráce v rámci SOÚD takový, že obec či více obcí má nějaký určitý záměr, co by aktuálně ve své nebo ve více obcích svazku chtěla/y řešit. Tento záměr pak předstoupí představenstvu svazku. Aby nebyly jednotlivé obce omezeny výběru pouze jedné možnosti řešení záměru, je obec, která návrh záměru předkládá, povinna vytvořit více variant jeho provedení. Poté co je návrh předložen, je o něm projednáváno na předsednictvu svazku. Projekt či záměr jsou schváleny v případě, že s ním souhlasí nadpoloviční většina všech členů předsednictva. Abych to lépe přiblížila, vysvětlím to na příkladu projektu budování cyklostezky ve Velkých Losínách.

Obec Velké Losiny ve spolupráci s obcí Rapotín a obcí Loučná nad Desnou předloží návrh, kde žádá o spolupráci obcí svazku na prodloužení cyklostezky, vedoucí z města Šumperk a v současnosti je ukončena její trasa v obci Rapotín. Cílem obcí představujících návrh je, aby by prodloužena až do Kout nad Desnou, tedy jedné z místních částí obce Loučná nad Desnou. Předloží však více variant, kudy by cyklostezka měla vést, čímž by se značně mohly lišit náklady na její vybudování a také délka realizace. Poté své varianty předloží členům předsednictva a ti o něm hlasují.

V této souvislosti zmíním i šetření v rámci rozhovoru s představiteli obcí, kdy v této souvislosti odpovídali na otázku, zda podle jejich názoru ovlivňuje komunální politika činnost svazku. Překvapivě pro mne nebyly odpovědi jednotné, ale naopak zcela opačné. Můj názor na tuto problematiku je takový, že vždy se najde někdo, kdo se snaží prosadit svůj názor, a vůbec mu nezáleží na názoru ostatních. Do jisté míry svoji roli v této problematice můžou mít také vzájemné vztahy a sympatie, mezi jednotlivými obcemi a jejich hlavními představiteli. Někteří si mohou jít takzvaně „na ruku“ a naopak někteří budou vždy hlasovat proti každému nápadu a záměru, ať je jakkoliv zajímavý.

Jak jsem již naznačila výše, jedna z členských obcí SOÚD je současně mým rodným i současným domovem. Konkrétně je to obec Velké Losiny. V souvislosti s tímto faktem velmi často slýchávám, že mikroregion, ve kterém žiji nemá šanci na rozvoj a život v blízkosti velkých měst je ve všech směrech určitě lepší. Proto jsem se rozhodla, že v rámci své práce provedu i krátký výzkum zaměřený na tuto problematiku. Svazek obcí údolí Desné byl porovnán s mikroregionem Kosířsko, a to z důvodu, že se nachází v blízkosti právě zmiňovaných velkých měst. V rámci provedení analýzy demografického vývoje obyvatelstva bylo zjištěno, že ačkoliv v rámci sledovaného období od roku 2000 do roku 2022 bylo na počátku tohoto období v obcích SOÚD více obyvatel než v mikroregionu Kosířov, na konci roku 2022 tomu bylo naopak. Počet obyvatel v mikroregionu Kosířov procentuálně za toto období vzrostl o téměř 17 %, naopak počet obyvatel v mikroregionu SOÚD zaznamenal celkový pokles o 1,5 %. Významný podíl na tom má také skutečnost, že migrační přírůstek v mikroregionu Kosířov za rok 2022 byl vyšší, než tomu bylo v případě SOÚD. Lze tedy předpokládat, že podobně tomu bylo i zbylé roky. Z mého pohledu je důvod migrace zřejmý, lidé, převážně tedy mladí lidé, se stěhují do strategicky lépe umístěného regionu ať již z důvodu stěhování za prací či lepšími možnostmi v oblasti vzdělávání.

Nelze vyvrátit ani skutečnost, že na rozvoj obcí a jejich území má velký vliv věková struktura obyvatel. Jen velmi těžko si jde představit obec, ve které by žili pouze lidé v důchodovém věku, i když podle mého názoru se tomu možná mílovými kroky blížíme. V rámci práce byla tedy provedena analýza vývoje průměrného věku obyvatelstva za průměr všech obcí mikroregionu. V obou mikroregionech dochází k růstu věkové struktury obyvatelstva, což disponuje s růstem celorepublikovým. V případě SOÚD došlo však k nárůstu věkového průměru z necelých 38 let na 45,5 let, což je růst o 15 %. V případě mikroregionu Kosířov nebyl tento růst tak výrazný a z původního věkového průměru 38,5 let se tento průměr navýšil na 42 let, což z hlediska procentuálního nárůstu představuje pouze 9 %. Vliv na stárnutí populace může mít zvýšení hranice věku dožití a také porodnost. V případě porovnání těchto dvou mikroregionů lze vyvodit závěr, že v mikroregionu Kosířov se usazuje větší množství mladých rodin, než tomu může být v případě SOÚD. Řešením této situace může být lepší a intenzivnější zaměření pozornosti obcí právě na tuto cílovou skupinu, a to jak investicí do vybaveností obcí mířících právě na tyto mladé rodiny, tak investicí do rozvoje v oblasti bydlení.

Posledním zkoumaným aspektem, který souvisí s výzkumem vlivu geografického umístění na rozvoj obcí je podíl nezaměstnanosti. Výsledkem analýzy bylo zjištěno, že průměrný podíl nezaměstnaných osob v obcích SOÚD v roce 2014 byl 10,12 %, kdežto v roce 2022 se podařilo v rámci průměru za celé obce snížit tuto hodnotu na 3,29 % což považují za obrovský úspěch. V regionu Kosířov byla původní hodnota z roku 2014 na úrovni 6,26 % a v roce 2022 dokázaly obce tuto hodnotu ještě snížit, a to na 2,35 %. Pokud by se jednalo o porovnání, který mikroregion snížil nezaměstnanost více, tam je to zřejmé. Podstatnější ale v tomto případě je, jaká je aktuální hodnota podílu nezaměstnaných osob v rámci mikroregionu, a tu vykazuje mikroregion Kosířov. Lze tedy říci, že i v tomto případě lze konstatovat, že umístění mikroregionu má vliv i na nezaměstnanost. Pokud to tedy shrnu, ve všech zkoumaných aspektech to vypadá, že opravdu na rozvoj obcí může mít vliv její geografická poloha. Lze ovšem zkoumat mnoho dalších aspektů, kde by možná výsledkem bylo zjištění, že v jiných oblastech by naopak mikroregion SOÚD byl tím, který je z hlediska rozvoje lepší.

Součástí práce bylo i zjišťování, jaký pohled na fungování svazku mají představitelé obcí, jež jsou do jeho fungování výrazným způsobem zapojeni. Dotazování s představiteli obcí probíhalo prostřednictvím emailové komunikace formou otevřených otázek. Rozhovor

poskytly představitelé obce Rapotín, Petrov nad Desnou a Vikýřovice. Výzkumem bylo zjištěno, že za největší úspěch považují všichni tři respondenti zprovoznění železnice. Za důležitý bod fungování svazku také považují možnost společného řešení problémů v oblastech, jež sužují všechny členské obce. Z rozhovoru také vyplývá, že fungování svazku je prospěšné nejen pro jejich obec, ale všeobecně pro všechny obce a že zprovozněním železnice jejich úsilí o rozvoj rozhodně nekončí. V současnosti totiž obce pracují na projektech, které se týkají protipovodňových opatření na řece Desné, odpadového hospodaření či budování cyklostezek. Za velmi pozitivní souhru považují představitelé spolupráce zejména v oblastech rozvoje dopravy a cestovního ruchu. Naopak problémy spatřují v nejednotnosti řešení závažnějších problémů. Z rozhovoru lze dále vyvodit skutečnost, že velmi diskutovaným tématem v současnosti je vybudování tunelu, kterým by byla prodloužena železniční trať směrem do Polska. Osobně tento projekt považují z hlediska rozvoje regionu za velmi prospěšný. V otázce efektivnosti využívání finančních zdrojů ze strany svazku byly všechny tři odpovědi totožné, jelikož bylo velmi pozitivně ohodnoceno. Za nejprospěšnější projekt, který měl konečný vliv na jednotlivé obce hodnotí představitelé vybudování cyklostezky. Tento projekt měl rozhodně mnoho pozitivních dopadů, a to nejen z hlediska rozvoje. Za jeden z hlavních důvodů osobně považují velmi výrazné zvýšení bezpečnosti na vysoce frekventované hlavní silnici mezi obcemi Rapotín a Šumperk, která byla před vybudováním cyklostezky místem častých tragických dopravních nehod. Dalším projektem, který si velmi pochvalují je projekt zaměřený na protipovodňová opatření, což s minulostí tohoto mikroregionu nelze než souhlasit. Při zhodnocení všech odpovědí lze dojít k závěru, že SOÚD má v oblasti rozvoje jednotlivých obcí plně důležitou roli a do budoucna může svým občanům ještě hodně co nabídnout.

Aby bylo možné problematiku vlivu meziobecní spolupráce na jednotlivé členské obce uzavřít s konečným závěrem, nelze to jinak než s názorem občanů těchto obcí. To jak na život v obcích SOÚD a celkové fungování svazku pohlíží jeho občané bylo zjišťováno formou dotazníkového šetření, které proběhlo prostřednictvím dotazníkového šetření na internetovém serveru Survio.cz. Jelikož se jedná pouze o určitý vzorek občanů obcí, mohou být výsledky samozřejmě zkreslené, ovšem i přesto lze vyvodit závěry, v jakých oblastech rozvoje jsou občané spokojeni a v jakých naopak spokojeni nejsou. Nejdříve se tedy zaměřím na pozitiva, která jsou vnímána ze strany občanů. Téměř všichni občané se shodli na tom, že největším pozitivem tohoto mikroregionu je klidné prostředí a krásná příroda. Paradoxem dle mého názoru je skutečnost, že právě tuto klidnou povahu zdejšího okolí může

spousta občanů nejen tohoto mikroregionu považovat za bariéru rozvoje. Druhým nejvíce zmiňovaným aspektem zdejšího okolí byla dobrá dopravní dostupnost. Velmi pozitivní ohlasy občanů byly také na rozvoj cestovního ruchu. Respondenti často také zmiňovali pozitivní změny v oblasti odpadového hospodářství. V obcích byl totiž zaveden tzv. MESOH, což je zkratka pro motivační a evidenční systém odpadového hospodářství. Ten motivuje občany ke správnému třídění odpadu tím, že tohle třídění je následně kontrolováno a bodově ohodnoceno, a na základě získaných bodů má občan, popřípadě společenství občanů (bytový dům) slevu za svoz odpadů. Osobně toto považuji za dobrý způsob ochrany životního prostředí, protože pokud lidi nepřesvědčí vidina ušetřených financí, tak už možná nic. V neposlední řadě musím také zmínit svazkové školství, které ušetřilo nejen mnoho finančních prostředků ale především starostí obcím zapojeným do této činnosti. Jako rodič musím také zmínit pro mne pozitivní stránku žití v tomto mikroregionu, které sice nebylo v dotazníku uvedeno, ale osobně to považuji za velmi velké plus tohoto regionu, a to je bezpečnost a velmi nízká kriminalita v této oblasti, proti sice perspektivnějším regionům, ale naopak z tohoto hlediska nebezpečnějším.

Negativních ohlasů bylo v rámci dotazníkového šetření také velké množství, ovšem odpovědi nebyly tak jednoznačné jako v předchozím případě. Největší nedostatek shledávají občané v nedostatečné občanské vybavenosti. Většina odpovědi tohoto směru byla cílena konkrétně na nedostatek dětských hřišť v obcích. Velké množství respondentů také poukazovalo na velmi malé možnosti sportovního využití, protože pokud nejste fotbalista, v tomto mikroregionu máte velmi omezené možnosti seberealizace v odvětví sportu. Problémem, který trápí spoustu respondentů je také stav pozemních komunikací. Mezi dalšími často se opakujícími nedostatky bylo nedostatečné kulturní a společenské vyžití a nutnost dojíždění za kulturou do nejbližších měst, nedostatek obchodů, nutnost dojíždění do zaměstnání, a nedostatečný zájem o občany. S posledním zmiňovaným nedostatkem částečně souhlasím, protože i dle mého názoru je velké množství pozornosti a peněžních prostředků směřována směrem k turistům a občané obcí jsou někdy možná i trochu opomíjeni.

6. Závěr

Tématem práce byly hospodářské a politické aspekty mikroregionu Svazek obcí údolí Desné a jejich vliv na rozvoj jednotlivých obcí. V teoretické části jsem vysvětlila základní pojmy týkající se rozdělení veřejné správy. Dále jsem zde vysvětlila pojmy týkající se vývoje územní samosprávy v ČR, obcí a jejich typologií a orgánů, dále jsem vymezila samostatnou a přenesenou působnost obcí. V oblasti meziobecní spolupráce jsem vymezila její význam a základní formy meziobecní spolupráce, kde byla mimo jiné zmíněna také nová forma spolupráce, která vznikla teprve začátkem tohoto roku novelou zákona o obcích, krajích a hlavním městě Praze. Jelikož byla práce zaměřena i na hospodaření obcí, byla i tahle problematika v teoretické práci zmíněna. Závěrečnou část teoretické části této práce jsem věnovala pojmům z oblasti komunální politiky, jimiž jsou například komunální volby či lokální politické stranictví.

V praktické části jsem nejdříve charakterizovala mikroregion Svazek obcí údolí Desné z pohledu historie a geografického vymezení. Důvodem vzniku tohoto mikroregionu byla povodeň z roku 1997, která zasáhla všechny obce tohoto mikroregionu. Povodeň byla tak ničivá, že jejím důsledkem bylo z pohledu Ministerstva dopravy ČR také nenávratné poškození místní železnice. Ministerstvo dopravy ČR tak rozhodlo o tom, že investice do opravy železnice jsou bezvýznamné a rozhodlo o úplném zrušení této trati. S tím se však nehodlali smířit ani občané příslušných obcí, ani tehdejší starosta obce Rapotín pan O. Kopp, kteří se rozhodli, že se o záchranu železnice pokusí. V důsledku jejich rozhodnutí byl založen Svazek obcí údolí Desné, který byl důkazem jednotnosti a odhodlanosti. Dne 30. 5. 1999 byla železnice opět uvedena do provozu. Svazek obcí údolí Desné se nachází v Olomouckém kraji, v severní části okresu Šumperk. Celé jeho území se rozkládá na ploše o velikosti 25 890,7 ha. Počet obyvatel v tomto mikroregionu k datu 31. 12. 2022 podle Českého statistického úřadu je 12 565. Nejvíce osídlenou obcí je obec Rapotín s celkovým počtem 3 315 obyvatel, a naopak nejméně osídlenou je obec Rejchartice, která má pouhých 173 obyvatel.

Hlavní zaměření svazku směřuje na oblast rozvoje a modernizace železniční dopravy, rozvoje cestovního ruchu a činnosti spojené se zaváděním protipovodňových opatření. Dalším velmi důležitým tématem v rámci tohoto svazku je svazkové školství. SOÚD je totiž zřizovatelem školské právnické osoby, která vznikla k datu 1. 1. 2008. Jedná

se o ZŠ a MŠ údolí Desné, která je jednou z prvních svazkových škol v ČR. ZŠ a MŠ údolí Desné je škola, která vznikla spojením tří mateřských škol, dvou základních škol prvního stupně a jedné základní školy druhého stupně. Vytvoření svazkové školy je často považováno za druhý největší úspěch svazku.

Jelikož hlavním cílem je vymezení vlivu hospodářských a politických aspektů spolupráce obcí v tomto mikroregionu, je převážná část práce věnována také této problematice. V oblasti hospodaření jsem provedla analýzu plnění rozpočtu svazku a zhodnocení využívání finančních prostředků především ve formě dotací. V rámci tohoto výzkumu jsem došla k závěru, že ačkoliv je každoročně rozpočet svazku velmi nevyrovnaný, i přesto hospodaří SOÚD velmi obstojně. Pozitivní výsledek byl zjištěn v oblasti využívání finančních zdrojů, kde bylo zjištěno, že velká část projektů SOÚD je financována formou přijatých dotací. Obce spolupracují mezi sebou velmi efektivně, což bylo potvrzeno také představiteli vybraných obcí, kteří mi v rámci výzkumu poskytli odpovědi na mé otázky.

Část práce jsem také zaměřila na charakteristiku jednotlivých členských obcí. Analýzou jejich příjmů a výdajů bylo zjištěno, že až na některé výjimky, jsou salda rozpočtů těchto obcí spíše v kladných nežli záporných číslech. U jednotlivých obcí byly také zkoumány výsledky voleb za poslední dvě volební období a zhodnoceny preference občanů. Následně byl také vymezen vliv komunální politiky v rámci fungování svazku a jeho následný vliv na jednotlivé obce. Největším problémem v této problematice může být prosazování vlastního zájmu nad zájmem většiny.

Z hlediska rozvoje obcí jsem malou část práce věnovala i porovnání rozvoje mikroregionu, nacházejícího se téměř na periferii území s mikroregionem, jehož území se naopak rozkládá v oblasti městské aglomerace. Sledované aspekty byly vývoj počtu obyvatelstva, vývoj věkové struktury obyvatel a podíl nezaměstnaných osob v daných mikroregionech. Výsledkem výzkumu bylo zjištění, že poloha regionu na tyto sledované ukazatele, a následně i na celkový rozvoj obcí tohoto mikroregionu mohou mít skutečně významný vliv.

V závěru práce jsem zhodnotila názory vybraných představitelů členských obcí a vyhodnotila výsledky dotazníkového šetření mezi občany členských obcí. Tohoto výzkumu se celkem zúčastnilo 215 respondentů napříč všemi členskými obcemi, a z hlediska spokojenosti či nespokojenosti života v tomto mikroregionu převládaly spíše ty pozitivní

ohlasy. Spokojenost občanů pramení zejména ze skutečnosti, že obce, ve kterých žijí, leží v malebném údolí v povodí řeky Desné, a jsou všude okolo obklopeny chráněnou krajinnou oblastí Jesenických hor. Ačkoliv mnoho respondentů mělo různé výtky především v oblasti nedostatečné občanské vybavenosti, klid, jaký jim poskytuje místní okolí převládá nad těmito negativními pocity.

Pokud bych ještě závěrem zhodnotila vliv meziobecní spolupráce z mého pohledu, rozhodně si myslím, že SOÚD pro naše obce udělal již mnoho prospěšného a co je důležité, mnoho projektů, které ovlivní rozvoj zdejších obcí budou ještě realizovány.

7. Seznam použitých zdrojů

Použitá literatura

- BAILEY, Stephen J., Public Sector Economics – Theory, Policy and Practice, second edition, Bloomsbury, 2001, 450 . ISBN 978-0333929537
- BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4
- ČERNOHORSKÝ, Jiří. Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2006. Vyd. 1. Praha: Tiskárna ministerstva vnitra, p.o., 2006, 180 s. ISBN 80-978-80-239-8318-0.
- ČMEJREK, Jaroslav. Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. 165 s. ISBN 978-80-87197-00-4
- ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPIK, J., Demokracie v lokálním politickém prostoru. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 240 s. ISBN 978-80-247-3061-5
- ČMEJREK, Jaroslav a KOPŘIVA, Radek. *Základy veřejné správy*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-213-1626-3.
- FÍŠER, B., Koudelka, Z., Úvahy o politice. 1. vydání, Joštova akademie – centrum celoživotního vzdělávání, s.r.o., 2011, 141 s. ISBN 978-80-904880-0-7
- HEGER, Vladimír. Komunikace ve veřejné správě. 1. vydání, Grada Publishing, 2012, 256 s., ISBN 978-80-247-3779-9
- JETMAR, Marek a kolektiv, Meziobecní spolupráce Inspirativní cesta, jak zlepšit služby veřejnosti, 1. vydání, Svaz měst a obcí České republiky 2015, 184 s. ISBN: 978-80-906042-2-3
- KADERÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J. Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, 300 s. ISBN 978-80-7357-910-4
- KÁŇA, Pavel. Základy veřejné správy. Ostrava: Vydavatelství MONTANEX, a.s., 2010. 352 s. ISBN 978-80-7225-319-7
- KOUDELKA, Zdeněk, Samospráva. Praha: Linde, 2007, ISBN - 978-80-7201-665-5.
- KRUNTORÁDOVÁ, Ilona. 2015. Politické aspekty financování českých měst. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2744-1
- NEMEC, J., OCHRANA, F., PAVEL, J., ŠAGÁT, V. Kontrola ve veřejné správě. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 160 s. ISBN 978-80-7357-558-8
- OECD (2023). Přehled o stavu veřejné správy: Česká republika: Česká republika na cestě k modernější a efektivnější veřejné správě. OECD Publishing Paris. ISBN 978-92-64-77155

- PAVLÍK, Marek a kolektiv, Jak úspěšně řídit obec a region. Grada Publishing, 2014, 160 s. ISBN 978-80-247-5256-3
- PEKOVÁ, Jitka, Finance úzení samosprávy: teorie a praxe v ČR. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 588 s. ISBN 978-80-7357-614-1
- PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5
- POMAHAČ, Richard. Průvodce veřejnou správou. Vyd. 1. Praha: ISV, 1999. 246 s. ISBN 80-85866-42-0
- POMAHAČ, Richard a kol. Veřejná správa. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, 335 s., ISBN 978-80-7400-447-6
- PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015, 288 s. ISBN 978-80-247-5608-0
- REKTOŘÍK, J., ŠELEŠOVSKÝ, J. a kol. Příručka pro zastupitele měst a obcí, 1999, Masarykova univerzita v Brně, 1999, 174 s. ISBN 80-210-2254-X
- REKTOŘÍK, J., ŠELEŠOVSKÝ, J. a kol. Strategie rozvoje měst, obcí, regionů a jejich organizací, Masarykova univerzita v Brně, 1999, 140 s. ISBN 80-210-2126-8
- STEJSKAL, J., MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ, B., KUBA, O., JAKUŠ MUTHOVÁ, N. Veřejná ekonomie, 1. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2023 s. 260. ISBN 978-80-7676-681-5
- STEJSKAL, Jan, KOVÁRNÍK, Jaroslav, Regionální politika a její nástroje, 1. vydání, Praha: Portál 2009, 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2
- STRMISKA, M., HLOUŠEK, V., KOPEČEK, L., CHYTILEK, R., Politické strany moderní Evropy, 1. vydání, Praha: Portál 2005, 728 s. ISBN 80-7367-038-0

Právní předpisy

Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích

Zákon č. 131/2000 Sb. Zákon o hlavním městě Praze

Zákon 243/2000 Sb. Zákon o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní)

Zákon č. 491/2001 Sb. Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů

Zákon č. 483/2023 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Online elektronické zdroje

ČSÚ [online], Databáze demografických údajů za obce ČR, [cit. 2024.03.20]. Dostupné z:
<https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>

ČSÚ [online], Výsledky voleb a referend, [cit. 2024.03.15]. Dostupný z:
<https://www.volby.cz/>

Deník veřejné správy [online] 3/2016. *Potenciál rozvoje aktivit dobrovolných svazků obcí*. [cit. 2024.02.15]. Dostupné z: <https://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6721990>

JETMAR, M, Ministerstvo vnitra, *Institut společenství obcí*

KADEČKA, Stanislav a RIGEL, Filip [online]. *Výkon státní správy – kompetence, odpovědnost*. Brno: Ministerstvo vnitra České republiky, 2009. [cit. 2024-01-20]. Dostupné z: www.mvcr.cz/mvcren/file/vykon-statni-spravy-kompetence-pdf.aspx

MÍSTNÍ AGENDA 21 [online]. Ministerstvo životního prostředí České republiky [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/mistni_agenda_21

MONITOR, *Kompletní přehled veřejných financí*, [online]. Dostupné z:
<https://monitor.statnipokladna.cz/>

Oficiální stránky mikroregionu Kosířsko, [online], [cit. 2024.03.19]. dostupné z:
<https://www.kosirsko.cz/>

Oficiální stránky obce Hraběšice, [online], [cit. 2024.03.15]. Dostupné z:
<https://www.hrabesice.eu/>

Oficiální stránky obce Loučná nad Desnou, [online], [cit. 2024.03.15]. Dostupné z:
<https://www.loucna-nad-desnou.cz/>

Oficiální stránky obce Petrov nad Desnou, [online], [cit. 2024.03.15]. Dostupné z:
<https://petrovnaddesnou.cz/>

Oficiální stránky obce Rapotín, [online], [cit. 2024.03.16]. Dostupné z:
<https://www.rapotin.cz/>

Oficiální stránky obce Rejchartice, [online], [cit. 2024.03.16]. Dostupné z:
<https://www.rejchartice.cz/>

Oficiální stránky obce Sobotín, [online], [cit. 2024.03.16]. Dostupné z:

<https://www.sobotin.cz/>

Oficiální stránky obce Velké Losiny, [online], [cit. 2024.03.16]. Dostupné z:

<https://www.losiny.cz/>

Oficiální stránky obce Vernířovice, [online], [cit. 2024.03.15]. Dostupné z:

<https://www.obec-vernirovice.cz/>

Oficiální stránky obce Vikýřovice, [online], [cit. 2024.03.17]. Dostupné z:

<https://www.vikyrovice.cz/>

OLOMOUCKÝ KRAJ, [online], *Základní informace o Olomouckém kraji*, [cit. 2024-03-012]. , Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/o-olomouckem-kraji-cl-1362.html>

SOÚD, *Rozpočty Svazku obcí údolí Desné*, [online]. [cit. 2024.02.27]. Dostupné z:

<https://www.udoli-desne.cz/dulezite-dokumenty/rozpocety-svazku-obci-udoli-desne/>

SART, *Historie Železnice Desná*, [online], [cit. 2024.02.22]. Dostupné z:

<http://www.sart.cz/zeleznice-desna/historie/>

SOÚD *Stanovy Svazku obcí údolí Desné*, [online], [cit. 2024-03-06]. Dostupné z:

<https://www.udoli->

[desne.cz/e_download.php?file=data/editor/12cs_1.pdf&original=Stanovy_SO%C3%9AD+2015-schv%C3%A1leno+7+7+2015.pdf](https://www.udoli-desne.cz/e_download.php?file=data/editor/12cs_1.pdf&original=Stanovy_SO%C3%9AD+2015-schv%C3%A1leno+7+7+2015.pdf)

SOÚD [online]. *Stavební úpravy nádražních budov a opravy železničních svršků.*

Internetové stránky, [cit. 2024-03-06]. Dostupné z: <https://www.udoli->

[desne.cz/zeleznice/stavebni-upravy-nadraznich-budov-a-opravy-zeleznicnich-svrsku/#evt_11](https://www.udoli-desne.cz/zeleznice/stavebni-upravy-nadraznich-budov-a-opravy-zeleznicnich-svrsku/#evt_11)

SOÚD, *Závěrečné účty svazku*, [online], [cit. 2024.03.01]. Dostupné z: <https://www.udoli->

[desne.cz/dulezite-dokumenty/rozpocety-svazku-obci-udoli-desne/](https://www.udoli-desne.cz/dulezite-dokumenty/rozpocety-svazku-obci-udoli-desne/)

SYROVÁTKOVÁ, J. [online] *Úvod do problematiky veřejné správy*. In: *Centrum dalšího vzdělávání* [cit. 2024.01.31]. Dostupné z:

<https://turbo.cdv.tul.cz/mod/book/view.php?id=5959>

SOÚD, *Strategický plán Svazku obcí údolí Desné 2017 -2022* [online], [cit. 2024-03-19].

Dostupný z: <https://www.udoli->

desne.cz/e_download.php?file=data/editor/71cs_1.pdf&original=Strategick%C3%BD%20pl%C3%A1n_SO%C3%9AD_%202018-2022.pdf

SOÚD, *Zakladatelská smlouva dobrovolného svazku obcí*, [online], [cit. 2024-03-15].

Dostupné na: <https://www.udoli->

[desne.cz/e_download.php?file=data/editor/12cs_2.pdf&original=Zakladatelsk%C3%A1+smlouva+2001.pdf](https://www.udoli-desne.cz/e_download.php?file=data/editor/12cs_2.pdf&original=Zakladatelsk%C3%A1+smlouva+2001.pdf)

Svazek obcí údolí Desné [online]. [cit. 2024-03-08]. Dostupný z: <https://www.obec->

[vernirovice.cz/obec/spolky-sdruzeni/svazek-obci-udoli-](https://www.obec-vernirovice.cz/obec/spolky-sdruzeni/svazek-obci-udoli-)

[desne/?ftresult_menu=svazek+obc%C3%AD+%C3%BAdol%C3%AD+desn%C3%A9](https://www.obec-vernirovice.cz/obec/spolky-sdruzeni/svazek-obci-udoli-desne/?ftresult_menu=svazek+obc%C3%AD+%C3%BAdol%C3%AD+desn%C3%A9)

ŠUMPERSKÝ A JESENICKÝ DENÍK [online]. Na kdysi odepisované lokálce jezdí lokálce do Koutů jezdí elektrické vlaky. [cit. 2024-03-02]. Dostupné z:

https://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/na-kdysi-odepisovane-lokalce-do-koutu-jezdi-elektricke-vlaky-20160422.html

ŠUMPERSKÝ A JESENICKÝ DENÍK [online]. „Povodně 1997, Trať v údolí Desné byla na odpis, zachránily ji až obce“ [cit. 2024-03-02]. Dostupné z:

https://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/povodne-1997-trat-v-udoli-desne-byla-na-odpis-zachranily-ji-az-obce-20120718.html

Výroční zpráva o činnosti školy ZŠ a MŠ Údolí Desné [online], [cit. 2024.02.19].

Dostupné

[z:https://www.skolydesna.cz/modules/file_storage/download.php?file=033b0bf5%7C34&inline=1](https://www.skolydesna.cz/modules/file_storage/download.php?file=033b0bf5%7C34&inline=1)

Seznam tabulek

Tabulka 1 Obecné schéma rozpočtu obce.....	36
Tabulka č. 2: Plnění příjmů a výdajů rozpočtu SOÚD v letech 2016-2022 v tis. Kč (zaokrouhleno).....	59
Tabulka č.3: Příjmy a výdaje obce Velké Losiny v letech 2016-2022 v tis. Kč.....	84
Tabulka č. 4: Příjmy a výdaje obce Rapotín v letech 2016-2022 v tis. Kč.....	84
Tabulka č. 5: Příjmy a výdaje obce Loučná nad Desnou v letech 2016-2022 v tis. Kč.....	85
Tabulka č. 6: Příjmy a výdaje obce Sobotín v letech 2016-2022 v tis. Kč.....	86
Tabulka č. 7: Příjmy a výdaje obce Petrov nad Desnou v letech 2016-2022 v tis. Kč.....	86

Tabulka č. 8: Příjmy a výdaje obce Vikýřovice v letech 2016-2022 v tis. Kč	87
Tabulka č.9: Příjmy a výdaje obce Vernířovice v letech 2016-2022 v tis. Kč	88
Tabulka č. 10: Příjmy a výdaje obce Rejchartice v letech 2016-2022 v tis. Kč	89
Tabulka č. 11: Příjmy a výdaje obce Hraběšice v letech 2016-2022.....	89
Tabulka č. 12: Počet obyvatel v obcích mikroregionů	103
Tabulka č. 13: Podíl nezaměstnaných osob v roce 2014 a 2022 v %	106
Tabulka 14 Kvalita života v obcích SOÚD podle jejich občanů	115

Seznam grafů

Graf č. 1: Procentuální úspěšnost plnění strategických cílů	52
Graf č. 2 Přijaté dotace do rozpočtu SOÚD v období 2016-2022, hodnoty uvedeny v Kč	61
<i>Graf č. 3: Dotace SOÚD za rok 2016.....</i>	<i>62</i>
Graf č. 4 Dotace SOÚD 2017	62
Graf č. 5 Dotace SOÚD 2018	63
Graf č. 6 Dotace SOÚD 2019	64
Graf č. 7 Dotace SOÚD 2020	64
Graf č. 8 Dotace SOÚD 2021	65
Graf č. 9 Dotace SOÚD 2022	66
Graf č. 10: Saldo rozpočtů obcí SOÚD v letech 2015-2022	90
Graf č. 11 a Graf č. 12: Výsledky komunálních voleb v obci Velké Losiny v letech 2018 a 2022	92
Graf č. 13 a Graf č. 14 Výsledky komunálních voleb v obci Rapotín v letech 2018 a 2022	93
Graf č. 15 a Graf č.16: Výsledky komunálních voleb v obci Loučná nad Desnou v letech 2018 a 2022.....	94
Graf č. 17 a Graf č. 18: Výsledky komunálních voleb v obci Loučná nad Desnou v letech 2018 a 2022.....	95
Graf č. 19 a Graf č. 20: Výsledky komunální politiky v obci Sobotín v letech 2018 a 2022	96
Graf č. 21 a Graf č. 22: Výsledky komunálních voleb v obci Vikýřovice v letech 2018 a 2022	97

Graf č. 23 a Graf č.24: Výsledky komunálních voleb v obci Vernířovice v letech 2018 a 2022	98
Graf č. 25: Výsledky komunálních voleb v obci Rejchartice v roce 2018	99
Graf č. 26: Výsledky komunálních voleb v obci Hraběšice v roce 2022	100
Graf č. 27: Vývoj počtu obyvatel v obcích Svazku obcí údolí Desné a v obcích mikroregionu Kosířov	104
Graf č. 28: Vývoj průměrného věku obyvatel obcí SOÚD a mikroregion Kosířov	105
Graf č. 29: Účastníci dotazníkového šetření z řad občanů	110
Graf č. 30: Povědomí občanů o meziobecní spolupráci SOÚD	111
Graf č. 31: Povědomí respondentů o datu vzniku SOÚD	112
Graf č. 32: Povědomí občanů o vstupu jejich obce do mikroregionu	112
Graf č. 33: Povědomí občanů o členských obcích zapojených do SOÚD	113
Graf č. 34: Účel vzniku mikroregionu z pohledu občanů	113
Graf č. 35: Pohlaví respondentů	116
Graf č. 36: Věková struktura respondentů	117
Graf č. 37: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů	118

Seznam obrázků

Obrázek 1 Schéma veřejné správy v ČR	14
Obrázek č. 2 Pokrytí České republiky mikroregiony	29
Obrázek 3 Formy spolupráce obcí v ČR	30
Obrázek 4 Geografické znázornění mikroregionů Olomouckého kraje	48
Obrázek 5 Zobrazení obcí ve Svazku obcí údolí Desné na mapě ČR	70
Obrázek 6: Znak obce Velké Losiny	72
Obrázek č. 7: Znak obce Rapotín	73
Obrázek č. 8: Znak obce Loučná nad Desnou	75
Obrázek č. 9 Znak obce Sobotín	76
Obrázek č. 10: Znak obce Petrov nad Desnou	78
Obrázek č. 11: Znak obce Víkýřovice	79
Obrázek č. 12: Znak obce Vernířovice	81
Obrázek č. 13: Znak obce Rejchartice	82

Obrázek č. 14: Znak obce Hraběšice	83
Obrázek č. 15: Typologie území na městské aglomerace, mezilehlé území a periferní území ČR	100
Obrázek č. 16: Vymezení hospodářsky a sociálně ohroženého území Olomouckého kraje	101

Seznam použitých zkratk

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická, politická strana

EU- Evropská unie

KDU-ČSL- Křesťanská a demokratická unie- Československá strana lidová, politická strana

KSČM- Komunistická strana Čech a Moravy, politická strana

MESOH – Motivační a evidenční systém odpadového hospodářství

MMR ČR - Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

ODS- Občanská demokratická strana, politická strana

SFDI - Státní fond dopravní infrastruktury

SOÚD – Svazek obcí údolí Desné

SPD – Svoboda a přímá demokracie, politická strana

Přílohy

Příloha č. 1 Fotografie – železnice Desná

Fotografie č. 1 Vlakové nádraží Loučná nad Desnou v roce 1997

Zdroj: Šumperský a jesenický deník. *Na kdysi odepisované lokálce jezdí lokálce do Koutů jezdí elektrické vlaky.* Dostupné z: https://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/na-kdysi-odepisovane-lokalce-do-koutu-jezdi-elektricke-vlak-20160422.html

Fotografie č. 2 Vlakové nádraží Loučná nad Desnou v roce 2016

Zdroj: Šumperský a jesenický deník. *Na kdysi odepisované lokálce jezdí lokálce do Koutů jezdí elektrické vlaky.* Dostupné z: https://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/na-kdysi-odepisovane-lokalce-do-koutu-jezdi-elektricke-vlak-20160422.html

Fotografie č. 3 Poničená železniční trať v Loučné nad Desnou v červenci 1997

Zdroj: Šumperský a jesenický deník: „Povodně 1997, Trať v údolí Desné byla na odpis, zachránily ji až obce“. Dostupné z: https://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/povodne-1997-trat-v-udoli-desne-byla-na-odpis-zachranily-ji-az-obce-20120718.html

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • <i>atraktivita oblasti (historie, kultura, turistika)</i> • <i>životní prostředí</i> • <i>ochota spolupráce zástupců obcí s jinými organizacemi</i> • <i>fungující systém tříděného sběru odpadu</i> • <i>velký potenciál rozvoje turismu</i> • <i>možnost přeshraniční spolupráce například s Polskem</i> • <i>nízký výskyt kriminality</i> • <i>spádovost města Šumperk a s tím spojená možnost zaměstnání</i> • <i>ideální počasí pro rozvoj cestovního ruchu</i> • <i>dostatečné a kvalitní vybavenost místních škol</i> • <i>úspěšnost v oblasti získávání dotačních zdrojů</i> • <i>kvalitní zemědělská půda</i> • <i>velká zásoba podzemních vod</i> • <i>levná pracovní síla (zajímavé pro investory)</i> • <i>levnější cena pozemků</i> • <i>nízká hustota osídlení (podmínky pro anonymitu, klid a relaxaci)</i> • <i>poloha (hlavní dopravní tah z Šumperka na Jeseník)</i> • <i>vhodná lokalita pro rodinné bydlení</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>velmi nízká možnost pracovních příležitostí</i> • <i>klesající tendence průmyslu</i> • <i>nedostatek výrobních kapacit</i> • <i>odliv mladší generace obyvatel za lepšími pracovními příležitostmi</i> • <i>překážky ze strany státu pro drobné podnikání</i> • <i>velmi omezená možnost volnočasových aktivit</i> • <i>špatná dopravní dostupnost</i> • <i>špatná spolupráce v rámci celého regionu</i> • <i>nedostatek služeb v periferních částech regionu</i> • <i>problém satelitních obcí</i> • <i>periferie z pohledu Olomouckého kraje</i> • <i>stárnutí populace</i> • <i>chybějící kanalizace v některých obcích</i> • <i>vyšší úroveň nezaměstnanosti</i> • <i>nízká úroveň vzdělanosti</i> • <i>slabší jazyková vybavenost obyvatel</i> • <i>nízká možnost uplatnění pro absolventy VŠ</i> • <i>nedostatek kapitálu k rozvoji v oblasti podnikání</i> • <i>závislost na cestovním ruchu</i> • <i>závislost cestovního ruchu na počasí a ročním období</i>

Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • rozvoj služeb v oblasti cestovního ruchu • rozvoj zemědělství a chovatelství • možnost podnikání v rámci bioprodukce a lokální produkce • větší propagace regionu • možnost rozvoje v dalších oblastech turismu, např. běžecké lyžování, cykloturistika, agroturistika atd. • získání pozornosti zahraničních investorů • lepší využití obnovitelných zdrojů • rostoucí zájem návštěvníků o turistiku a péči o vlastní zdraví (lázně) • vytváření podmínek pro příliv mladých lidí a mladých rodin • přeshraniční spolupráce • nabídka stavebních parcel pro stavbu nových domů • zlepšení možností pro trávení volného času • spolupráce soukromého sektoru sektorem veřejným • komplexnější využití dotací pro malé a střední podnikání • zvýšení investic v oblasti občanské vybavenosti 	<ul style="list-style-type: none"> • velmi malý zájem obyvatel regionu v oblasti environmentální politiky • zhoršování kvality ovzduší z důvodu vysokých cenových rozdílů ekologických a neekologických paliv • nedostatečná schopnost využití dotačních zdrojů • nedostatek lékařů • nedostatečná podpora ze strany státní správy • zhoršování ekonomické a životní situace obyvatel v ČR • zhoršující se stav dopravní obslužnosti • zvyšující se nezaměstnanost • nadměrný růst bytové výstavby může vést ke snížení kvality životního prostředí • rozvoj bytové výstavby může vést k nedostačujícímu množství zemědělské půdy • příliv turistů – nedostatečná parkovací místa pro místní obyvatele • nedostatek zeleně z důvodu zastavění stále nových ploch • špatné zkušenosti turistů s nedostatečnou nabídkou služeb cestovního ruchu (v případě špatného počasí malé možnosti vyžití) • upadající průmysl v regionu má za následek rostoucí konkurenci v této oblasti v jiných regionech

Zdroj: Strategický plán rozvoje Svazku obcí údolí Desné 2017-2022, převzato a upraveno autorkou

Příloha č. 3 Vzorové otázky Strukturovaného rozhovoru

- 11) Jak dlouho působíte v rámci Dobrovolného svazku obcí údolí Desné (dále jen „svazek“) jako osoba a jak dlouho jako obec?
- 12) V čem spatřujete největší výhody spolupráce obcí v rámci tohoto svazku?
- 13) Co považujete za největší úspěch svazku? Jaký vliv měl konkrétně na Vaši obec?
- 14) Jaký byl hlavní důvod vstupu Vaší obce do svazku?
- 15) V jakých oblastech z Vašeho pohledu probíhá nejlepší spolupráce mezi obcemi Svazku?
- 16) Jaké naopak shledáváte největší nedostatky v rámci této spolupráce?
- 17) Aktuálně nemá svazek vytvořen žádný strategický plán rozvoje, jakým směrem se tedy chce svazek v následujících letech ubírat?
 - Na které oblasti se bude zaměřovat a jaké budou hlavní cíle?
 - Podílíte se Vy osobně na vytvoření strategického plánu svazku?
- 18) Je podle Vás ze strany svazku vyvíjena dostatečná činnost v oblasti získávání dotací?
 - Jaký nejvýznamnější projekt byl ve Vaší obci spolufinancován z rozpočtu svazku?
- 19) Jaká je podle Vás komunikace mezi jednotlivými obcemi v rámci spolupráce svazku?
 - Jaké jsou její slabé a silné stránky?
 - Jak často probíhají schůze svazku?
- 20) Má podle Vás komunální politika vliv na spolupráci v rámci svazku?
- 21) Pokud byste měl/a porovnat spolupráci Vaší obce v rámci fungování v Dobrovolném svazku obcí údolí Desné s fungováním ve spolku MAS Šumperský venkov, který je podle Vás pro Vaši obec přínosnější?

Meziobecní spolupráce

1 Jste občanem některé z těchto obcí?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Velké Losiny Rapotín Petrov nad Desnou Loučná nad Desnou Víkřovice Vernířovice
 Hraběšice Sobotín Rejchartice

2 Věděl/a jste, že obec ve které žijete je zapojena do meziobecní spolupráce v rámci Dobrovolného svazku obcí údolí Desné?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne

3 Víte ve kterém roce tento mikroregion vznikl?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 1990 1993 1997 2000 2011

4 Dokázal/a byste říci, ve kterém roce a z jakého důvodu obec do výše uvedeného mikroregionu vstoupila?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne

5 Věděl/a jste, které ostatní obce jsou do mikroregionu zapojeny?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne

6 Víte co bylo hlavním účelem vytvoření tohoto mikroregionu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- spolkové školství zprovoznění poničené železnice získávání dotací

7 Dokázal/a byste vyjmenovat alespoň jeden projekt, který vznikl právě díky tomuto mikroregionu?

8 Souhlasíte se zapojením obce do tohoto mikroregionu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne Je mi to jedno

9 Jak byste ohodnotil/a kvalitu života v obci ve které žijete?

Nápověda k otázce: *na stupnici od 1 do 10, kdy 1 je nejhorší a 10 nejlepší*

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆ / 10

10 Je něco, co byste v obci změnil/a z hlediska jejího rozvoje?

11 Co naopak vnímáte ve své obci jako pozitivum?

12 Jaké je vaše pohlaví?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Žena Muž

13 Jaký je váš věk?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 17 a méně 18-25 26-35 36-45 46-55 56-65 66 a více

14 Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Základní vzdělání Střední odborné učiliště - vyučen/vyučen s maturitou Středoškolské vzdělání s maturitou Vyšší odborné vzdělání
- Vysokoškolské vzdělání v bakalářském studiu Vysokoškolské vzdělání v magisterském studiu Vysokoškolské vzdělání - doktorský titul
- Jiné

